

T.C.
BURSA VALİLİĞİ
İl Tarım ve Orman Müdürlüğü

BRİFİNG DOSYASI

2019

İÇİNDEKİLER

.....	0
1. BURSA HAKKINDA GENEL BİLGİLER	1
1.1. TARİHÇE.....	1
1.2. COĞRAFİ YAPI.....	1
1.3. İKLİM	2
1.4. TURİZM	3
1.5. ULAŞIM.....	3
1.6. EKONOMİ	4
1.7. İSTİHDAM VERİLERİ	5
1.8. GENEL BİLGİLER	6
2. KURUMSAL BİLGİLER	7
2.1. İL YATIRIM İZLEME SİSTEMİ (İLYAS)	7
2.2. DÖNER SERMAYE BÜTÇESİ.....	8
2.3. HARCAMA KALEMİ	8
2.4. PERSONEL DURUMU	9
2.5. İL VE İLÇE MÜDÜRLÜKLERİ BİNA DURUMU	10
2.6. İL MÜDÜRLÜĞÜMÜZ LOJMAN DURUMU	11
2.7. ARAÇ DURUMU	11
2.8. İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ EĞİTİMİ	12
2.9. HUKUK İŞLEMLERİ.....	12
3.TARIMSAL YAPI	13
3.1. BURSA İLİ ALANI VE ÖZELLİKLERİNE GÖRE DAĞILIMI	13
3.2. SULAMA	14
3.3. KAYITLI TARIM ALANLARI VE İŞLETME BÜYÜKLÜĞÜ	14
3.4. HAYVAN VARLIĞI (2019)	15
3.4.1. YILLARA GÖRE KOYUN VE KEÇİ VARLIĞI	15
3.4.2. YILLARA GÖRE BÜYÜKBAŞ HAYVAN VARLIĞI.....	16
3.5. ÖNEMLİ İLLERİN TARIMSAL ÜRETİM DEĞERLERİ	16
3.5.1 İLİMİZİN YILLARA GÖRE TARIMSAL ÜRETİM DEĞERİ	17
3.5.1.1 İLİMİZİN YILLARA GÖRE BİTKİSEL ÜRETİM DEĞERİ	17
3.5.1.2 İLİMİZİN YILLARA GÖRE HAYVANSAL ÜRÜN DEĞERİ.....	18
3.5.1.3 İLİMİZİN YILLARA GÖRE CANLI HAYVANLAR DEĞERİ.....	18
3.6. TARIM ALET VE MAKİNA VARLIĞI	19
4. ÜRETİM BİLGİLERİ	21
4.1. BİTKİSEL ÜRETİM	21
4.1.1. MEYVE VARLIĞI	21
4.1.1.1. YILLARA GÖRE ARMUT ALANI VE ÜRETİMİ	22
4.1.1.2. YILLARA GÖRE ZEYTİN (SOFRALIK) ALANI VE ÜRETİMİ.....	22

4.1.1.3. YILLARA GÖRE ŞEFTALİ ALANI VE ÜRETİMİ	23
4.1.1.4. YILLARA GÖRE ÇİLEK ALANI VE ÜRETİMİ.....	23
4.1.1.5. YILLARA GÖRE KIRAZ ALANI VE ÜRETİMİ	24
4.1.1.6. YILLARA GÖRE İNCİR ALANI VE ÜRETİMİ	24
4.1.1.7. YILLARA GÖRE AHUDUDU ALANI VE ÜRETİMİ	25
4.1.1.8. YILLARA GÖRE BÖĞÜRTLEN ALANI VE ÜRETİMİ.....	25
4.1.2. SEBZE VARLIĞI	26
4.1.2.1. YILLARA GÖRE DOMATES (SALÇALIK) ALANI VE ÜRETİMİ	27
4.1.2.2. YILLARA GÖRE DOMATES (SOFRALIK) ALANI VE ÜRETİMİ.....	27
4.1.2.3. YILLARA GÖRE DOMATES (SOFRALIK+SALÇALIK) ALANI VE ÜRETİMİ	28
4.1.2.4. YILLARA GÖRE SOĞAN (KURU) ALANI VE ÜRETİMİ	28
4.1.2.5. YILLARA GÖRE BİBER (SIVRI) ALANI VE ÜRETİMİ.....	29
4.1.2.6. YILLARA GÖRE BEZELYE (TAZE) ALANI VE ÜRETİMİ	29
4.1.2.7. YILLARA GÖRE FASÜLYE (TAZE) ALANI VE ÜRETİMİ	30
4.1.3. TARLA BİTKİLERİ	31
4.1.3.1. YILLARA GÖRE MISIR (SİLAJLIK) ALANI VE ÜRETİMİ	32
4.1.3.2. YILLARA GÖRE BUĞDAY (DİĞER) ALANI VE ÜRETİMİ	32
4.1.4. SÜS BİTKİLERİ VARLIĞI (AÇIKTA VE ÖRTÜ ALTI ÜRETİMİ).....	33
4.1.5. ÖRTÜALTI SEBZE VARLIĞI	33
4.1.5.1. İLÇELER BAZINDA ÖRTÜALTI ENVANTERİ.....	34
4.1.6 YILLARA GÖRE BURSA'DA ORGANİK TARIM ALANI	34
4.1.7. BURSA TARIMININ TÜRKİYE TARIMI İÇİNDEKİ YERİ	35
4.2. HAYVANSAL ÜRETİM	36
4.2.1. SÜT ÜRETİMİ	36
4.2.1.1. YILLARA GÖRE SÜT ÜRETİMİ	36
4.2.2. YUMURTA ÜRETİMİ	36
4.2.3. KULUÇKA CİVCİV ÜRETİMİ.....	37
4.2.4. YILLARA GÖRE YÜN, KIL, TİFTİK ÜRETİMİ (TON)	37
4.2.5. ET ÜRETİMİ.....	37
4.2.5.1. YILLARA GÖRE KIRMIZI ET ÜRETİMİ.....	37
4.2.6. BAL VE BALMUMU ÜRETİMİ.....	38
4.2.6.1. YILLARA GÖRE BAL ÜRETİMİ.....	38
4.2.6.2. YILLARA GÖRE BALMUMU ÜRETİMİ	38
4.2.7. SU ÜRÜNLERİ ÜRETİMİ	39
5. TARIMSAL DESTEKLER	40
5.1. BİTKİSEL ÜRETİM DESTEKLERİ	40
5.1.1.MAZOT-GÜBRE-TAD	40
5.1.2. FARK ÖDEMESİ DESTEĞİ.....	40
5.1.3. SERTİFİKALI TOHURLUK VE FİDAN KULLANIM DESTEĞİ	41
5.1.4. SERTİFİKALI TOHURLUK ve FİDAN ÜRETİM DESTEĞİ	41
5.1.5. ORGANİK TARIM DESTEĞİ	41

5.1.6. İTÜ DESTEĞİ.....	41
5.1.7. BİYOLOJİK MÜCADELE DESTEĞİ	42
5.2. HAYVANCILIK DESTEKLERİ	42
5.2.1. BUZAĞI DESTEKLEMESİ	42
5.2.2. ANAÇ KOYUN-KEÇİ YETİŞTİRİCİLİĞİ DESTEĞİ	42
5.2.3. DAMIZLIK ANA ARI VE ARILI KOVAN DESTEKLEMESİ	43
5.2.4. PROGRAMLI AŞI-KÜPE UYGULAMALARI DESTEKLEMESİ	43
5.2.5. BESİLİK ERKEK SIĞIR (KIRMIZI ET) DESTEKLEMESİ	43
5.2.6. ÇİĞ SÜT DESTEKLEMESİ	43
5.2.7. HASTALIKTAN ARI İŞLETME DESTEĞİ	44
5.2.8. SU ÜRÜNLERİ DESTEĞİ	44
5.2.9. HAYVAN HASTALIKLARI TAZMİNATI DESTEĞİ	44
5.2.10. HAYVAN GENETİK KAYNAKLARININ YERİNDE KORUNMASI DESTEĞİ	44
5.2.11. İPEKBÖCEĞİ YETİŞTİRİCİLİĞİNİN DESTEKLENMESİ	44
5.2.12. YEM BİTKİSİ DESTEĞİ	45
5.2.13. KOYUN VE KEÇİLERDE VERİMLİLİK ARTTIRMA DESTEĞİ	45
5.2.14. SÜT TOZU DESTEKLEMESİ.....	45
5.2.15. ISLAH AMAÇLI SÜT İÇERİK ANALİZ DESTEKLEMESİ	45
5.2.16. ANAÇ MANDA VE MALAK DESTEKLEMESİ	46
5.2.17. SÜRÜ YÖNETİCİSİ (ÇOBAN) İSTİHDAMI DESTEĞİ	46
5.2.18. HALK ELİNDE HAYVAN ISLAHI ÜLKESEL PROJESİ	46
5.2.19. BUZAĞI ATIK DESTEĞİ.....	46
5.2.20. KÜÇÜKBAŞ SÜRÜ BÜYÜTME VE YENİLEME DESTEĞİ	46
5.3. KIRSAL KALKINMA DESTEKLERİ	47
5.3.1. KIRSAL KALKINMA EKONOMİK YATIRIM HİBELERİ	47
5.3.2. KIRSAL KALKINMA MAKİNA-EKİPMAN DESTEĞİ	47
5.3.3. KIRSAL KALKINMA BİREYSEL SULAMA MAKİNE VE EKİPMAN ALIMLARININ DESTEĞİ	48
5.3.4. GENÇ ÇİFTÇİ DESTEKLEMELERİ (2016-2018)	48
5.4. DİĞER TARIMSAL DESTEKLER	49
5.4.1. ÇATAK DESTEKLEMELERİ	49
5.4.1.1. İLİMİZDE YILLARA GÖRE ÇATAK DESTEKLEMESİ.....	49
5.4.2. LİSANS ALARAK FAALİYET GÖSTEREN DEPOLARDA MUHAFAZA EDİLEN TARIMSAL ÜRÜNLER İÇİN KİRA, İLAVE KİRA, NAKLİYE VE ANALİZ ÜCRETİ DESTEKLEME ÖDEMESİ	49
5.4.3. TARIMSAL YAYIM DANIŞMANLIK.....	49
5.4.4. ÇİFTLİK MUHASEBE VERİ AĞI SİSTEMİ	50
6. BİTKİSEL ÜRETİM VE BİTKİ SAĞLIĞI ÇALIŞMALARI	51
6.1. ZİRAİ KARANTİNA ÇALIŞMALARI	51
6.1.1. 2019 YILI İHRAÇ EDİLEN SEBZE MEYVE İCMALİ	51
6.2 TARIMSAL İHRACAT -İTHALAT VERİLERİ (2019)	52
6.2.1. İHRAÇ EDİLEN ÜRÜNLER.....	52
6.2.2. İTHAL EDİLEN ÜRÜNLER	52

6.3. BİTKİ PASAPORTU VE OPERATÖRLERİN KAYIT ALTINA ALINMASI	52
6.4. BİTKİ KORUMA ÜRÜNLERİ VE ZİRAİ MÜCADELE.....	52
ALET VE MAKİNELERİ BAYİ ÇALIŞMALARI	52
6.4.1. İLİMİZDE MEVCUT BİTKİ KORUMA ÜRÜNLERİ BAYİ SAYISI.....	53
6.4.2. BİTKİ KORUMA ÜRÜNLERİ BAYİ DENETİM SAYILARI (2019)	53
6.4.3. ZİRAİ MÜCADELE ALET VE MAKİNELERİ BAYİ SAYISI	53
6.4.4. YILLAR İTİBARİ İLE İLİMİZDE SATILAN ZİRAİ MÜCADELE İLAÇ MİKTARLARI	54
6.4.5. YILLAR İTİBARİ İLE GÜBRE TÜKETİMİ	55
6.5. BİTKİSEL ÜRETİMDE KULLANILAN KİMYASALLARIN	55
KAYIT ALTINA ALINMASI ÇALIŞMALARI	55
6.5.1. ÜRETİCİ KAYIT DEFTERİ ÇALIŞMALARI	55
6.6. BİTKİ KORUMA ÜRÜNÜ REÇETELİ SATIŞLAR.....	55
6.7. KİMYEVİ GÜBRE DENETİM ÇALIŞMALARI	56
6.8. BURSA İLİ 2019 YILI SÜRVEY ÇALIŞMALARI	56
6.8.1. SÜNE İLE MÜCADELE ÇALIŞMALARI	57
6.8.2. ENTEGRE KONTROLLÜ ÜRÜN YÖNETİMİ KONULARI	58
6.8.2.1. 2019 YILI EKÜY PROJELERİ UYGULAMA ÖZETİ	58
6.8.3. 2019 YILI HASAT ÖNCESİ PESTİSİT DENETİMİ UYGULAMA ÖZETİ	58
6.8.4. ZEYTİN ENTEGRE MÜCADELE PROJESİ	59
6.8.5. BİLGİSAYARLI TAHMİN VE ERKEN UYARI	59
6.9. TOHUM, FİDE ve FİDAN SERTİFİKASYONU	59
6.9.1. TOHUM BEYANNAMELERİ VE TARLA KONTROLLERİ	59
6.9.2. TOHURLUK NUMUNE ALIMI.....	60
6.9.3. FİDE ÜRETİCİLERİ	60
6.9.4. YETKİLENDİRME İŞLEMLERİ	61
6.9.5. TOHURLUK BAYİLERİ (2019 YILI)	61
6.9.5.1. İLÇELER BAZINDA TOHURLUK BAYİ VE KONTROL SAYILARI	61
6.9.6. FİDAN SERTİFİKASYON İŞLEMLERİ	62
6.9.6.1. BURSA'DA SON 19 YILDA ÜRETİLEN SERTİFİKALI FİDAN -SERTİFİKALI MATERYAL - STANDART FİDAN	
- STANDART ÜRETİM MATERYALİ SAYISI.....	62
6.9.7. 2019 YILI TÜRLERE GÖRE ÜRETİLEN FİDAN SAYISI	63
6.9.8. 2019 YILI İTHALAT-İHRACAT ÖN İZİN İSTATİSTİK BİLGİ CETVELİ	63
6.10. TIBBİ AROMATİK BİTKİLER TARIMI ÇALIŞMALARI	64
6.10.1. BURSA'DA YETİŞTİRİLEN TIBBİ AROMATİK BİTKİLER	64
6.10.2. BAKANLIK PROJESİ KAPSAMINDA YÜRÜTÜLEN ÇALIŞMALAR	64
6.11. TARIM HAVZALARI.....	65
6.11.1. 2019 ÜRETİM YILINDA DESTEKLENECEK ÜRÜNLER	65
6.12. YAYIM PROGRAMI	66
6.13. ÇİFTÇİ KURSLARI	66
7.TARIMSAL ALTYAPI VE ARAZİ DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI	67
7.1. TARIM ARAZİLERİ DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI	67

7.1.1. 5403 SAYILI TOPRAK KORUMA VE ARAZİ KULLANIMI KANUNU UYGULAMALARI.....	67
7.2. ARAZİ TOPLULAŞTIRMASI YAPILAN ALANLAR	68
7.3.COĞRAFİ BİLGİ SİSTEMLERİ UZAKTAN ALGILAMA ÇALIŞMALARI.....	69
7.4. TARIMSAL AMAÇLI TOPRAK, BİTKİ VE SULAMA SUYU ANALİZ LABORATUVAR ÇALIŞMALARI	69
7.5. ÇED-İŞYERİ AÇMA VE ÇALIŞMA RUHSATLARI İŞLEMLERİ	70
7.6. ARAZİ EDİNDİRME ÇALIŞMALARI	71
7.6.1. TOPLAM ARAZİ SATIŞI YOLUYLA DEVİR (2019).....	71
7.6.2. TOPLAM ARAZİ MİRAS YOLUYLA DEVİR (2019).....	72
8. ÇAYIR, MERA VE YEM BİTKİLERİ ÇALIŞMALARI ÇALIŞMALARI	73
8.1. MERA GENEL VERİLERİ.....	73
8.2. TESPİT VE TAHDİT ÇALIŞMALARI	73
8.3. TAHSİS ÇALIŞMALARI.....	73
8.4. MERA TAHSİS AMACI DEĞİŞİKLİĞİ	74
8.5. MERA ISLAH ÇALIŞMASI.....	74
8.6. ISLAH AMAÇLI KİRALAMALAR.....	75
8.7. 2019 YILI MERA GELİRLERİ (TL)	75
8.8. YILLARA GÖRE MERA GELİRLERİ (TL).....	75
9. GIDA VE YEM ÇALIŞMASI	76
9.1. TOPLANTILAR	76
9.2. GIDA DENETİM VE KONTROL ÇALIŞMALARI	76
9.2.1. İLLERE GÖRE İŞLETME SAYILARI (2019)	76
9.2.2. İLLERE GÖRE DENETİM SAYILARI (2019).....	77
9.2.3. BURSA İLİ DENETİM İSTATİSTİKLERİ (2016-2019).....	77
9.3. 174 ALO GIDA	77
9.4. İŞLETME ONAY VE KAYIT BELGESİ VERİLEN İŞYERLERİ	77
9.5. İHRACAT ÜRÜNLERİ DENETİM ÇALIŞMALARI	78
9.6. İTHALAT KONTROL ÇALIŞMALARI	78
9.7. YEM KONTROL ÇALIŞMALARI.....	78
9.8.BAZI SEKTÖRLERDE İŞLETME SAYILARI VE KAPASİTELER	78
10. KOORDİNASYON VE TARIMSAL VERİLER ÇALIŞMALARI.....	79
10.1. ENFORMASYON BİRİMİ.....	79
10.1.1. BİMER (Başbakanlık İletişim Merkezi), BİLGİ EDİNME ve CİMER (Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi) BAŞVURULARI.....	79
10.1.2. MUHTAR BİLGİ SİSTEMİ BAŞVURULARI	79
10.1.3. YEŞİL MASA BAŞVURULARI.....	79
10.1.4. TİMER BAŞVURULARI	79
10.1.5. AÇIK KAPI BAŞVURULARI	79
10.2. 2019 YILI TABİİ AFET ÇALIŞMALARI	80
10.3. TARIM SİGORTALARI UYGULAMALARI	80
10.3.1. YILLARA GÖRE TARSİM VERİLERİ	80
10.3.2. İLÇELER BAZINDA TARSİM VERİLERİ (2019).....	81

10.3.3. TARSİM EĞİTİMLERİ VE TOPLANTI SAYILARI	82
10.4. EĞİTİM VE YAYIM FAALİYETLERİ	82
10.4.1. 2019 YILINDA YAPILAN DEMONSTRASYONLAR	83
10.4.2. MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI HAYAT BOYU ÖĞRENME GENEL MÜDÜRLÜĞÜ MODÜLER PROGRAMI KAPSAMINDA AÇILAN ÇİFTÇİ KURSLARI	83
10.4.3. DİĞER EĞİTİMLER	85
10.5. STAJ UYGULAMALARI	86
10.6. ONUNCU KALKINMA PLANI DAHİLİNDE TARIMDA SU KULLANIMININ ETKİNLEŞTİRİLMESİ	86
10.7. ANIZ YAKILMASININ ÖNLENMESİ.....	86
10.8. BİÇERDÖVER KONTROLLERİ	87
10.9. ALET MAKİNE ENVANTERİ.....	87
10.10. İPEKBÖCEKÇİLİĞİ ÇALIŞMALARI	87
10.11. ÇİFTLİK MUHASEBE VERİ AĞI SİSTEMİ	89
10.12. İSTATİSTİK VERİ AĞI (İVA) SİSTEMİ	89
10.13. İSTATİSTİK BİLGİ SİSTEMİ (İBS)	89
10.14. FARK ÖDEMESİNE TABİ ÜRÜNLERİN VERİM DEĞERLERİNİN TARIM BİLGİ SİSTEMİNE (TBS) GİRİLMESİ...90	
10.15. TARIM ÜRÜNLERİ FİYATLARININ İZLENMESİ	90
10.15.1. SEÇİLMİŞ ÜRÜNLERİN ÇİFTÇİ ELİNE GEÇEN FİYATI (ÇEF), HAL VE MARKET FİYATLARININ TOPLANMASI	90
10.15.2. TARIMSAL GIDA ÜRÜNLERİ FİYATININ İZLENMESİ	91
10.15.3. TARIM ÜRÜNLERİ FİYAT İZLENMESİ SİSTEMİ (TUFİS)	91
10.15.3.1 TAKİBİ YAPILAN ÜRÜNLER 2019 YILI VERİ GİRİŞ SAYILARI.....	92
10.16. KABA YEM SATIŞ FİYATLARININ TAKİBİ	93
10.17. AÇIKTA VE ÖRTÜ ALTI ÜRETİM DEĞERLENDİRME RAPORLARI.....	93
10.18. MAHKEME YAZIŞMALARI VE BİLGİ TALEPLERİ.....	93
10.19. ZİRAİ GELİR BİLGİ SİSTEMİ.....	93
10.20. TARIMSAL ÜRÜNLER MALİYET SİSTEMİ (TAMSİS)	94
10.20.1. 2019 YILI MUTAT ÜRÜN FAALİYETLERİ	94
10.20.1.1. MUTAT BİTKİSEL ÜRÜN MALİYET ÇALIŞMALARI	94
11. HAYVAN SAĞLIĞI VE YETİŞTİRİCİLİĞİ ÇALIŞMALARI	96
11.1. MUAYENEHANE, POLİKLİNİK, VETERİNER HEKİM SAYILARI	96
11.2. EV SÜS HAYVANI SATIŞ, BARINMA ve EĞİTİM YERİ SAYILARI	96
11.3. HAYVANCILIK İŞLETME SAYILARI	97
11.4. RUHSATLI ET VE ET ÜRÜNLERİ TESİSLERİ	97
11.4.1. TESİS SAYILARI	97
11.4.2. KIRMIZI ET KESİM HANELERİ	97
11.4.3. KANATLI KESİM HANELERİ	98
11.4.4. RUHSATLI HAYVAN PAZARLARI	98
11.5. AŞILAMA ÇALIŞMALARI	98
11.6. SALGIN HASTALIK MİHRAK DURUMU	98
11.7. HAYVAN MADDELERİ SEVKLERİ	99

11.8. HAYVAN SEVKLERİ	99
11.9. HASTALIKTAN ARİ İŞLETMELER	99
11.10. İHRACAT İŞLEMLERİ	100
11.11. SURVEY ÇALIŞMALARI.....	101
11.12. TEŞHİS LABORATUVARI ÇALIŞMALARI	101
11.12.1. ANALİZ SAYILARI	101
11.12.2. TEŞHİS EDİLEN VAKALAR	102
11.13. ULUSAL KALINTI İZLEME PROGRAMI	102
11.14. İTHALATA BAĞLI KARANTİNA İŞLEMLERİ	102
11.15. ATÇILIK ÇALIŞMALARI	102
11.16. TAVUKÇULUK ÇALIŞMALARI	103
11.17. TAVUK ÜRETİM TESİSLERİ ENVANTERİ	103
11.18. SUNİ TOHURLAMA ÇALIŞMALARI	104
11.19. ÇİFTÇİ KURSLARI	104
12. BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ ÇALIŞMALARI	105
12.1. SU ÜRÜNLERİ FAALİYETLERİ (2019)	105
12.2. RUHSAT TESKERELERİNİN DURUMU	105
12.3. SU KİRLİLİĞİNİN İZLENMESİ VE KONTROLÜ (2017-2019)	105
12.4. SU ÜRÜNLERİ İSTİHSALİ KONTROLÜ (2018-2019)	106
12.5. DOĞAL GÖLLERİMİZDEKİ MEVCUT KİRALAMALAR	106
12.6. BARAJ GÖLETLERİNDEKİ KİRALAMALAR.....	107
12.7. BALIKLANDIRMA ÇALIŞMALARI	107
12.8. BALIKÇI BARINAKLARI	107
12.9. SU ÜRÜNLERİ ÜRETİM TESİSİ ENVANTERİ	107
12.10. PROJELİ SAZAN ÜRETİMİ TESİSLERİ	108
12.11. PROJELİ YAYIN ÜRETİMİ TESİSLERİ	108
12.12. PROJELİ ÇİFT KABUKLU ÜRETİMİ TESİSLERİ	108
13. KIRSAL KALKINMA VE ÖRGÜTLENME ÇALIŞMALARI	109
13.1 KOOPERATİFÇİLİK ÇALIŞMALARI	109
13.1.1 KOOPERATİF SAYILARI	109
13.1.2. İLÇELER BAZINDA KOOPERATİF SAYILARI (2019).....	109
13.1.3. İLÇELER BAZINDA KOOPERATİF/ORTAK SAYILARI (2015-2019)	110
13.1.3.1. TARIMSAL KALKINMA KOOPERATİFLERİ VE ORTAK SAYISI	110
13.1.3.2. SULAMA KOOPERATİF VE ORTAK SAYISI.....	111
13.1.3.3. SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİF VE ORTAK SAYISI	112
13.1.4. YILLARA GÖRE KURULUŞU YAPILAN KOOPERATİF SAYISI	112
13.1.5 KOOPERATİFLERE KULLANDIRILAN KREDİLER (2003-2019).....	113
13.2. BİRLİKLER.....	115
13.2.1. KOOPERATİF ÜST BİRLİKLERİ	115
13.2.2. 5996 SAYILI KANUN KAPSAMINDA KURULAN BİRLİKLER	115

13.2.3. 5200 SAYILI KANUN KAPSAMINDA KURULAN BİRLİKLER.....	116
13.2.4 ZİRAAT ODALARI.....	116
13.3. KIRSAL KALKINMA	117
13.3.1. EKONOMİK YATIRIM PROJE BAZLI GERÇEKLEŞMELER.....	117
13.3.2. GENÇ ÇİFTÇİ DESTEKLEMESİ PROGRAMI GERÇEKLEŞMELER.....	118
13.3.3. DAMIZLIK DÜVE YETİŞTİRİCİLİĞİNİN DESTEKLENMESİ PROGRAMI	118
13.3.4. MAKİNE – EKİPMAN DESTEKLEMESİ HİBE PROGRAMI	119
13.4. ÇİFTÇİ EĞİTİMLERİ.....	120
14. PROJELERİMİZ	121
14.1. TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI KAYNAKLI PROJELER	121
14.2. DIŞ KAYNAKLI PROJELER	123
15. SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	127
15.1. BURSA İLİNİN TARIMSAL SORUNLARI ve ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	127
15.2. KURUMSAL SORUNLAR.....	133

1. BURSA HAKKINDA GENEL BİLGİLER

1.1. TARİHÇE

Eski adı: Yunanca Prussa veya Brusa'dır. Yapılan araştırmalar Bursa yöresinin M.Ö. 4000'lerden beri çeşitli yerleşimlere sahne olduğunu göstermektedir. M.Ö. 230-182 arasında Bitinya Kralı olan I. Prusias Bursa kentinin kurucusu olarak kabul edilir. Bursa adının da kentin o zamanki adı Prusa'dan kaynaklandığı sanılmaktadır. M.S. 395 yılında Roma İmparatorluğu'nun ikiye bölünmesinden sonra Bizans yönetiminde kalan Bursa, imparatorluğun Doğu Eyaleti'ne bağlı beş diyosezden Asya Diyosezi sınırları içindeydi. Kent özellikle 11. yüzyılda Selçukluların saldırısına uğradıysa da 14. yüzyıla değin Bizans yönetimi altında kaldı. Uzun çatışmalardan sonra 1326'da Orhan Bey Bursa'yı alarak Osmanlıların başkenti yaptı. Bursa'nın fethi(1326 yılında) ile kurulan Bursa Mehterhanesi 1826 yılında Yeniçeriliğin kaldırılışıyla beraber kapatılmıştır. Bursa 1365'te Edirne'nin başkent yapılmasına kadar bu durumunu korudu. Bursa, İstanbul'un fethine kadar Osmanlıların en önemli merkeziydi.

Bursa 14.yy' dan itibaren İran'dan gelen ipeğin ve Hindistan-Cidde-Halep üzerinden gelen baharatın sayesinde ekonomik açıdan büyük bir gelişme gösterdi. Özellikle 16.yy' da doruğa çıkan ipek ve baharat ticareti kente büyük canlılık kazandırdı. Kentin meşhur İpek, Koza, Fidan, Emir Hanları bu ticaretin kalbinin attığı yerlerdi. Bu dönemde kentin nüfusu 75 bin'e yakındı. Batı Avrupa'dan gelen birçok tüccar, özellikle Floransa ve Venedik'ten gelen İtalyanlar bu dönemde kente yerleşip, ipek ve baharat karşılığında Batı Avrupa mamulü yünlü dokumaları satmaya başladılar. Bursa'da satın alınan ipek ve baharat buradan İstanbul'a geçiyor, oradan da ya Ege/Akdeniz üzerinden İtalya ve Batı Avrupa pazarlarına, ya da Karadeniz üzerinden Kili-Akkirman-Liviv (bugünkü Ukrayna) güzergahını izleyerek Orta ve Doğu Avrupa pazarlarına çıkıyordu. Hem Osmanlı İmparatorluğu'na hem de Bursa'ya büyük zenginlik getiren bu ticaret, 17.yy' dan itibaren İngiliz ve Hollandalıların Hint Okyanusu'nda hakimiyeti ele geçirip, baharat ve ipeği Avrupa'ya Ümit Burnu üzerinden direk taşımaya başlamalarıyla giderek azalmış ve önemini kaybetmiştir.

Bursa yöresi 1900'lerin başında Hüdavendigâr Vilayeti'nin sınırları içindeydi. Kentin belediyesi 1877'de kuruldu. Kurtuluş Savaşı yıllarında çeşitli yörelerinde ayaklanmalar çıkan Bursa 8 Temmuz 1920'de Yunanlılarca işgal edildi; 11 Eylül 1922'de işgalden kurtuldu.

1.2. COĞRAFİ YAPI

Marmara Bölgesinin güneyinde yer alan Bursa ili, tarih, turizm, sanat, ticaret ve sanayi şehri olduğu kadar, Türkiye coğrafyası üzerindeki konumu ve ekolojik yapısının getirdiği önemli avantajlara sahip bir ilimizdir. 40° boylam ve 28-30° enlem daireleri arasında Marmara Denizinin güneydoğusunda bulunan Bursa ili doğuda Bilecik, Adapazarı kuzeyde İzmit, Yalova, İstanbul ve Marmara Denizi güneyde Eskişehir, Kütahya batıda Balıkesir ili ile çevrilidir. İlin yüzölçümü göller dahil 10.886,38 km²'dir.

Marmara Bölgesi topografyası komşusu bulunduğu diğer üç bölgenin topografyaları ile ortak özellikler taşımaktadır. Bu ortak özellikler, Karadeniz Bölgesinin doğu- batı yönünün rölyefi ile kuzey ve güneye doğru dik meyilleri, yine Ege Bölgesinin doğu- batı yönlü rölyefi ve aralarındaki çukur alanları, İç Anadolu Bölgesinin parçalar halinde beliren yüksek ve alçak alanları şeklindedir. İlin yüzey şekilleri, birbirinden eşiklerle ayrılmış çöküntü alanlarıyla, dağlar belirler. Çöküntü alanlarının başlıcaları İznik ve Uluabat Gölleriyle; Orhangazi, İznik, Yenişehir, Bursa, İnegöl, Karacabey ve Mustafakemalpaşa Ovaları oluşturmaktadır.

Dağlar genellikle doğu-batı yönünde uzanan sıradağlar şeklindedir. Bunlar; Uludağ (2543 m), Samanlı, Mudanya, Katırlı ve Karadağ'dır.

İlin önemli akarsuları; Mustafakemalpaşa Çayı, Uludağ'ın güney yamaçlarından doğan ve yine Uludağ'dan kaynaklanan bir çok küçük dere ile beslenen Nilüfer Çayı, Göksu Çayı, Koca Dere, Kara Dere ve Aksu Deresidir.

1.3. İKLİM

Marmara ve Ege bölgeleri arasında bir geçiş alanında yer alan Bursa'nın iklimi karmaşık bir yapı gösterir. Kuzey kesiminde Akdeniz ikliminin Marmara kıyılarına özgü tipi etkili olurken güney ve iç kesimlerde İç batı Anadolu'nun karasal iklimi görülür. Buna bağlı olarak doğal bitki örtüsünü alçak kesimlerde Akdeniz kökenli bitkiler, yüksek kesimlerde kuzeye bakan yamaçlarda Karadeniz bitki topluluğu özelliğindeki nemli ormanlar oluşturmaktadır.

Yağışın büyük bir kısmı yağmur şeklinde olmakla birlikte yükseltinin arttığı yerlerde yağış şekli kara dönüşmektedir. Genelde en sıcak aylar Temmuz-Ağustos, en soğuk aylar ise Ocak ve Şubat aylarıdır. Yağış yoğunluğunun fazla olduğu aylar ise Nisan, Eylül ve Aralık aylarıdır.

2019 Yılı İklim Verileri

Ay	Aylık Ortalama Sıcaklık (°C)	Aylık Toplam Yağış (mm)
1	6.7	59.0
2	6.9	39.6
3	10.1	15.2
4	12.8	46.8
5	19.8	49.8
6	24.5	31.2
7	24.8	22.0
8	25.2	31.4
9	21.5	14.2
10	17.4	28.8
11	14.6	23.5
12	8.4	74.4

Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü,2019

1.4. TURİZM

Turizm potansiyeli açısından İstanbul'dan sonra en önemli merkezlerden olan Bursa, tarihi eserlerinin zenginliği ile gözleri kamaştırmaktadır. Bursa ve İznik erken Hristiyanlık ve Osmanlı döneminin eşsiz eserleri ile süslüdür. Türkiye'nin kış turizmi merkezi olan Uludağ Kayak Merkezi Bursa'ya 40 dakika uzaklıktadır ve kış turizminin bütün olanaklarına sahiptir. Marmara Denizi kıyıları uzun yıllardan beri bütün Türkiye'nin tercih ettiği tatil yöreleridir.

Uludağ Milli Parkı günübirlik turizm, kampçılık, dağ yürüyüşü için ideal bir ortamdır. Uludağ etekleri özel araçları ve cip safari ile geziye çıkanlara sihirli güzelliklerini sunar. Pek çok keşfedilecek yer arasında Bursa ilçelerinin tabii güzellikleri, çağlayanları, mağaraları ve otantik Osmanlı köyleri yer alır. Bursa kaplıcaları Roma Dönemi'nden beri kullanılan sağlık merkezleridir.

Bursa Koza Han: Ağaçların gölgesindeki bahçesi, tarihi dokusu ve huzur kokan atmosferi ile Bursa'nın en özel yerlerinden biridir.

Ulu Camii: Bursa'nın simgelerinden biridir. İhtişamlı duruşuyla kendine hayran bırakır; her köşesi tarih kokar.

Yeşil Türbe: Zaman ve mekan kavramını unutmak, hiçbir şey düşünmeden sadece o anı yaşamak istiyorsanız, Bursa'daki, hatta belki de Türkiye'deki en doğru adreslerden biridir.

Çekirge: Bursa'nın en eski semtlerinden biridir. Osmanlı döneminde o bölgede yaşanan bir çekirge istilas sonucu bu bölgeye bu ismin verildiği bir rivayettir. 3-4 katlı bahçe içinde evlerin yan yana dizildiği, göğe kadar uzanan ağaçların yolları gölgelediği, eşsiz bir şehir manzarasına sahip bir semttir.

Emirsultan Türbesi ve Cami: Türbelerin, camilerin, tarihi eserlerin gölgesinde bir şehir olan Yeşil Bursa'daki önemli yerlerden biri de Emir Sultan Camii ve Emir Sultan Türbesi'dir.

Bursa öyle çok güzelliği bünyesinde barındır ki, gezmek için hangi birinden başlayacağınızı şaşırırsınız. Reşat Oyal Parkı, Botanik Park, Mudanya, Tirilye, Uludağ, Gemlik, İznik, Cumalıkızık, Kapalıçarşı görülecek yerlerin başında gelir.

1.5. ULAŞIM

Bursa, kara ve deniz ulaşımından en geniş şekilde yararlanabilen, hava ulaşımında gelişme potansiyeli olan bir ildir. İlin coğrafi ve tarihsel konumu, ülkenin önemli ve gelişmiş merkezlerine yakınlığı, ulaşım alternatiflerinin gelişmesini sağlamıştır.

Karayolu : İl gerek iç gerek şehirlerarası trafik yönünden yoğun bir karayolu trafiğine sahiptir. Bursa Terminali il merkezine yaklaşık 10 km uzaklıkta bulunmaktadır. İlden diğer tüm illere seferler bulunmaktadır.

Denizyolu : Deniz yolu ulaşımı Gemlik ve Mudanya iskeleleri vasıtasıyla gerçekleşmektedir. Her iki liman da Bursa'ya yaklaşık 30 km. uzaklıktadır ve Bursa sanayisi için önemli dışalım ve dışatım iskeleleridir. Gemlik Limanı'ndan sadece yük taşımacılığı yapılmaktadır. Mudanya'dan Denizyolları İşletmesi'nin İstanbul'a karşılıklı vapur seferleri vardır.

Havayolu : Yolcu taşımacılığında Yenişehir Hava Limanı kullanılmaktadır.

Demiryolu : İlde demiryolu ağı bulunmamaktadır.

1.6. EKONOMİ

Türkiye'nin önemli sanayi merkezlerinden biri olan Bursa'da otomobil, yedek parça; yünlü, pamuklu, ipekli ve yapay ipek dokuma; dondurulmuş meyve ve sebze, konserve, salça, meyve suyu sektörleri önemli yer tutar. Ayrıca orman ürünlerini değerlendiren fabrikalar da vardır. İldeki küçük sanayi etkinlikleri de çok canlıdır. İlde üretilen çeşitli ürünleri depolayıp korumak ve pazarlamak için ayrıca çok sayıda kuruluş vardır. Eskiden beri önemli bir bitkisel üretim alanı olan Bursa ilinde elde edilen ürünler b   k kentlere ve yurtdışına satılır. İldeki tarım-sanayi ilişkisi son derece gelişmiştir. Konserve, meyve suyu, dondurulmuş gıda, yağ, salça gibi gıda sanayileri ildeki tarımsal üretime dayanır. İlin verimli topraklarında hemen her tür ürün yetiştirilmektedir.

Bursa'da hayvansal ürünler de önemli bir gelir kaynağıdır. Bursa ilinde yetiştirilen başlıca küçükbaş hayvanlar merinos ve kıvırcık koyunudur. B   kbaş hayvancılık da yaygın olarak yapılır. Bursa Kentinde hayvansal ürünleri işleyen ruhsatlı kesimhane ve et işleme tesisler ve süt teşvik kod numarası almış fabrika ve mandıralar bulunmaktadır. Hayvancılığın ıslahı yönünde Karacabey Tarım İşletmesi'nin önemli katkıları olmuştur. Özellikle işletme bölge yetiştiricilerinin damızlık hayvan ihtiyaçlarını karşılamak üzere sığır, koyun, saf kan arap atı ve  oban köpeği yetiştiriciliği ile hayvancılık faaliyetlerini yürütmektedir. Bursa hayvancılığının öteki dalları tavukçuluk, arıcılık ve ipekb cek iliğidir. Osmanlılar döneminde ipeği ile  n kazanan Bursa'da ipekböcekçiliği günümüzde yan faaliyet kolu olarak sürdürülmektedir. Marmara Denizi, Uluabat ve İznik Göllerinde balıkçılık yapılır.

1.7. İSTİHDAM VERİLERİ

Türkiye İstatistik Kurumu'nun değerlendirmelerinde TR41 olarak adlandırılan ve içerisinde Bursa, Eskişehir ve Bilecik illerini bölgesel düzeyde ele alan TÜİK 2018 yılı kurumsal olmayan nüfusun işgücü durumuna göre iş durumu ve istihdam edilenlerin sektörel dağılımı aşağıdaki tabloda verilmektedir. Bölgede işgücü 1.648.000 kişi, işsiz sayısı 185.000 kişi, istihdam oranı % 45,5; işsizlik oranı % 11,2'dir. Ayrıca istihdam edilen nüfusun % 11,2'si tarım, % 39,5'i sanayi, % 49,4'ü hizmetler sektöründe yer almaktadır.

Kurumsal Olmayan Nüfusun İşgücü Durumu(Bin kişi 15+ yaş)

	15+ yaştaki nüfus (1.000)	İşgücü (1.000)	İstihdam (1.000)	İşsiz (1.000)	İşgücüne dahil olmayan nüfus (1.000)	İşgücüne katılma oranı (%)	İşsizlik oranı (%)	İstihdam oranı (%)
Bursa- Eskişehir Bilecik (TR 41)	3.214	1.648	1.463	185	1.566	51,3	11,2	45,5

Kaynak:TÜİK,2019

İstihdam Edilenlerin İktisadi Faaliyet Kolları (Bin kişi 15+ yaş)

	Toplam İşgücü (1.000)	Tarım (1.000)	Sanayi (1.000)	Hizmetler (1.000)	Tarım (%)	Sanayi (%)	Hizmetler (%)
Bursa-Eskişehir Bilecik (TR 41)	1.463	164	578	722	11,2	39,5	49,4

Kaynak:TÜİK,2019

1.8. GENEL BİLGİLER

GENEL BİLGİLER	
Nüfus	3.056.120
Yüzölçümü (km ²)	10.886
Rakım (m)	100
İl Nüfus Yoğunluğu (km ² 'ye düşen kişi sayısı)	281
Erkek Nüfusu	1.530.956
Kadın Nüfusu	1.525.164
Marmara'daki Kıyı Uzunluğu (km)	115
Büyükşehir Belediye Sayısı	1
İlçe Sayısı	17
Mahalle Sayısı	1.058
Toplam Tarım Alanı (ha)	347.090,60
Tarla Alanı (ha)	143.957,30
Meyve Alanı (ha)	46.299,80
Sebze Alanı (ha)	41.148,70
Tarımsal Üretim Değeri (TL)	9.596.082
Tarımsal Üretim Değeri Türkiye Sıralaması	11
Tarla Bitkileri Üretimi (ton)	2.385.819
Sebze Üretimi (ton)	2.369.255
Meyve Üretimi (ton)	759.306

2. KURUMSAL BİLGİLER

2.1. İL YATIRIM İZLEME SİSTEMİ (İLYAS)

İLYAS sisteminde Bakanlığımızın Merkezi Bütçeden, İl Müdürlüğümüze aktarmış olduğu proje bazlı ödeneklerin takibi ve raporlanması yapılmaktadır. Bu kapsamda 2019 yılında 25 adet projenin takibi yapılmıştır. Her üç ayda bir (3. Ay sonu, 6. Ay sonu, 9. Ay sonu, 12. Ay sonu) raporlamalar yapılarak sunum haline getirilmiştir.

YATIRIM PROJELERİ	İLÇELER TOPLAM	MERKEZ TOPLAM	GENEL TOPLAM
Bitkisel Üretimi Geliştirme Projesi	2.223	38.784	41.007
Hayvancılığı Geliştirme Projesi	421	21.557	21.978
Hayvan Hastalık Ve Zararlıları İle Mücadele Projesi	1.049	8.790	9.839
Bitki Sağlığı Uyg. Kontrolü Projesi	70.838	78.512	149.350
Su Ürünleri Ürt. Gel. Projesi	-	2.333	2.333
Tarımsal Yayın Hizmetleri Projesi	37.053	31.498	68.551
Hayvansal Üretim Araştırılması Projesi	-	17.872	17.872
İyi Tarım Uygulamalarının Yaygınlaştırılması Ve Kontrolü Projesi	-	19.330	19.330
Organik Tarımın Yaygınlaştırılması Projesi	-	38.648	38.648
Çevre Amaçlı Tarımsal Alanların Korunma Projesi	-	6.998	6.998
Kontrol Hizmetlerinin Geliştirilmesi Projesi	2.909	9.997	12.906
İdari Kapasitenin Geliştirilmesi Projesi	-	2.496	2.496
Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Projesi	-	11.886	11.886
Mera Hizmetleri Projesi	-	647.966	647.966
Arazi Dağıtım Projesi	-	2.631	2.631
İtri Ve Tıbbi Bitkiler Boya Bitkileri Yetiştiriciliğinin Geliştirilmesi Projesi	-	48.999	48.999
Gıda Ve Yem Numunesi Alma Hizmetlerinin Geliştirilmesi Projesi	4.517	28.853	33.370
Kadın Çiftçiler Tarımsal Yayım Projesi	-	867	867
Sularda Tarımsal Faaliyetlerden Kaynaklanan Kirliliğin Kontrolü Projesi	1.999	2.934	4.933
Arazi Kullanım Planlaması Projesi	-	9.857	9.857
Tohumculuğun Geliştirilmesi Projesi	-	2.272	2.272
Entegre İdare Ve Kontrol Sistemi Projesi	9.274	3.580	12.854
Tarım Arazilerinin Devir Ve Takip Sistemi Projesi	-	1.935	1.935
Su Kaynaklarının Balıklandırılması Projesi	-	1.163	1.163
Tarımsal Bilgi Altyapısı Ve Bulut Sisteminin Kurulması Projesi	717	-	717
TOPLAM	131.000	1.039.758	1.170.758

2.2. DÖNER SERMAYE BÜTÇESİ

YILLAR	BÜTÇEYE KONULAN		GERÇEKLEŞEN	
2009	Gelir	4.576.000,00	Gelir	2.058.472,24
	Gider	3.836.854,00	Gider	1.568.154,59
2010	Gelir	4.159.465,00	Gelir	2.780.984,45
	Gider	3.277.128,00	Gider	2.063.964,12
2011	Gelir	5.075.000,00	Gelir	3.233.969,01
	Gider	3.843.055,00	Gider	2.385.982,76
2012	Gelir	5.172.570,00	Gelir	4.605.008,85
	Gider	4.185.064,00	Gider	3.273.281,60
2013	Gelir	11.615.592,00	Gelir	5.225.955,51
	Gider	9.251.627,00	Gider	3.727.180,22
2014	Gelir	5.705.119,00	Gelir	4.563.675,06
	Gider	4.720.000,00	Gider	3.326.591,48
2015	Gelir	7.356.660,00	Gelir	4.355.923,49
	Gider	6.140.958,00	Gider	3.920.004,84
2016	Gelir	6.367.970,00	Gelir	4.872.574,12
	Gider	5.621.118,00	Gider	4.086.186,35
2017	Gelir	5.123.960,00	Gelir	5.424.092,46
	Gider	4.436.232,00	Gider	4.037.343,88
2018	Gelir	6.258.278,00	Gelir	5.676.952,11
	Gider	4.977.790,00	Gider	4.036.837,59
2019	Gelir	7.640.092,00	Gelir	8.065.608,67
	Gider	6.164.450,00	Gider	6.188.379,07

2.3. HARCAMA KALEMİ

KONUSU	TUTARI (TL)
MEMUR YOLLUK GİDERİ (Seyyar Görev Tazminatı)	545.369,80
HAZİNE GELİR PAYI (GELİRDEN MALİYE BAKANLIĞINA GÖNDERİLEN PAY)	1.183.962,78
GAYRİ SAFİ MERKEZ PAYI (GELİRDEN TARIM VE ORMAN BAKANLIĞINA GÖNDERİLEN PAY)	394.654,27
VERGİ	1.443.493,81
ÜRETİMİ TEŞVİK PRİMİ	1.312.091,61
TOPLAM	4.879.572,27

2.4. PERSONEL DURUMU

ÜNVANI	İL MÜDÜRLÜĞÜ	İLÇE MÜDÜRLÜKLERİ	TOPLAM
İl Müdürü	1	-	1
İl Müdür Yardımcısı	3	-	3
Şube Müdürü	9	-	9
İlçe Müdürü	-	17	17
Ziraat Mühendisi	128	194	322
Gıda Mühendisi	19	52	71
Su Ürünleri Mühendisi	6	12	18
Diğer Mühendis	17	12	29
Veteriner Hekim	37	116	153
Tekniker-Teknisyen	69	105	174
Biyolog	1	-	1
Kimyager	-	-	-
Sosyolog	1	-	1
Sağlık Memuru	4	3	7
Şef	7	-	7
Avukat	3	-	3
Sivil Savunma Uzmanı	1	-	1
Sayman Ve Ayniyat Saymanı	2	-	2
V.H.K.İ.	11	10	21
Bilgisayar İşletmeni	6	5	11
Memur (Unvansız)	6	11	17
Koruma Ve Güvenlik Görevlisi	3	-	3
Şoför	1	5	6
Hizmetli	9	7	16
Gemi Adamı	-	1	1
Teknisyen Yardımcısı	1	-	1
Araştırmacı	5	-	5
Uzman	1	-	1
Daimi İşçi	58	48	106
Ekonomist	-	1	1
4/B İdari Destek ve İdari Büro Görevlisi	35	26	61
TOPLAM	444	625	1.069

2.5. İL VE İLÇE MÜDÜRLÜKLERİ BİNA DURUMU

SIRA NO	KURUM ADI	BİNANIN NİTELİĞİ	KAT ADEDİ	ODA SAYISI	KULLANIM ALANI	UYGUNLUK DURUMU	BİNANIN MÜLKİYETİ
1	Bursa İl Müdürlüğü	Ana Bina Betonarme	5	85	3.530	Yeterli	İl Müdürlüğüne Tahsisli
		Hay. Sağ. Bina Betonarme	2	28	940	Yeterli	İl Müdürlüğüne Tahsisli
		Bitki. Üret. Bina Betonarme	2	19	1.024	Yeterli	İl Müdürlüğüne Tahsisli
2	Büyükorhan İlçe Müdürlüğü	Yığma Tuğla	2	5	140	Yeterli	İlçe Müdürlüğüne Tahsisli
3	Gemlik İlçe Müdürlüğü	Betonarme	4	30	1.640	Yeterli	İlçe Müdürlüğüne Tahsisli
4	Gürsu İlçe Müdürlüğü	Betonarme	3	4	200	Yetersiz	Hükümet Konağı
5	Harmancık İlçe Müdürlüğü	Yığma Tuğla	2	6	140	Yeterli	İlçe Müdürlüğüne Tahsisli
6	İnegöl İlçe Müdürlüğü	Yığma Tuğla	2	10	400	Yetersiz	İlçe Müdürlüğüne Tahsisli
7	İznik İlçe Müdürlüğü	Betonarme	2	11	400	Yeterli	İlçe Müdürlüğüne Tahsisli
8	Karacabey İlçe Müdürlüğü	Betonarme	2	17	400	Yeterli	İlçe Müdürlüğüne Tahsisli
9	Keles İlçe Müdürlüğü	Betonarme	4	4	70	Yetersiz	Hükümet Konağı
10	Kestel İlçe Müdürlüğü	Betonarme	4	8	200	Yetersiz	Kestel Belediyesine ait
11	Mudanya İlçe Müdürlüğü	Yığma Tuğla	2	10	400	Yeterli	İlçe Müdürlüğüne Tahsisli
12	Mustafakemalpaşa İlçe Müdürlüğü	Betonarme	4	10	450	Yetersiz	Hükümet Konağı
13	Nilüfer İlçe Müdürlüğü	Betonarme	3	18	555	Yetersiz	İl Müdürlüğüne Tahsisli
14	Orhaneli İlçe Müdürlüğü	Yığma Tuğla	2	6	200	Yeterli	İlçe Müdürlüğüne Tahsisli
15	Orhangazi İlçe Müdürlüğü	Yığma Tuğla	2	15	430	Yetersiz	İlçe Müdürlüğüne Tahsisli
16	Osmangazi İlçe Müdürlüğü	Betonarme	3	15	555	Yetersiz	İl Müdürlüğüne Tahsisli
17	Yenişehir İlçe Müdürlüğü	Yığma Tuğla	2	10	400	Yetersiz	İlçe Müdürlüğüne Tahsisli
18	Yıldırım İlçe Müdürlüğü	Yığma Tuğla	1	6	150	Yetersiz	İl Müdürlüğüne Tahsisli

2.6. İL MÜDÜRLÜĞÜMÜZ LOJMAN DURUMU

LOJMANIN BULUNDUĞU YER	KONUT ADEDİ
Bursa Osmangazi (İl Müdürlüğü Kampüs alanı, Görükle, Çalı)	44
Büyükorhan İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü	2
Harmancık İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü	2
İznik İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü	2
Orhaneli İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü	2
TOPLAM	52

2.7. ARAÇ DURUMU

İL/İLÇE ADI	KURUMA AİT ARAÇ SAYISI	KİRALIK ARAÇ SAYISI	TOPLAM
Merkez	19	15	34
Büyükorhan	-	2	2
Gemlik	1	3	4
Gürsu	-	2	2
Harmancık	-	2	2
İnegöl	-	4	4
İznik	1	3	4
Karacabey	-	5	5
Keles	-	2	2
Kestel	1	2	3
Mudanya	1	3	4
Mustafakemalpaşa	-	5	5
Nilüfer	1	5	6
Orhaneli	-	2	2
Orhangazi	2	3	5
Osmangazi	1	6	7
Yenişehir	2	3	5
Yıldırım	1	3	4
TOPLAM	30	70	100

2.8. İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ EĞİTİMİ

2017'de 198 kişiye, 2018'de 254 kişiye, 2019'da 76 kişiye İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimi verilmiştir.

Her yıl Risk Analiz Raporu ve Acil Durum Eylem Planı güncellenmekte, elektrik tesisatı topraklama kontrolleri, paratoner kontrolleri, basınçlı kaplar ve kaldırma ekipmanlarının muayeneleri, kurum hizmetinde kullanılan araçların fenni muayene kontrollerinin takibi yapılmaktadır. İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulu düzenli olarak toplantılarını yapmakta ve aldığı kararları uygulamaktadır. Kurumumuzda hali hazırda 24 sertifikalı ilkyardımcı bulunmaktadır.

2.9. HUKUK İŞLEMLERİ

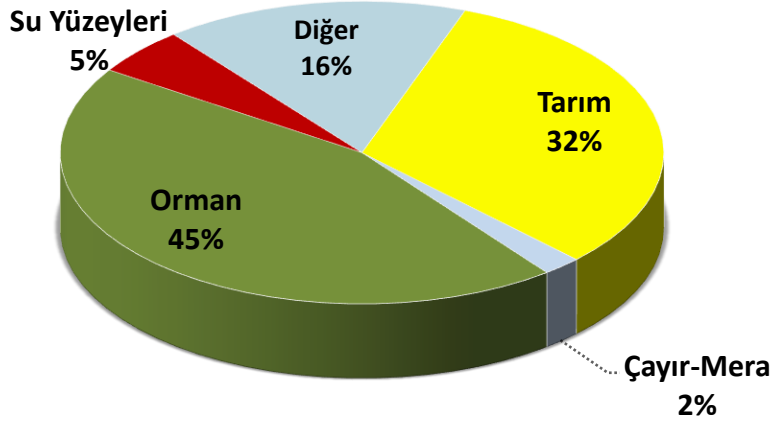
MAHKEMELER	İŞLEM SAYISI
SULH CEZA MAHKEMELERİ	87
SULH HUKUK MAHKEMELERİ	3
ASLİYE CEZA MAHKEMELERİ	85
ASLİYE HUKUK MAHKEMELERİ	11
ASLİYE TİCARET MAHKEMELERİ	4
İŞ MAHKEMELERİ	2
İDARİ DAVALAR	13
İCRA	35
AĞIR CEZA MAHKEMELERİ	1
CUMHURİYET SAVCILIK	9
RAPORTÖR GÖRÜŞÜ	17
SORUŞTURMA	2
TOPLAM	269

3.TARIMSAL YAPI

3.1. BURSA İLİ ALANI VE ÖZELLİKLERİNE GÖRE DAĞILIMI

ALAN DAĞILIMI (ha)	
TARIM ALANI	347.090,60
ORMAN ALANI	486.304,00
ÇAYIR-MERA ALANI	22.661,50
SU YÜZEYLERİ	55.197,90
DİĞER ARAZİLER (Meskun mahal, sanayi alanı)	177.384,00
TOPLAM	1.088.638,00

Kaynak:TÜİK,2019

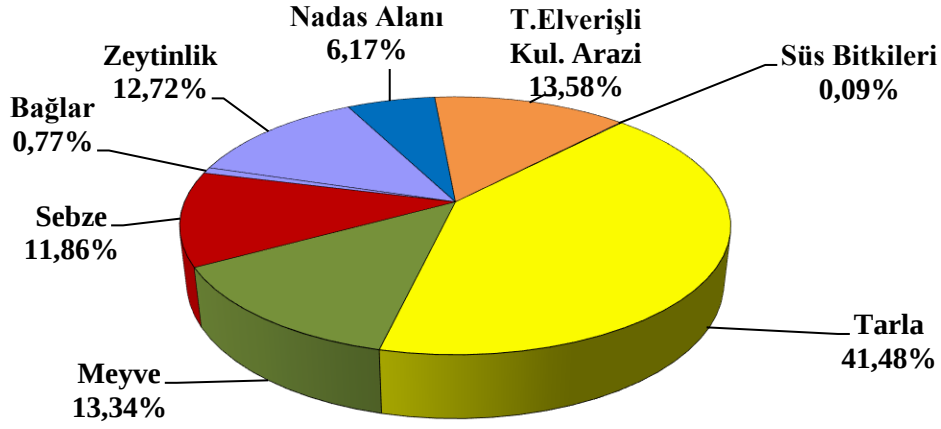

İlimizin 1.088.638 ha olan yüz ölçümünün 347.090 ha'lık kısmı tarım alanı olarak değerlendirilmektedir. Bu da toplam alanın % 32'lik kısmını oluşturmaktadır.

TARIM ARAZİLERİNİN DAĞILIMI	Alan (ha)	Oran (%)
TARLA ALANI	143.957,30	41,48
SEBZE ALANI	41.148,70	11,86
MEYVE ALANI	46.299,80	13,34
BAĞLAR	2.666,00	0,77
ZEYTİNLİK	44.156,30	12,72
NADAS ALANI	21.419,40	6,17
*TARIMDA KULLANILMAYAN ARAZİ	47.144,30	13,58
SÜS BİTKİLERİ ALANI	298,80	0,09
TOPLAM	347.090,60	100

Kaynak: TÜİK, 2019

*2019 Tarım ve Orman İl Müdürlüğü verisidir.

Tarım alanımızın % 42' lik kısmı tarla ürünleri yetiştiriciliğinde değerlendirilmektedir. Bu alanı,% 26'lık oranla meyveler alanı takip etmektedir. Meyvelikler arasında en büyük paya yaklaşık % 13'lk oranla zeytin alanı sahiptir. İlimizde sebze üretimi de önemli bir paya sahip olup, toplam tarım alanı içerisinde % 12'lik orana tekabül etmektedir.

3.2. SULAMA

SULAMA DURUMU	Alan (ha)
Tarım arazisi	347.090
Sulanabilir Arazi	290.456
Toplam Sulanan Alan	142.920
DSİ tarafından sulanan arazi	104.586
BUSKİ tarafından sulanan arazi	32.075
Üreticiler tarafından sulanan arazi	6.259

Kaynak:TÜİK,DSİ,BUSKİ,2019

Tarım alanımızın % 84'lk kısmı sulamaya uygun olmasına karşın, % 41'lik kısmı sulanabilmektedir. Sulamaya uygun alanın ise % 49'u sulanmaktadır.

3.3. KAYITLI TARIM ALANLARI VE İşLETME BüYüKLüğü

TOPLAM TARIM ALANI (ha)	KS'YE KAYITLI TARIM ALANI (ha)	KS'YE KAYITLI TARIM ALANI(%)	ORTALAMA İşLETME BüYüKLüğü (ha)	KS'YE KAYITLI İşLETME SAYISI	TOPLAM İşLETME SAYISI (Tahmini)
*347.090,60	138.348,65	40	4,82	28.700	66.000

Kaynak:TÜİK,2019,Tarım ve Orman İl Müd.,2019

* TÜİK verisidir.

Çiftçi Kayıt Sistemi (KS) ile toplam tarım alanımızın %40'ı kayıt altına alınmıştır. KS kayıtlarında tarım işletmelerimizin kullandıkları ortalama tarım arazisi büyüklüğü ise 4,82 ha'dır. Tarım arazilerinin veraset ve intikal işlemlerindeki eksiklikler ve mülkiyet sorunları nedeniyle kayıt oranı düşük seviyededir.

3.4. HAYVAN VARLIĞI (2019)

HAYVANIN CİNSİ	SAYISI (BAŞ)	HAYVANIN CİNSİ	SAYISI (BAŞ)
Koyun	494.594	At	3.096
Keçi	84.931	Katır	93
Toplam Küçükbaş	579.525	Eşek	1.300
Sığır – Saf Kültür	167.605	Toplam Tek Tırnaklı	4.489
Sığır – Kültür Melezi	63.757	Yumurtacı Tavuk	7.825.840
Sığır – Yerli – Diğer	7.993	Etçi (Broiler) Tavuk	2.362.476
Manda	2.710	Hindi	33.268
Toplam Büyükbaş	242.065	Kaz	8.320
Fenni Kovan	89.359	Ördek	10.048
Kara Kovan	1.620	Toplam Kanatlı	10.239.952
Toplam Kovan Say.	90.979	*Hayvan İşletme Sayısı	23.231

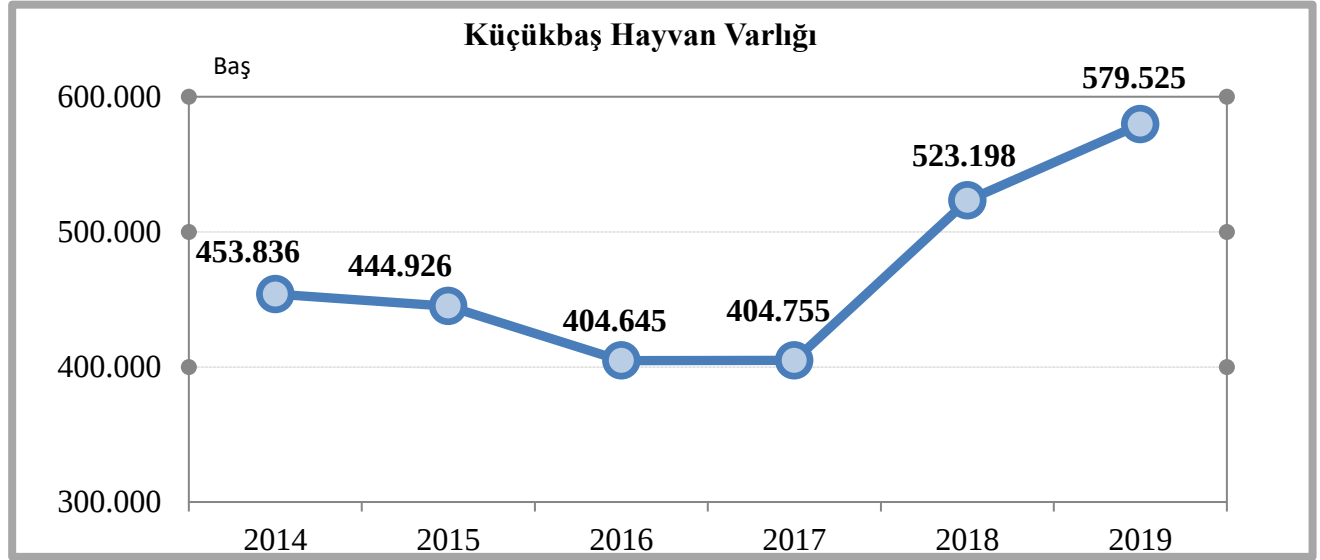
Kaynak:TÜİK 2019, Tarım ve Orman İl Müd.,2019

* Tarım ve Orman İl Müdürlüğü verisidir.

3.4.1. YILLARA GÖRE KOYUN VE KEÇİ VARLIĞI

HAYVAN CİNSİ	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Koyun	348.309	351.577	314.605	319.838	440.595	494.594
Keçi	105.527	93.385	90.040	84.917	82.603	84.931
TOPLAM	453.836	444.962	404.645	404.755	523.198	579.525

Kaynak:TÜİK,2019

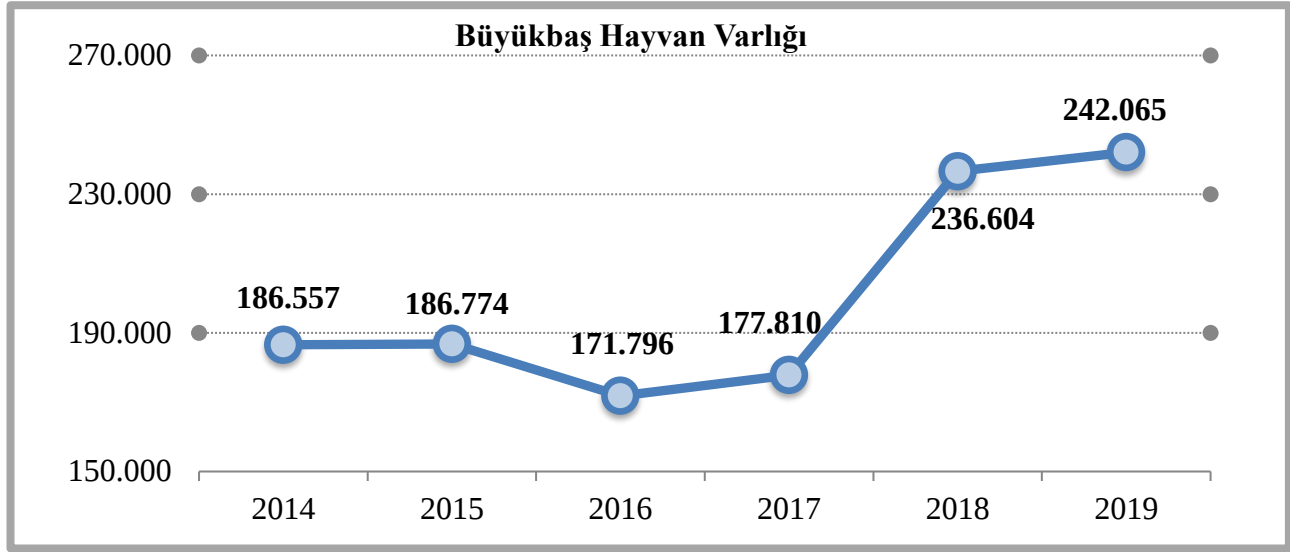

Koyun-Keçi varlığımız, son altı yılda 400.000 baş seviyesinde iken, 2019 yılında 579.525 baş seviyesine yükselmiştir. Artan nüfus ve tüketim ihtiyaçları Bakanlık desteklerinin bu artışa etkisi olmuştur.

3.4.2. YILLARA GÖRE BÜYÜKBAŞ HAYVAN VARLIĞI

HAYVAN CİNSİ	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Büyükbaş	186.557	186.774	171.796	177.810	236.604	242.065

Kaynak:TÜİK,2019

2013-2017 yılları arasında düşüş trendine giren büyükbaş hayvan varlığımız, 2018 yılından itibaren desteklemelerin etkisiyle artış göstererek, 242.065 baş seviyesine çıkmıştır.

3.5. ÖNEMLİ İLLERİN TARIMSAL ÜRETİM DEĞERLERİ

Sıra No	İl	Bitkisel Üretim Değeri (BİN TL)	Canlı Hayvanlar Değeri (BİN TL)	Hayvansal Ürünler Değeri (BİN TL)	Toplam (BİN TL)
1	Konya	12.192.031	8.994.979	3.026.204	24.213.214
2	Antalya	13.987.128	2.371.703	748.067	17.106.898
3	İzmir	6.323.972	6.791.462	2.235.670	15.351.104
4	Mersin	11.277.113	2.444.038	606.271	14.327.422
5	Şanlıurfa	6.810.341	4.108.696	774.628	11.693.665
6	Diyarbakır	3.881.400	5.847.679	1.934.886	11.663.965
7	Ankara	4.911.630	5.558.511	1.044.870	11.515.011
8	Adana	8.011.114	2.242.925	850.505	11.104.544
9	Balıkesir	3.509.196	5.102.747	1.486.796	10.098.739
10	Manisa	5.565.729	3.555.413	592.662	9.713.804
11	Bursa	6.214.237	2.732.455	649.390	9.596.082

Kaynak:TÜİK,2019

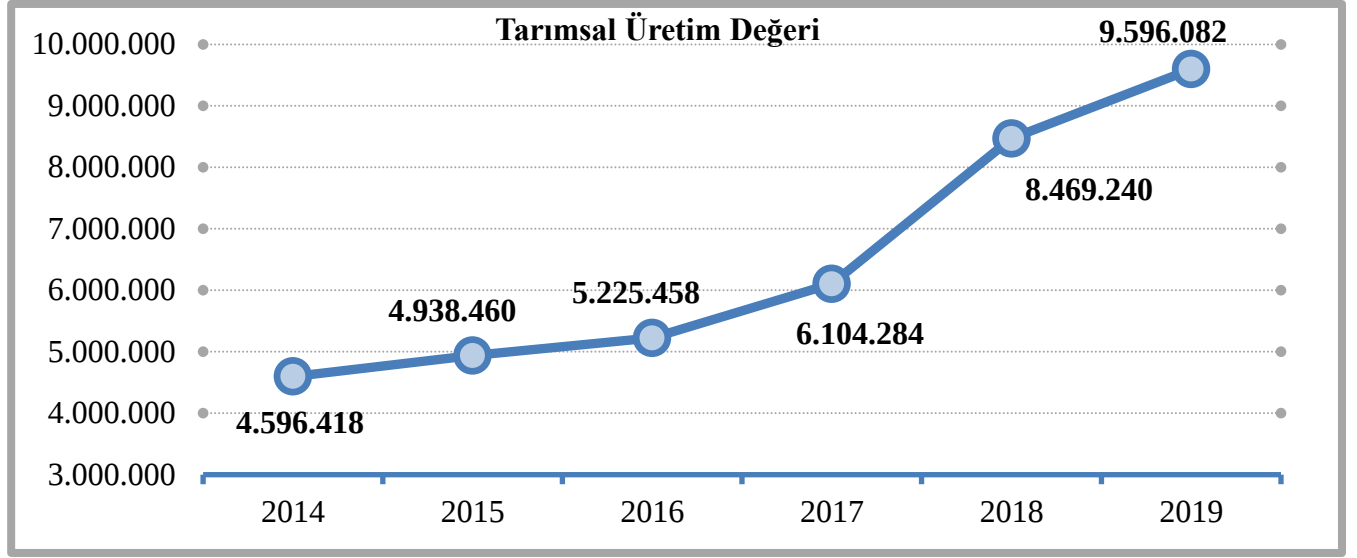
Sanayi ve tarım sektörünün bir arada önem arz ettiği ilimiz, tarımsal üretim değerinde ülkemizde

11. sırada ver almaktadır.

3.5.1 İLİMİZİN YILLARA GÖRE TARIMSAL ÜRETİM DEĞERİ

Yıllar	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Üretim Değeri (BİN TL)	4.596.418	4.938.460	5.225.458	6.104.284	8.469.240	9.596.082

Kaynak : TÜİK, 2019

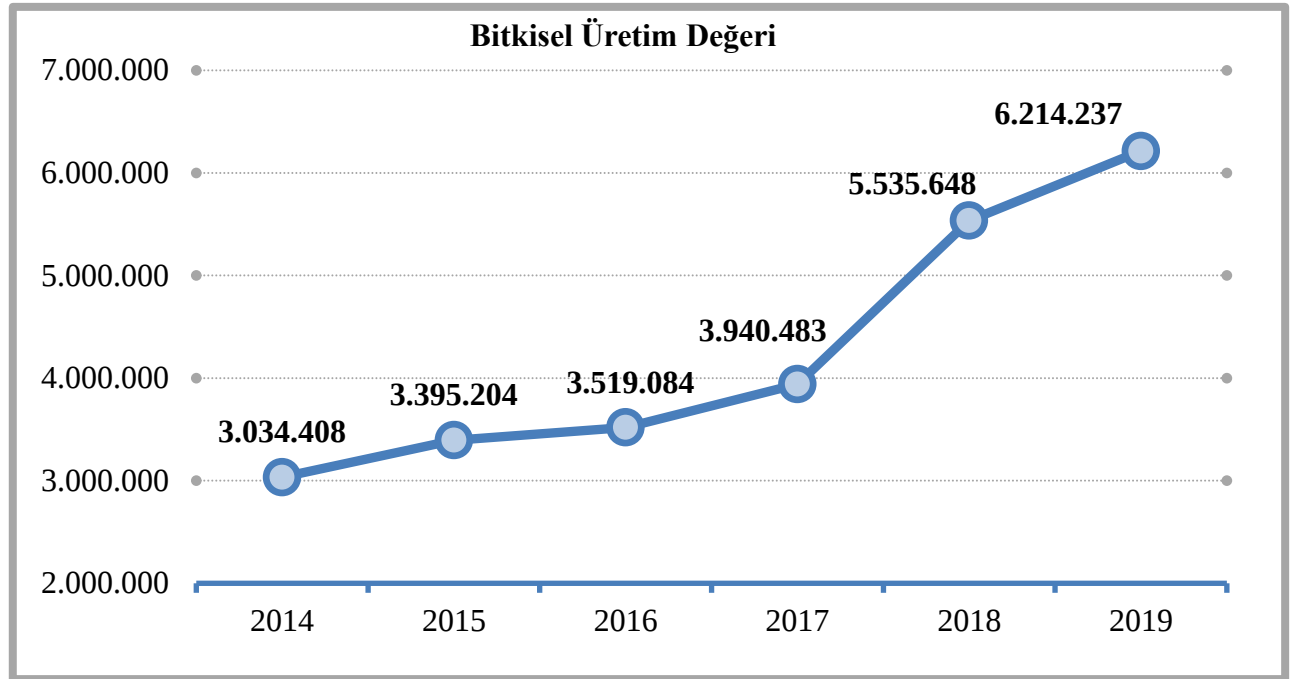

Toplam tarımsal üretim değerimiz son altı yılda yükselen bir trend göstermektedir.

3.5.1.1 İLİMİZİN YILLARA GÖRE BİTKİSEL ÜRETİM DEĞERİ

Yıllar	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Üretim Değeri (BİN TL)	3.034.408	3.395.204	3.519.084	3.940.483	5.535.648	6.214.237

Kaynak : TÜİK, 2019

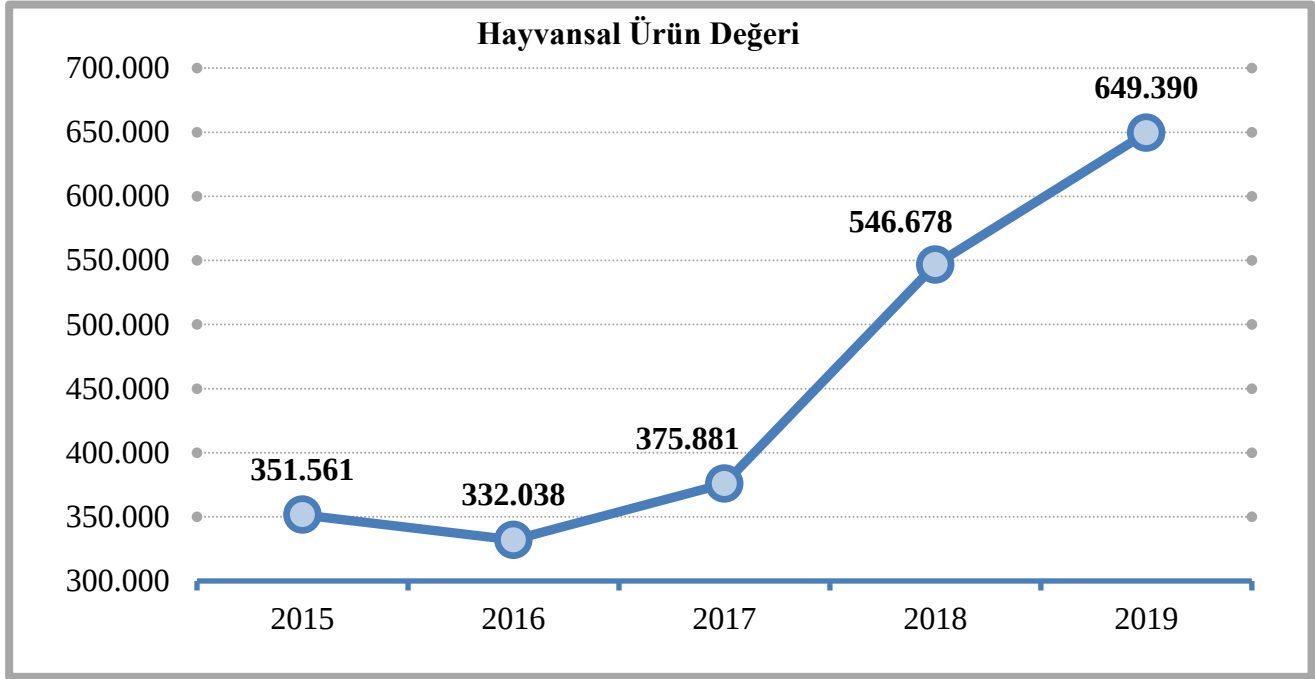

Toplam tarımsal üretim değerimiz içerisinde bitkisel üretim değeri **% 65'lik** bir paya sahiptir.

3.5.1.2 İLİMİZİN YILLARA GÖRE HAYVANSAL ÜRÜN DEĞERİ

Yıllar	2015	2016	2017	2018	2019
Ürün Değeri (BİN TL)	351.561	332.038	375.881	546.678	649.390

Kaynak : TÜİK, 2019

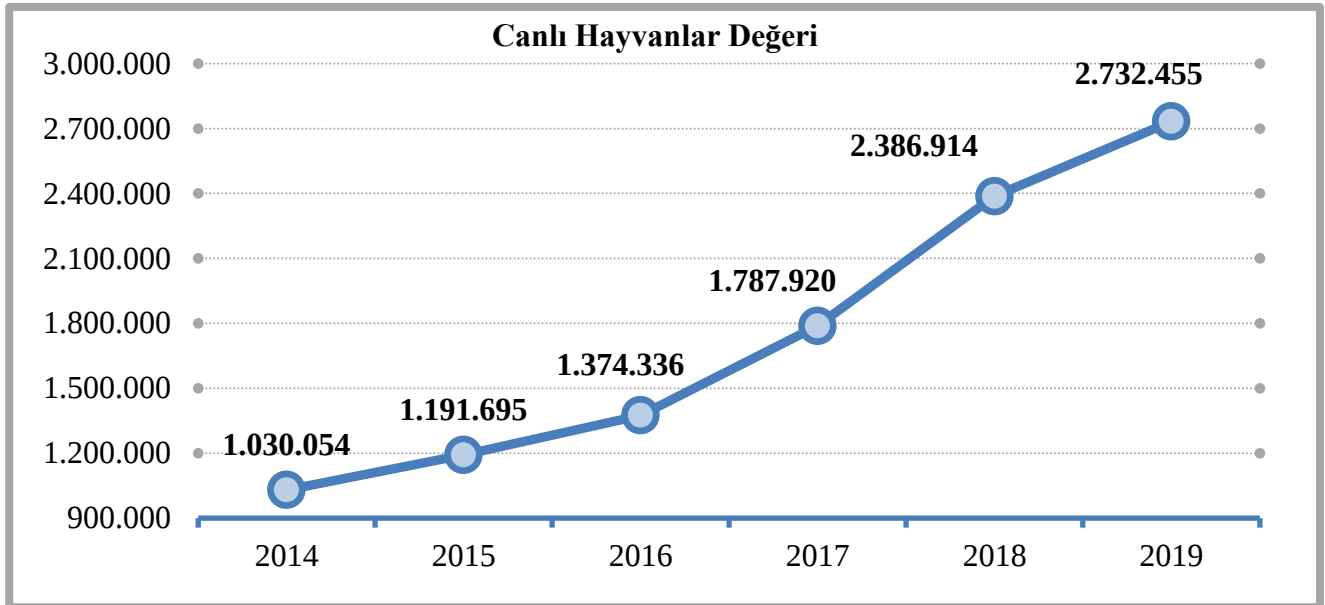

Toplam tarımsal üretim değerimiz içerisinde hayvansal ürün değeri % 7'lik bir paya sahiptir.

3.5.1.3 İLİMİZİN YILLARA GÖRE CANLI HAYVANLAR DEĞERİ

Yıllar	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Canlı Hayvan Değeri (BİNTL)	1.030.054	1.191.695	1.374.336	1.787.920	2.386.914	2.732.455

Kaynak : TÜİK, 2019

Toplam tarımsal üretim değerimiz içerisinde canlı hayvan değeri % 28'lik bir paya sahiptir.

3.6. TARIM ALET VE MAKİNA VARLIĞI

Tarım Alet Ekipman Adı		Adet
Biçerdöver Sayısı	Biçerdöver (0-5 Yaş)	57
	Biçerdöver (6-10 Yaş)	61
	Biçerdöver (11-20 Yaş)	28
	Biçerdöver (21 Yaş Ve Üzeri)	12
TOPLAM		158
Traktör Sayısı	Traktör - Paletli (Tırtıllı)	18
	Traktör - Tek Akslı (1-5 Bg)	117
	Traktör - Tek Akslı (5 Bg'Den Fazla)	430
	Traktör - İki Akslı (1-10 Bg)	141
	Traktör - İki Akslı (11-24 Bg)	350
	Traktör - İki Akslı (25-34 Bg)	2.889
	Traktör - İki Akslı (35-50 Bg)	16.888
	Traktör - İki Akslı (51-70 Bg)	22.150
TOPLAM		50.877
Diğer Alet Ve Makinalar	Karasaban	3
	Hayvan Pulluğu	192
	Kulaklı Traktör Pulluğu	48.592
	Ark Açma Pulluğu	3.819
	Diskli Traktör Pulluğu	2.318
	Diskli Anız Pulluğu (Vanvey)	1.737
	Kulaklı Anız Pulluğu)	784
	Toprak Frezesi (Rotovator))	7.149
	Kültivatör)	14.493
	Merdane)	1.348
	Diskli Tırmık (Diskarolar))	17.193
	Dişli Tırmık)	16.763
	Kombikürüm (Karma Tırmık))	957
	Ot Tırmığı	1.366
	Traktörle Çekilen Hububat Ekim Makinesi	1.234
	Kombine Hububat Ekim Makinesi	1.210
	Patates Dikim Makinesi	406
	Çiftlik Gübresi Dağıtma Makinesi	163
	Kimyevi Gübre Dağıtma Makinesi	13.973
	Orak Makinesi	152
	Biçer Bağlar Makinesi	92
	Balya Makinesi	557
	Tınaz Makinesi	9
	Döven	13
	Patates Sökme Makinesi	349
	Kombine Patates Hasat Makinesi	30
	Pancar Sökme Makinesi	107
	Kombine Pancar Hasat Makinesi	66
	Traktörle Çekilen Çayır Biçme Makinesi	1.840
	Ot Silaj Makinesi	198
	Mısır Silaj Makinesi	906

	Mısır Daneleme Makinesi	40
	Mısır Hasat Makinesi	39
	Selektör (Sabit Veya Seyyar	32
	Yem Hazırlama Makinesi	1.258
	Sap Parçalama Makinesi	296
	Sırt Pülverizatörü	23.120
	Sedyeli, Motorlu Pülverizatör Tozlayıcı Kombine Atomizör	82
	Kuyruk Milinden Hareketli Pülverizatör	19.023
	Motorlu Pülverizatör	2.906
	Tozlayıcı	304
	Atomizör	3.554
	Santrifüj Pompa	4.111
	Elektropomp	7.127
	Motopomp (Termik	24.087
	Derin Kuyu Pompa	1.840
	Yağmurlama Tesisi	18.875
	Krema Makinesi	1.239
	Kuluçka Makinesi	100
	Civciv Ana Makinesi	80
	Süt Sağım Tesisi	533
	Süt Sağım Makinesi (Seyyar)	11.898
	Römork (Tarım Arabası	52.912
	Su Tankeri (Tarımda Kullanılan)	7.244
	Dip Kazan (Subsoiler)	1.027
	Rototiller	327
	Taş Toplama Makinesi	9
	Toprak Tesviye Makinesi	353
	Set Yapma Makinesi	133
	Toprak Burgusu	325
	Hayvanla Ve Traktörle Çekilen Ara Çapa Makinesi	4.973
	Pnömatik Ekim Makinesi	301
	Üniversal Ekim Makinesi (Mekanik) (Pancar Mibzeri Dahil))	658
	Anıza Ekim Makinesi	23
	Fide Dikim Makinesi	742
	Sap Döver Ve Harman Makinesi (Batöz)	688
	Sap Toplamalı Saman Yapma Makinesi	52
	Saman Aktarma-Boşaltma Makinesi	25
	Motorlu Tırpan	1.136
	Ürün Kurutma Makinesi	26
	Meyve Hasat Makineleri	2.717
	Ürün Sınıflandırma Makinesi (Selektör Hariç)	10.449
	Yem Dağıtıcı Römork	86
	Damla Sulama Tesisi	42.554
	Yayık	192
	Kepçe (Tarımda Kullanılan)	1.785
TOPLAM		387.300
GENEL TOPLAM		438.335

Kaynak : TÜİK,2019

Bakanlığımız tarafından son yıllarda uygulanan Kırsal Kal. Yat. Dest. Programı kapsamında yapılan hibe desteklemeleri ile ilimizin tarım alet, makine ve ekipman sayısı önemli düzeyde artmıştır.

4. ÜRETİM BİLGİLERİ

4.1. BİTKİSEL ÜRETİM

4.1.1. MEYVE VARLIĞI

MEYVELER	Alanı (Da)	Üretim (Ton)	Meyve Veren Yaşta Ağaç Sayısı(Adet)	Verim (Kg/Da-Kg/M. Veren Ağaç Sayısı)
Armut	88.844	209.324	2.677.716	78
Şeftali	65.165	109.916	2.192.344	50
Sofralık Zeytinler	441.563	79.059	11.389.281	7
Kiraz	59.880	60.854	1.440.038	42
Çilek	29.336	48.465	0	1.652
Sofralık Üzüm, Çekirdekli	26.320	34.155	0	1.298
Nektarin	18.302	32.559	559.696	58
Erik	21.219	30.237	595.859	51
İncir	23.945	28.450	385.571	74
Elma (Starking)	9.016	20.780	319.601	65
Elma (Diğer)	11.582	15.869	287.009	55
Elma (Golden)	6.604	15.753	228.956	69
Ayva	6.378	15.049	233.927	64
Elma (Granny Smith)	5.144	10.955	184.172	59
Ceviz	72.702	10.837	372.023	29
Kivi	4.118	8.168	234.135	35
Biber, Kuru, İşlenmemiş	2.200	6.160	0	2.800
Ahududu	6.744	5.869	0	870
Vişne	3.885	4.411	120.175	37
Böğürtlen	2.339	2.113	0	903
Elma (Amasya)	1.260	2.035	39.400	52
Kestane	4.519	1.820	52.697	35
Trabzon Hurması	1.260	1.473	29.520	50
Badem	6.543	1.327	68.391	19
Muşmula	940	689	27.718	25
Fındık	4.886	561	218.280	3
Nar	417	482	16.323	30
Dut	480	479	19.409	25
Sofralık Üzüm, Çekirdeksiz	340	457	0	1.344
Kızılcık	559	293	21.879	13
Anason, İşlenmemiş	2.235	167	0	75
Maviyemiş	479	139	0	290
Çörek Otu Tohumu	1.741	132	0	76
Kayısı	136	105	4.430	24
Yenidünya (Malta Eriği)	0	75	2.500	30
Hünnap	71	68	2.840	24
İğde	0	13	500	26
Kekik, İşlenmemiş	19	4	0	211
Şam Fıstığı (Antep Fıstığı)	24	3	1.045	3
Zerdali	5	1	51	20
Mandalina	21	0	0	0
TOPLAM	931.221	759.306		

*Bu ürünlerde verim birimi kg/da olarak hesaplanmıştır..

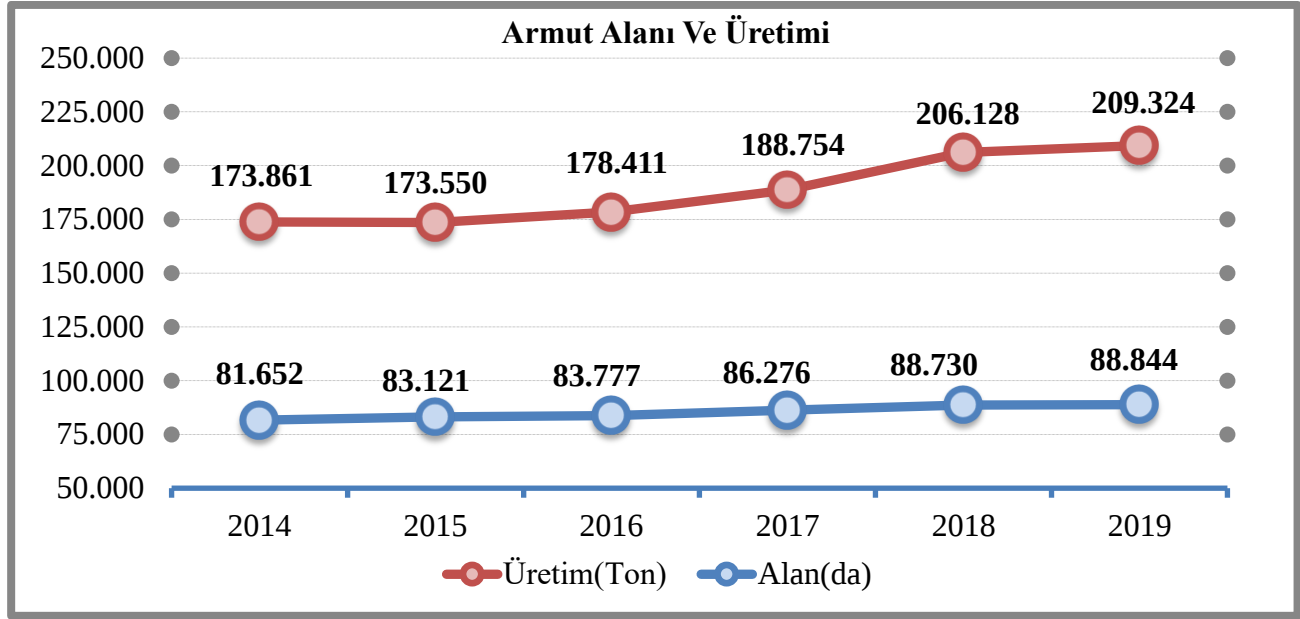
Kaynak : TÜİK,2019

İlimizin coğrafi ve iklim özellikleri, turuncgiller dışında çoğu meyvenin yetiştiriciliğine olanak sağlamaktadır.

4.1.1.1. YILLARA GÖRE ARMUT ALANI VE ÜRETİMİ

Yıllar	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Alan(da)	81.652	83.121	83.777	86.276	88.730	88.844
Üretim (Ton)	173.861	173.550	178.411	188.754	206.128	209.324

Kaynak : TÜİK,2019

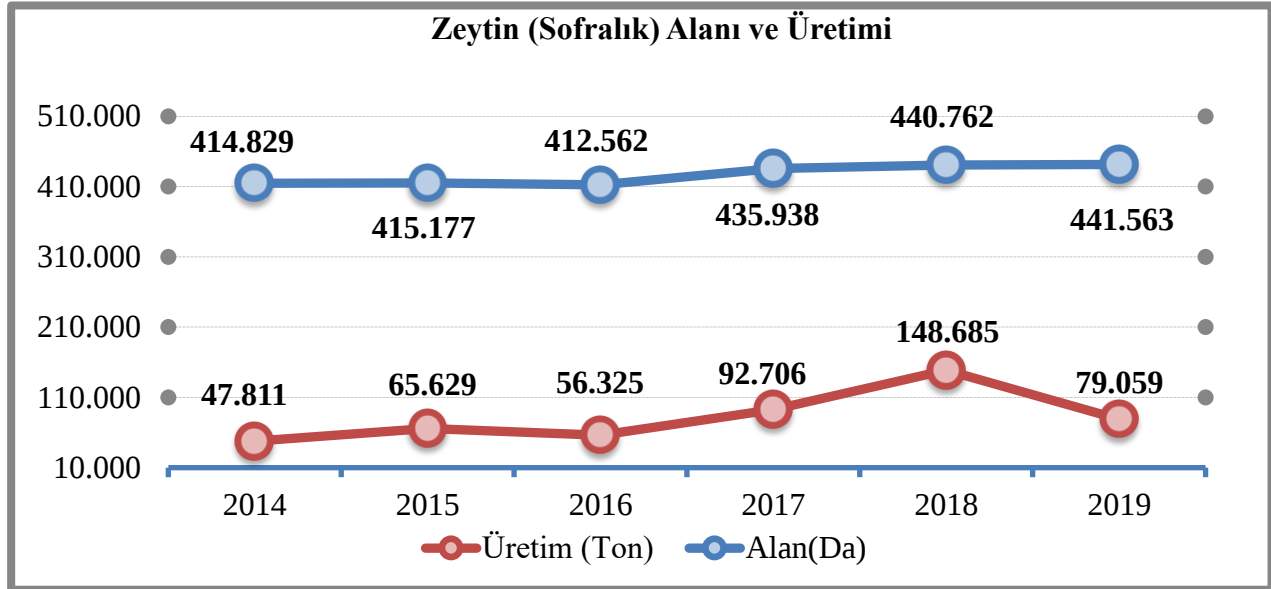

İhracat ürünü olarak da önem arz eden armut, son altı yılda yükselen bir üretim trendine sahiptir. İlimizde yetiştirilen Deveci ve Santamaria çeşitleri, en fazla üretilen armut çeşitlerimizdir.

4.1.1.2. YILLARA GÖRE ZEYTİN (SOFRALIK) ALANI VE ÜRETİMİ

Yıllar	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Alan(da)	414.829	415.177	412.562	435.938	440.762	441.563
Üretim(Ton)	47.811	65.629	56.325	92.706	148.685	79.059

Kaynak : TÜİK,2019

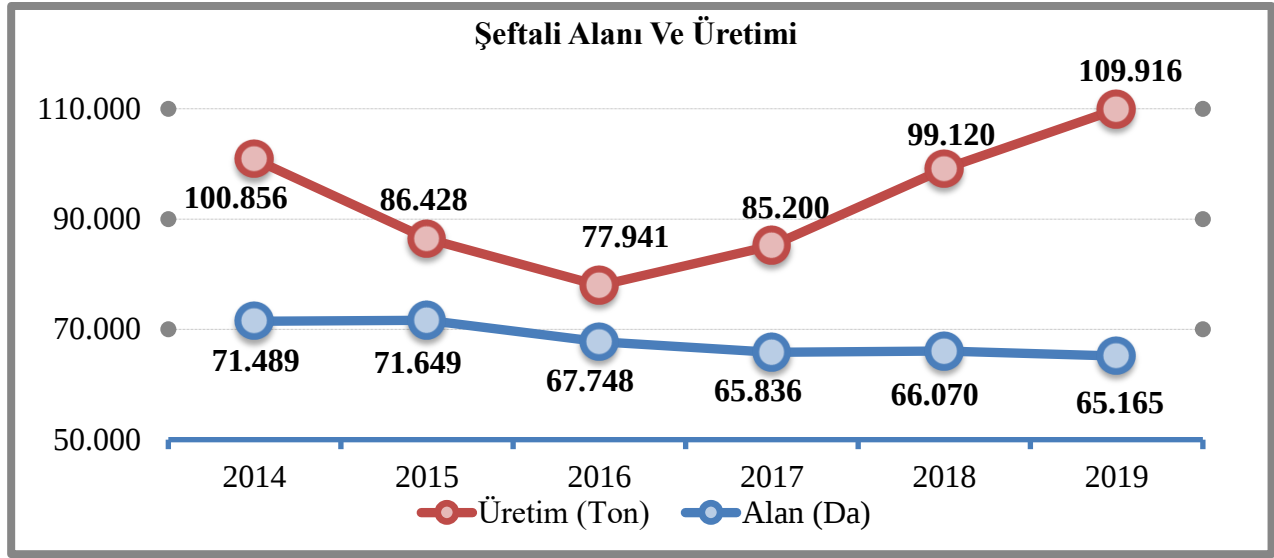

İlimizin coğrafi işaret almış ürünlerinden biri olan Gemlik Siyah Zeytini, sofralık olarak tüketilen ve aranan bir ürün konumundadır. Zeytin varlığımızın tamamına yakını sofralık çeşit olup, dane büyüklüğü ve yapısı sofralığa uygun olmayanlar yağlık olarak değerlendirilmektedir.

4.1.1.3. YILLARA GÖRE ŞEFTALİ ALANI VE ÜRETİMİ

Yıllar	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Alan(da)	71.489	71.649	67.748	65.836	66.070	65.165
Üretim(Ton)	100.856	86.428	77.941	85.200	99.120	109.916

Kaynak : TÜİK, 2019

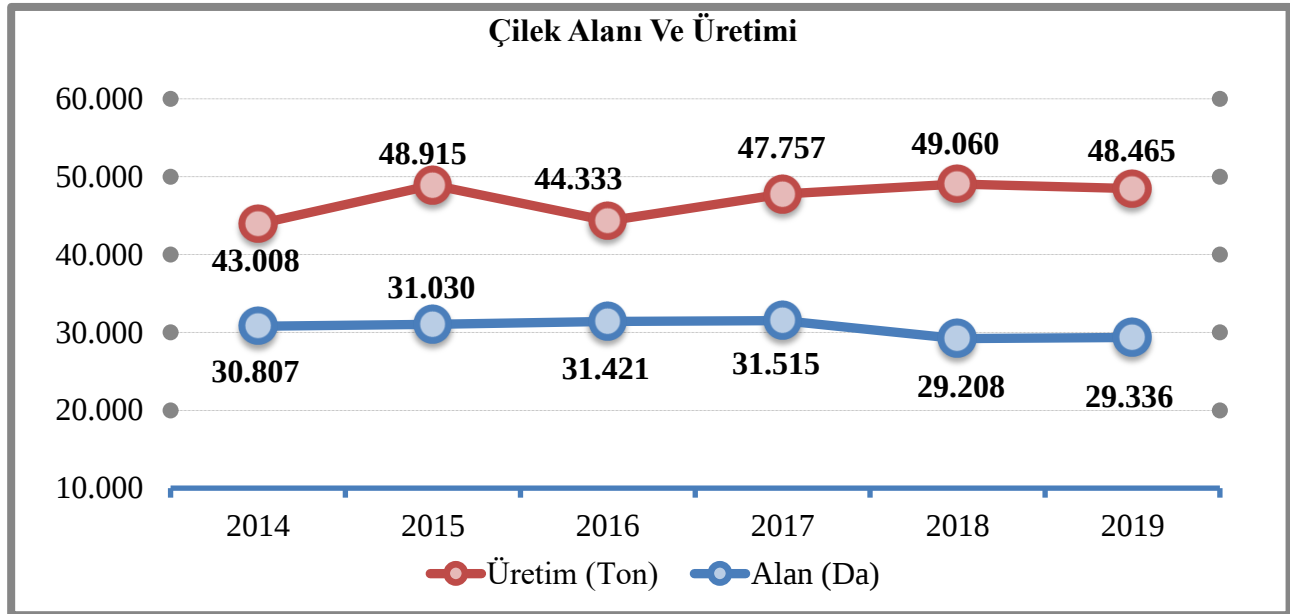

Yıllara göre üretim alanları daralmasına karşın, Ülkemizde isim yapmış ürünlerimizden biri de Bursa Şeftalisi'dir. Azalan üretim alanımıza karşın risk ve belirsizliklerin olmadığı, uygun iklim koşullarının olduğu yıllarda, üretim miktarının yüksek oluşu, verim değerlerimizin yükseldiğini göstermektedir.

4.1.1.4. YILLARA GÖRE ÇİLEK ALANI VE ÜRETİMİ

Yıllar	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Alan(da)	30.807	31.030	31.421	31.515	29.208	29.336
Üretim(Ton)	43.008	48.915	44.333	47.757	49.060	48.465

Kaynak : TÜİK, 2019

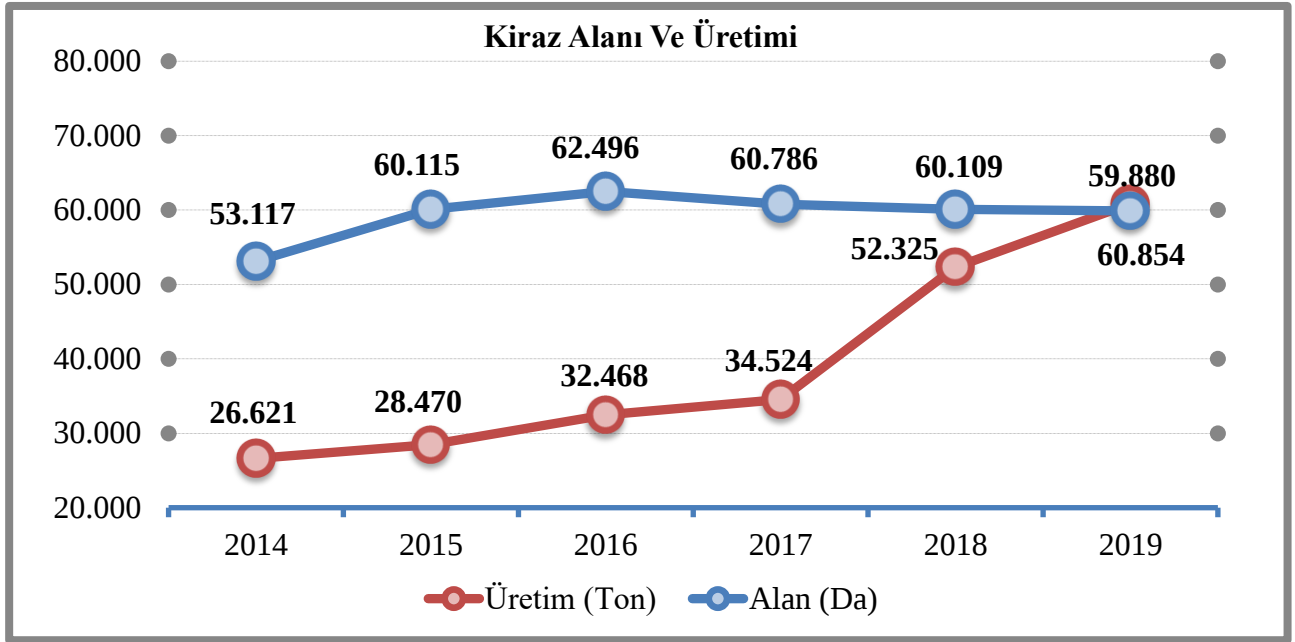

Çilek üretim alanlarımız 30.000 da civarında bulunmasına karşın, zirai teknik ve uygulamaların sahaya aktarımı sonucu verim düzeyimiz ve buna bağlı olarak üretim miktarımız artış göstermiştir.

4.1.1.5. YILLARA GÖRE KİRAZ ALANI VE ÜRETİMİ

Yıllar	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Alan(da)	53.117	60.115	62.496	60.786	60.109	59.880
Üretim(Ton)	26.621	28.470	32.468	34.524	52.235	60.854

Kaynak : TÜİK, 2019

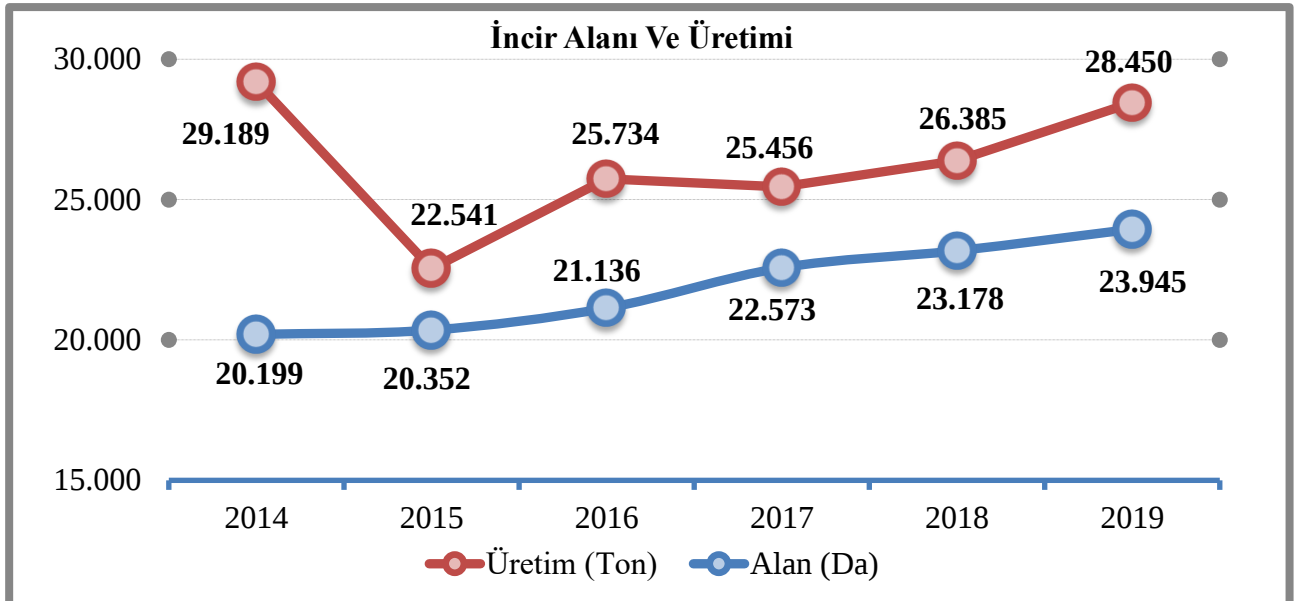

Son altı yılda kiraz alanlarımızda % 12’lik bir artış sağlanmış olup, Uludağ yamaçlarında bulunan ilçelerimizde yetiştiriciliği yapılan önemli bir üründür.

4.1.1.6. YILLARA GÖRE İNCİR ALANI VE ÜRETİMİ

Yıllar	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Alan(da)	20.199	20.352	21.136	22.573	23.178	23.945
Üretim(Ton)	29.189	22.541	25.734	25.456	26.385	28.450

Kaynak : TÜİK, 2019

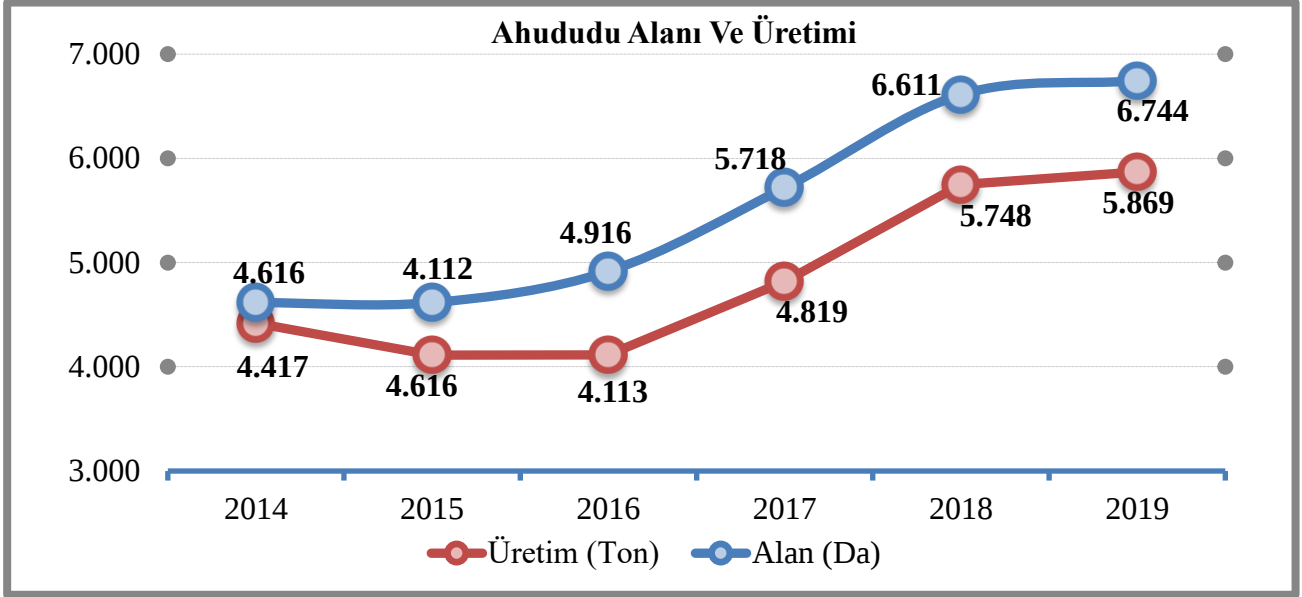

Coğrafi işareti olan ürünlerimizden Bursa Siyah İnciri, İlimizden çoğunluğu AB üye ülkelerine ihracatı yapılan bir üründür. Üretimin büyük kısmı Osmangazi İlçemizde yapılmaktadır.

4.1.1.7. YILLARA GÖRE AHUDUDU ALANI VE ÜRETİMİ

Yıllar	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Alan(da)	4.616	4.616	4.916	5.718	6.611	6.744
Üretim(Ton)	4.417	4.112	4.113	4.819	5.748	5.869

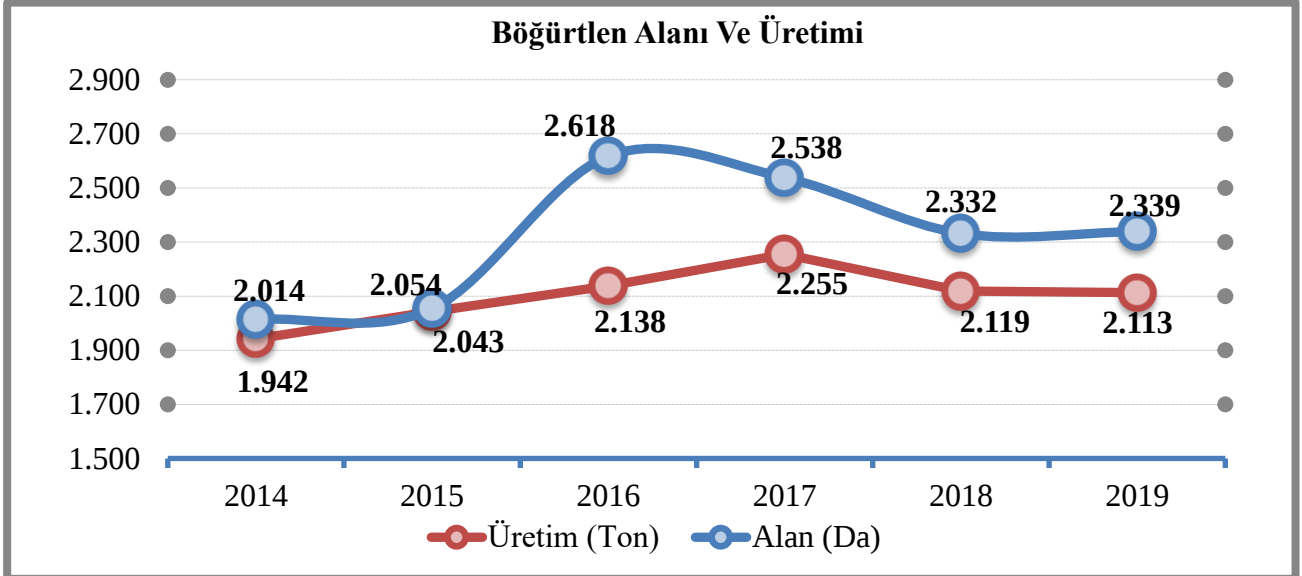
Kaynak : TÜİK, 2019

İlimiz Türkiye ahududu üretiminde 1. sırada yer almakta olup; Türkiye üretiminin %98'i ilimizden karşılanmaktadır. Ahududu üretim ve alan bazında, son altı yılda yükselen bir trende sahiptir.

4.1.1.8. YILLARA GÖRE BÖĞÜRTLEN ALANI VE ÜRETİMİ

Yıllar	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Alan(da)	2.014	2.054	2.618	2.538	2.332	2.339
Üretim(Ton)	1.942	2.043	2.138	2.255	2.119	2.113

İlimiz Türkiye böğürtlen üretiminde 1. sırada yer almakta olup; Türkiye üretiminin % 78'i ilimizden karşılanmaktadır.

4.1.2. SEBZE VARLIĞI

SEBZELER	Alanı (Da)	Üretim (Ton)	Verim (Kg/Da)
Domates (Salçalık)	129.320	1.152.974	8.916
Domates (Sofralık)	45.597	339.249	7.440
Karpuz	38.811	190.735	4.914
Soğan (Kuru)	26.965	97.972	3.633
Biber (Salçalık, Kapsa)	21.646	91.103	4.209
Biber (Sivri)	24.497	69.429	2.834
Fasulye (Taze)	36.492	62.660	1.717
Kavun	17.377	49.284	2.836
Karnabahar	14.132	41.108	2.909
Pırasa	9.841	39.054	3.968
Lahana (Beyaz)	8.410	37.848	4.500
Bezelye (Taze)	32.469	30.650	944
Patlıcan	8.840	29.077	3.289
Biber (Dolmalık)	4.975	28.452	5.719
Kabak (Sakız)	5.470	23.680	4.329
Lahana (Kırmızı)	4.480	13.668	3.051
Ispanak	9.423	12.960	1.375
Hıyar (Sofralık)	1.892	10.674	5.642
Marul (Kıvırcık)	3.753	7.182	1.914
Enginar	4.998	5.659	1.132
Brokoli	3.466	5.278	1.523
Maydanoz	2.029	4.123	2.032
Barbunya (Taze)	3.128	3.907	1.249
Kereviz (Kök)	1.612	3.245	2.013
Bal Kabağı	1.219	3.068	2.517
Lahana (Brüksel)	1.298	2.628	2.025
Bakla (Taze)	2.085	2.424	1.163
Marul (Göbekli)	1.373	1.773	1.291
Kırmızı Pancar	766	1.548	2.021
Soğan (Taze)	1.488	1.409	947
Dereotu	452	817	1.808
Bamya	2.038	753	369
Semizotu	312	740	2.372
Roka	457	626	1.370
Hıyar (Turşuluk)	330	503	1.524
Sarımsak (Taze)	429	413	963
Tere	336	410	1.220
Havuç	239	388	1.623
Marul (İceberg)	245	358	1.461
Sarımsak (Kuru)	594	304	512
Turp (Bayır)	205	282	1.376
Mantar		280	
Lahana (Kara Yaprak)	181	232	1.282
Turp (Kırmızı)	99	180	1.818
Pepino	21	105	5.000
Pazı	20	30	1.500
Nane	5	10	2.000
Börülce (Taze)	14	3	214
TOPLAM	47.3829	2.369.255	

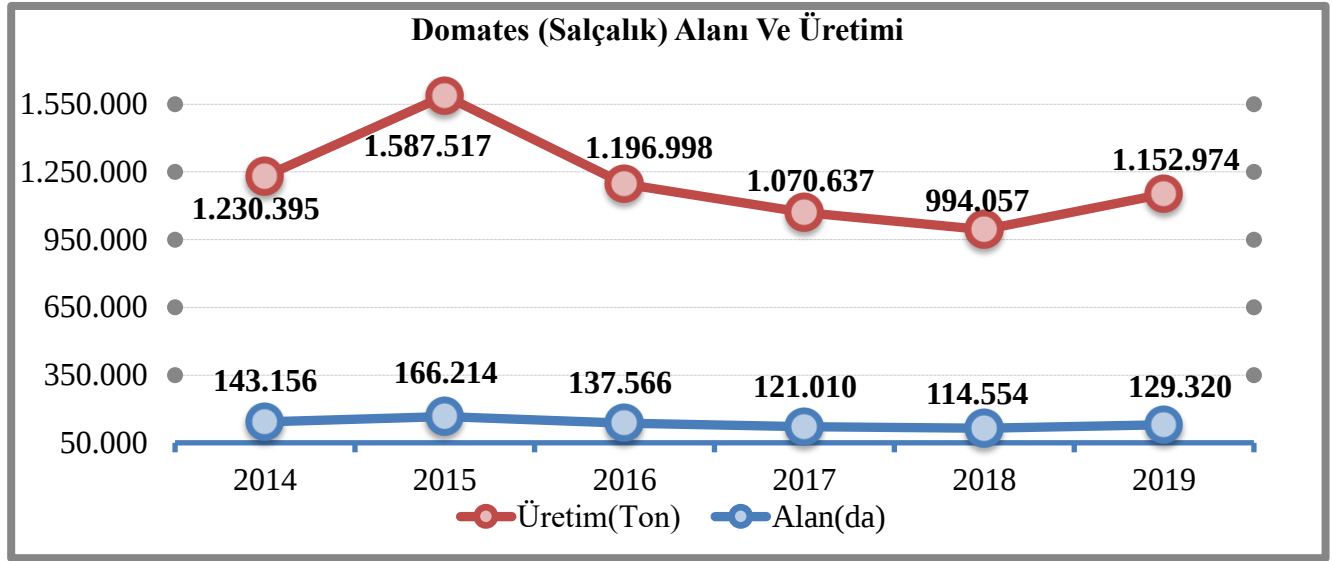
Kaynak : TÜİK,2019

Bursa ili sebze üretim çeşidi ve potansiyeli ile Marmara Bölgesinin tedarikçisi durumundadır. Salça, konserve ve dondurulmuş sebze sanayine yönelik üretim yapılmaktadır.

4.1.2.1. YILLARA GÖRE DOMATES (SALÇALIK) ALANI VE ÜRETİMİ

Yıllar	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Alan(da)	143.156	166.214	137.566	121.010	114.554	129.320
Üretim (Ton)	1.230.395	1.587.517	1.196.998	1.070.637	994.057	1.152.974

Kaynak : TÜİK, 2019

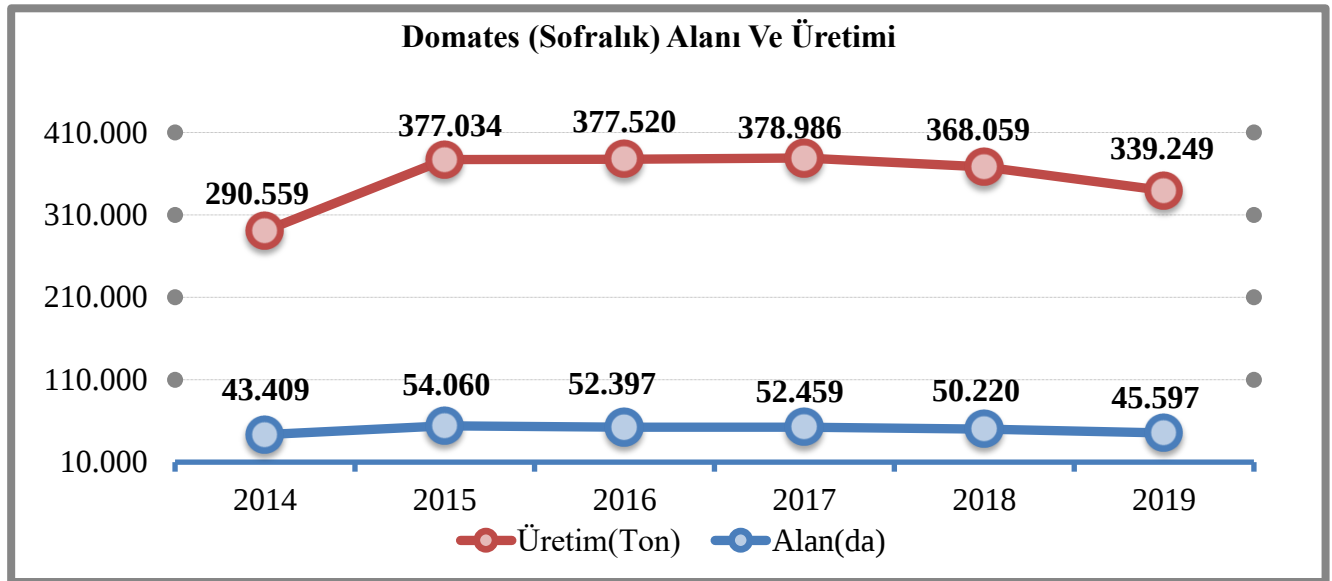

Karacabey ve Mustafakemalpaşa ilçelerimizde salça sanayi hammaddesi olarak yetiştiriciliği yapılan salçalık domates, üretici sanayici elbirliği ile sözleşmeli üretim modeli dahilinde geniş alanlarda üretilmektedir.

4.1.2.2. YILLARA GÖRE DOMATES (SOFRALIK) ALANI VE ÜRETİMİ

Yıllar	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Alan(da)	43.409	54.060	52.397	52.459	50.220	45.597
Üretim(Ton)	290.559	377.034	377.520	378.986	368.059	339.249

Kaynak:TÜİK, 2019

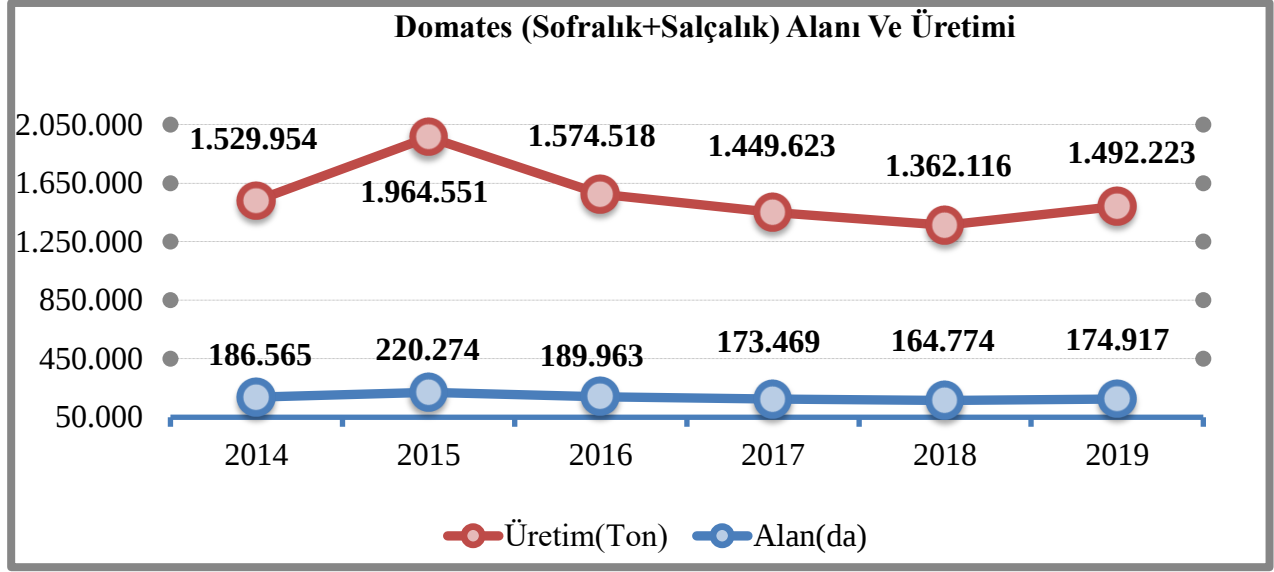

İznik ilçemiz başta olmak üzere sofralık domates üretiminde istikrarlı bir üretim yapılmaktadır.

4.1.2.3. YILLARA GÖRE DOMATES (SOFRALIK+SALÇALIK) ALANI VE ÜRETİMİ

Yıllar	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Alan(da)	186.565	220.274	189.963	173.469	164.774	174.917
Üretim(Ton)	1.529.954	1.964.551	1.574.518	1.449.623	1.362.116	1.492.223

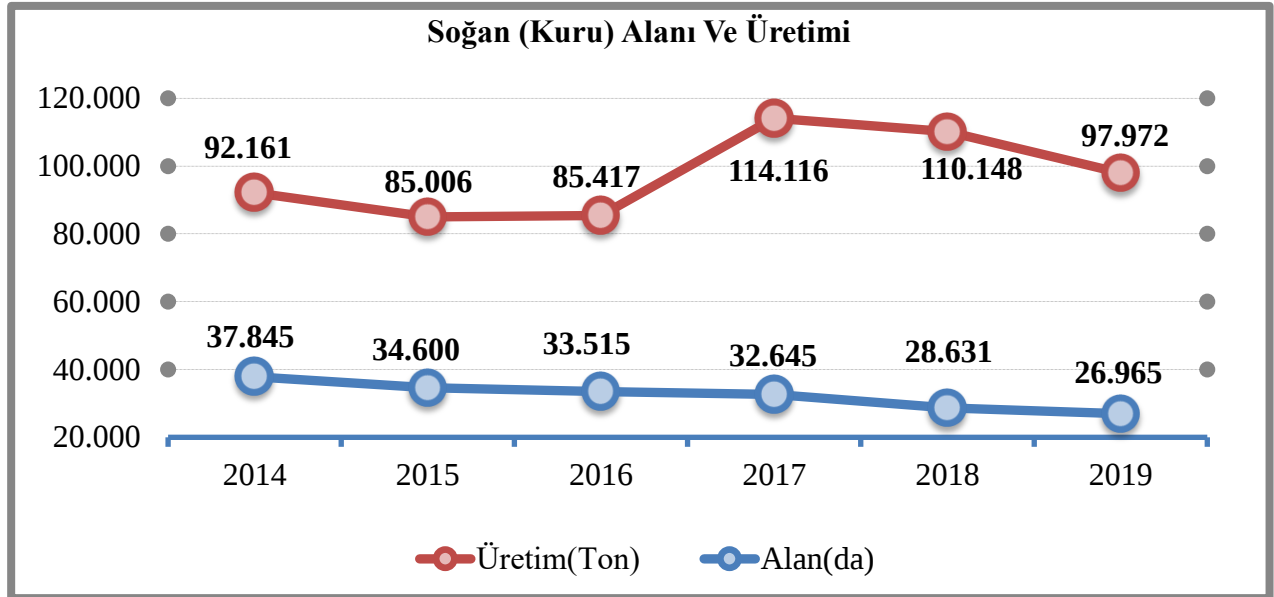
Kaynak : TÜİK

4.1.2.4. YILLARA GÖRE SOĞAN (KURU) ALANI VE ÜRETİMİ

Yıllar	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Alan(da)	37.845	34.600	33.515	32.645	28.631	26.965
Üretim(Ton)	92.161	85.006	85.417	114.116	110.148	97.972

Kaynak : TÜİK, 2019

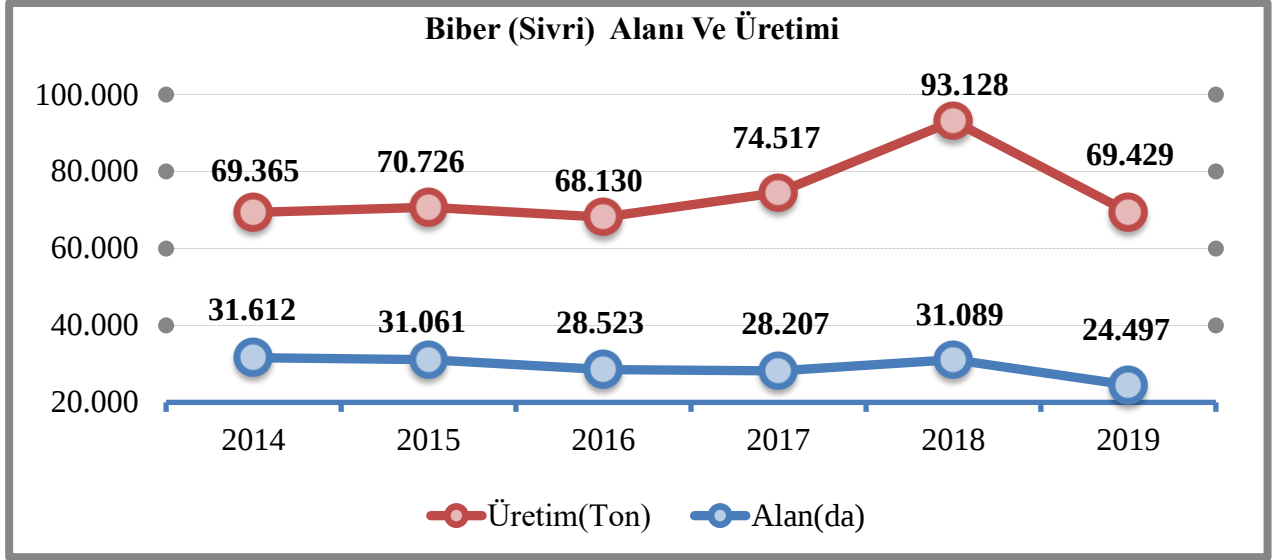

Kuru soğan üretiminde Karacabey ve Yenişehir ilçelerimiz ön plana çıkmaktadır. Son yıllarda ekim alanlarında daralmaya karşın verimdeki artışla üretim miktarımız yükselmiştir.

4.1.2.5. YILLARA GÖRE BİBER (SİVRİ) ALANI VE ÜRETİMİ

Yıllar	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Alan(da)	31.612	31.061	28.523	28.207	31.089	24.497
Üretim(Ton)	69.365	70.726	68.130	74.517	93.128	69.429

Kaynak : TÜİK, 2019

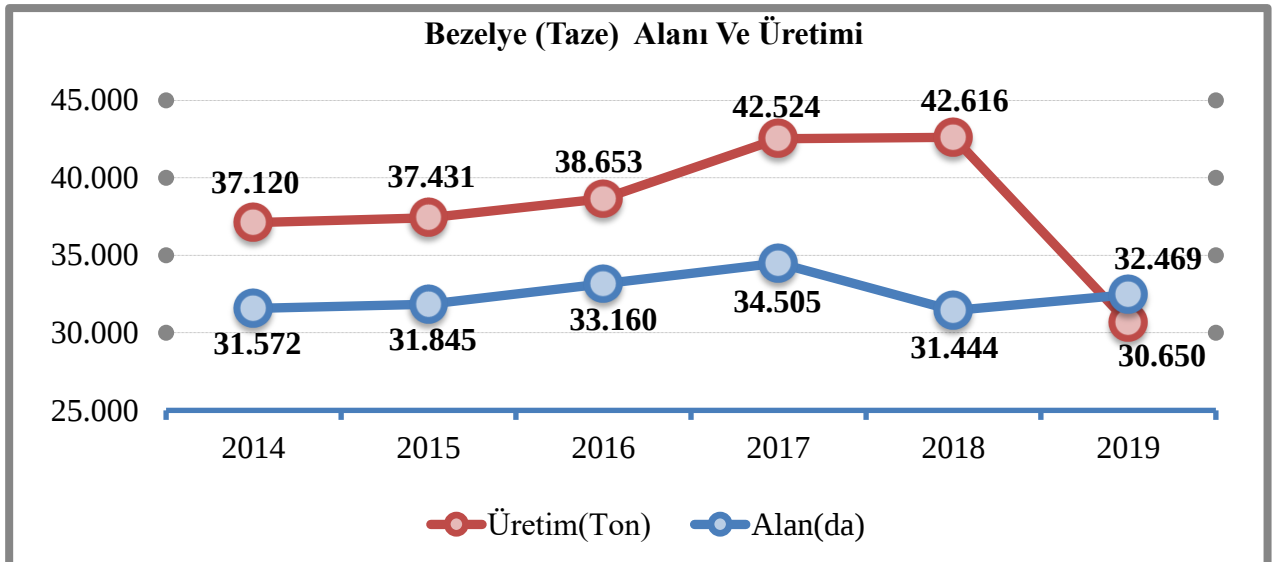

Sivri ve diğer biber çeşitlerimizin taze olarak yetiştirilmesinde geniş alanlara sahip olan ilimizden, önemli ölçüde ihracat yapılmaktadır.

4.1.2.6. YILLARA GÖRE BEZELYE (TAZE) ALANI VE ÜRETİMİ

Yıllar	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Alan(da)	31.572	31.845	33.160	34.505	31.444	32.469
Üretim(Ton)	37.120	37.431	38.653	42.524	42.616	30.650

Kaynak : TÜİK, 2019

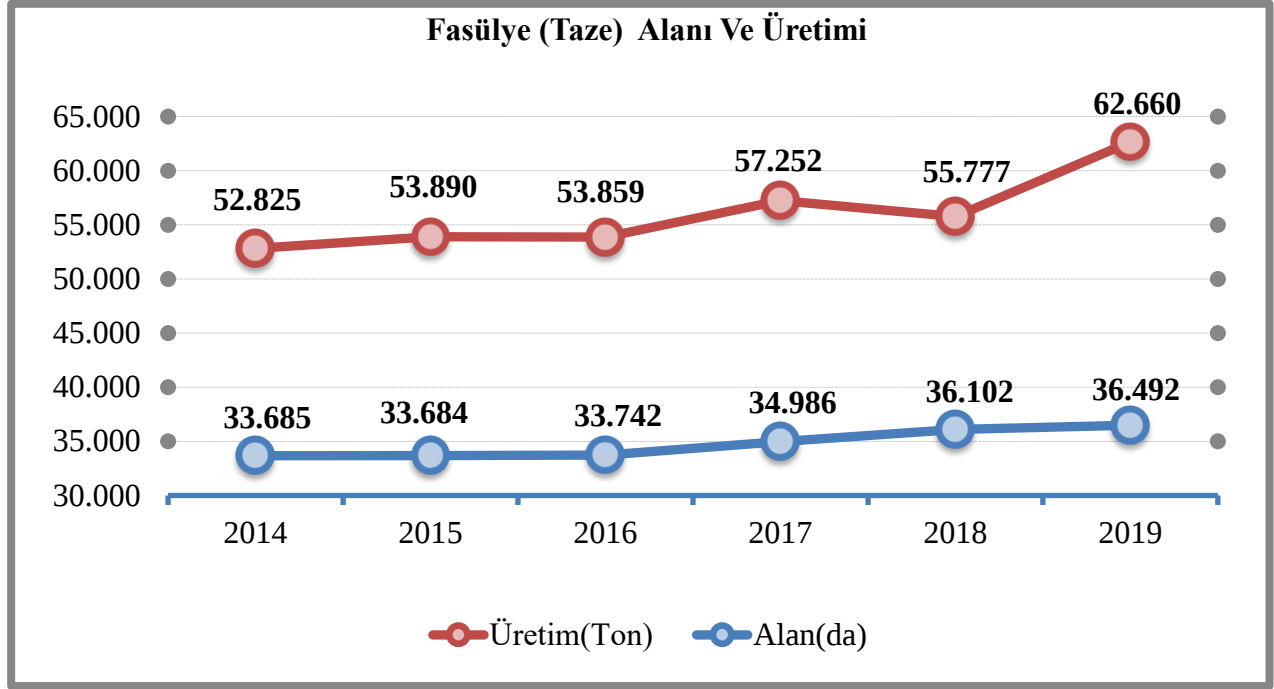

Bezelye dondurulmuş gıda sektörü için önemli ürünlerimizden biri olup, İlimiz Türkiye bezelye üretiminde 1. sırada yer almakta olup; Türkiye üretiminin % 31'i ilimizden karşılanmaktadır.

4.1.2.7. YILLARA GÖRE FASÜLYE (TAZE) ALANI VE ÜRETİMİ

Yıllar	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Alan(da)	33.685	33.684	33.742	34.986	36.102	36.492
Üretim(Ton)	52.825	53.890	53.859	57.252	55.777	62.660

Kaynak : TÜİK, 2019

İlimiz sebze üretiminde önem arz eden taze fasulye, son altı yılda yükselen bir üretim trendine sahiptir. İlimiz Türkiye taze fasulye üretiminde 2. sırada yer almakta olup; Türkiye üretiminin % 11'i ilimizden karşılanmaktadır.

4.1.3. TARLA BİTKİLERİ

TARLA BİTKİLERİ	Alanı (Da)	Üretim (Ton)	Verim (Kg/Da)
Mısır (Slaaj)	213.582	1.179.491	5.522
Yonca (Yeşilot)	94.205	317.795	3.373
Buğday (Diğer)	614.867	197.183	321
Mısır (Dane)	134.504	138.093	1.027
Yulaf (Yeşilot)	77.705	132.356	1.703
İtalyan Çimi (Yemlik)	16.637	80.616	4.846
Fiğ (Adi) (Yeşil Ot)	33.719	50.765	1.506
Patates	13.536	34.989	2.585
Arpa (Diğer)	96.465	31.665	328
Şeker Pancarı	4.794	28.600	5.966
Ayçiçeği (Yağlık)	96.497	28.276	293
Çeltik	25.020	18.137	725
Çavdar (Yeşilot)	12.020	17.704	1.473
Ayçiçeği (Çerezlik)	48.741	15.275	313
Buğday (Hasıl/Yeşilot)	10.905	15.235	1.397
Fiğ (Macar) (Yeşil Ot)	9.301	14.400	1.548
Yem Şalgamı	3.324	14.344	4.315
Bezelye (Yemlik)	7.613	13.794	1.812
Triticale (Yeşilot)	8.082	13.607	1.684
Fiğ (Diğer) (Yeşil Ot)	5.550	11.175	2.014
Mısır (Hasıl)	2.460	6.744	2.741
Sorgum (Yeşilot)	1.218	4.789	3.932
Yulaf	14.872	4.723	318
Arpa (Yeşilot)	2.246	3.116	1.387
Korunga (Yeşilot)	2.635	3.036	1.152
Kanola/Kolza Tohumu	6.862	1.796	262
Fasulye (Kuru)	10.938	1.729	158
Hayvan Pancarı	347	1.530	4.409
Nohut	9.917	1.197	121
Çavdar	2.890	1.051	364
Triticale	1.784	683	383
Bakla Kuru (İnsan Tüketimi İçin)	2.255	529	235
Buğday (Durum)	1.638	468	286
Bezelye (Kuru)	925	225	243
Burçak (Yeşilot)	290	221	762
Fiğ (Diğer) Dane	730	164	225
Bakla, Kuru (Yemlik)	250	100	400
Üçgül (Yeşilot)	45	67	1.489
Tütün	285	29	102
Soya Fasulyesi	141	28	199
Fiğ (Adi) Dane	220	28	127
Aspir	208	21	101
Mercimek (Kırmızı)	150	14	93
Susam	152	14	92
Mercimek (Yeşil)	77	8	104
Lavanta	27	7	259
Mürdümük (Yeşilot)	4	2	500
TOPLAM	1.590.633	2.385.819	

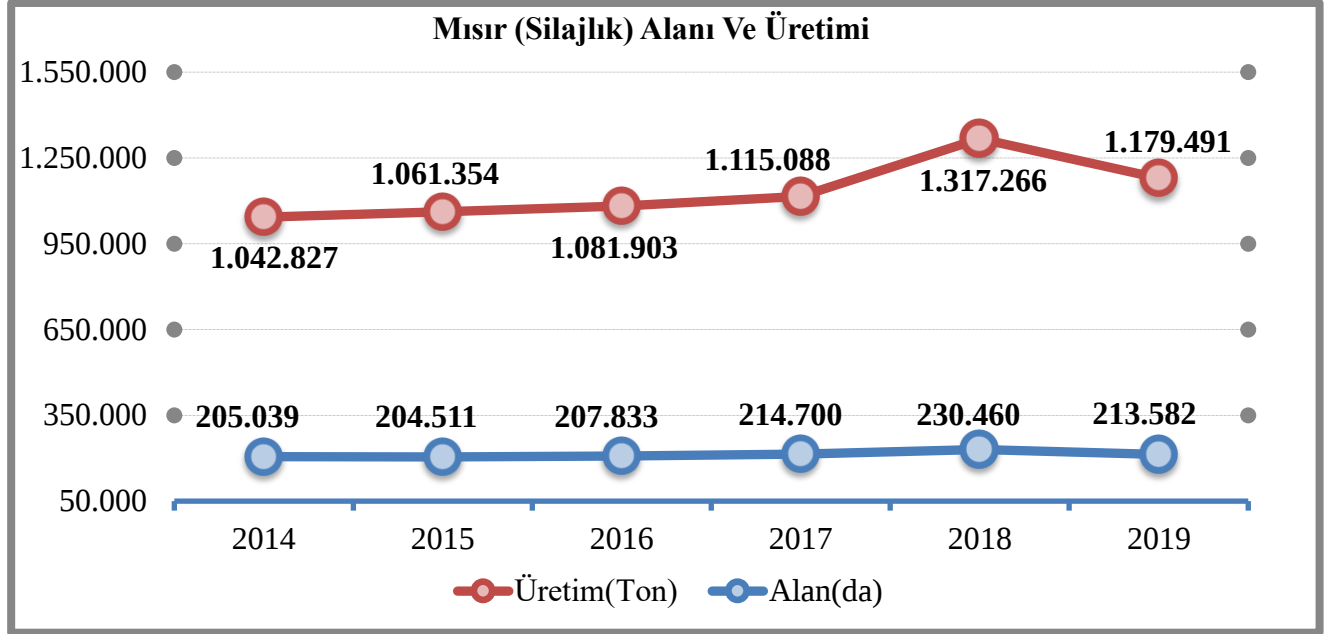
Kaynak : TÜİK,2019

İlimizde tarla ürünlerinin üretimi, hayvancılık faaliyetlerinin kaba yem ihtiyacının karşılanması ekseninde gelişme göstermiştir. Sulanmayan tarım alanlarımızın değerlendirilmesinde ve münavebe ürünü olarak önem arz etmektedirler.

4.1.3.1. YILLARA GÖRE MISIR (SİLAJLIK) ALANI VE ÜRETİMİ

Yıllar	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Alan(da)	205.039	204.511	207.833	214.700	230.460	213.582
Üretim (Ton)	1.042.827	1.061.354	1.081.903	1.115.088	1.317.266	1.179.491

Kaynak : TÜİK, 2019

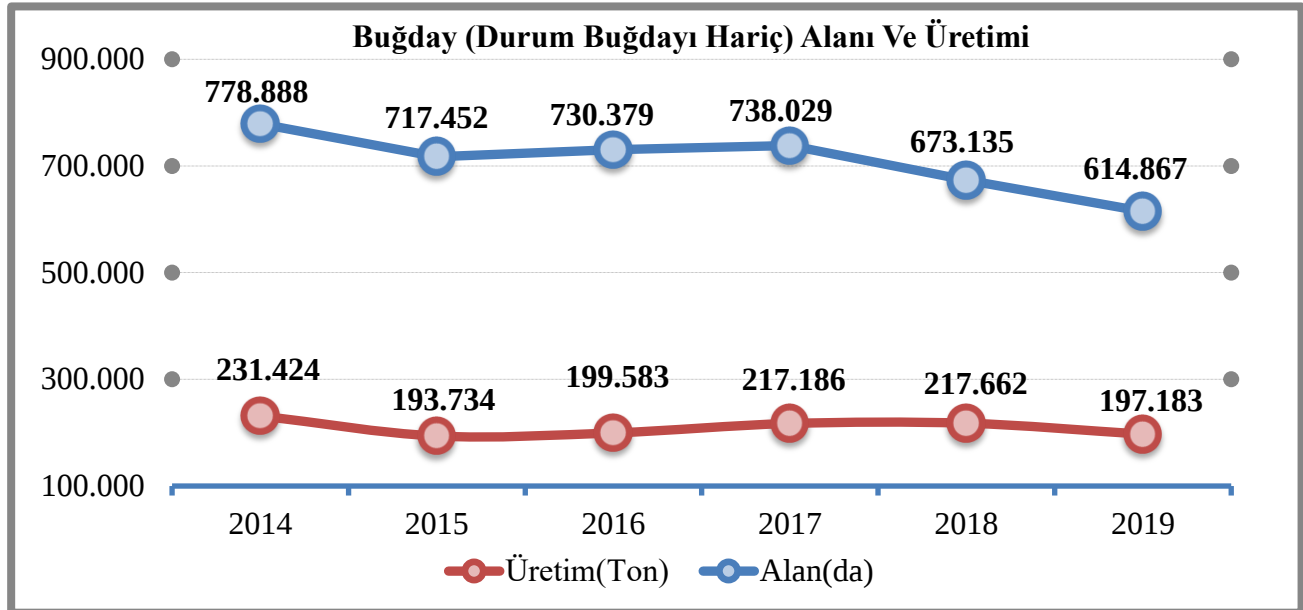

Kaba yem için yetiştirilen silajlık mısır üretimi, hayvancılık işletmeleri için önemlidir.

4.1.3.2. YILLARA GÖRE BUĞDAY (DİĞER) ALANI VE ÜRETİMİ

Yıllar	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Alan(da)	778.888	717.452	730.379	738.029	673.135	614.867
Üretim(Ton)	231.424	193.734	199.583	217.186	217.662	197.183

Kaynak : TÜİK, 2019

Kuru tarım alanlarının değerlendirilmesi bakımından buğday üretimi önem arz etmektedir.

4.1.4. SÜS BİTKİLERİ VARLIĞI (AÇIKTA VE ÖRTÜ ALTI ÜRETİMİ)

AÇIKTA YETİŞTİRİLEN SÜS BİTKİLERİ	ALAN (m ²)	ÜRETİM MİKTARI (adet)	VERİM (adet/m ²)
Dış Mekan Süs Bitkileri	2.772.684	13.826.696	5
Glâyöl, Kesme	85.000	2.550.000	30
İç Mekan Süs Bitkileri (Oda Bitkileri)	15.000	1.217.495	81
Şebboy, Kesme	36.500	1.095.000	30
İris, Kesme	24.000	960.000	40
Lilyum (Zambak), Kesme	35.000	875.000	25
Lisianthus, Kesme	9.500	190.000	20
Sümbül, Kesme	3.600	92.500	26
Fresia, Kesme	1.000	70.000	70
Gül, Kesme	5.500	27.500	5
Lale, Kesme	100	5.000	50
TOPLAM	2.987.884	20.909.191	
ÖRTÜ ALTI SÜS BİTKİLERİ	ALAN (m ²)	ÜRETİM MİKTARI (adet)	VERİM (adet/m ²)
İç Mekan Süs Bitkileri (Oda Bitkileri)	10.500	1.102.500	105
Şebboy (Kesme)	36.500	1.095.000	30
İris (Kesme)	24.000	960.000	40
Lisianthus (Kesme)	9.500	190.000	20
İç Mekan Süs Bitkileri (Oda Bitkileri)	3.500	99.995	29
Sümbül (Kesme)	3.500	87.500	25
Fresia (Kesme)	1.000	70.000	70
Dış Mekan Süs Bitkileri	4.400	48.800	11
Gül (Kesme)	5.500	27.500	5
İç Mekan Süs Bitkileri (Oda Bitkileri)	1.000	15.000	15
Dış Mekan Süs Bitkileri	600	2.400	4
Dış Mekan Süs Bitkileri	200	1.000	5

Kaynak : TÜİK,2019

4.1.5. ÖRTÜALTI SEBZE VARLIĞI

ÖRTÜ ALTI SEBZE	ALAN (da)	ÜRETİM (ton)	VERİM (kg/da)
Hıyar (Sofralık)	394	6.573	16.683
Marul (Kıvırcık)	610	1.612	2.643
Domates (Sofralık)	83	1.263	15.217
Hıyar (Sofralık)	58	907	15.638
Fasulye (Taze)	339	731	2.156
Domates (Sofralık)	58	613	10.569
Marul (Kıvırcık)	109	322	2.954
Semizotu	100	300	3.000
Biber (Sivri)	14	42	3.000
Marul (Göbekli)	10	35	3.500
Domates (Sofralık)	3	30	10.000
Biber (Sivri)	4	17	4.250
Hıyar (Sofralık)	1	10	10.000
Patlıcan	2	9	4.500
Ispanak	4	4	1.000
TOPLAM	1.789	12.468	

Kaynak : TÜİK,2019

4.1.5.1. İLÇELER BAZINDA ÖRTÜALTI ENVANTERİ

İLÇE ADI	İŞLETME SAYISI	ÖRTÜALTI ALANI (da)
Büyükorhan	1	2
Gemlik	1	4
Gürsu	9	330
Harmancık	2	4
İnegöl	60	106
İznik	24	210,8
Karacabey	18	63
Keles	1	2,4
Kestel	5	22,4
Mustafakemalpaşa	1	10
Mudanya	13	120
Nilüfer	13	15,5
Orhaneli	3	8
Orhangazi	62	337,5
Osmangazi	6	30,6
Yenişehir	17	84
Yıldırım	1	4,5
TOPLAM	237	1.354,7

Kaynak : Tarım ve Orman İl Müd,2019 Not: Yukardaki tabloda örtü altı alanı sabit alanları ifade etmektedir.

4.1.6 YILLARA GÖRE BURSA'DA ORGANİK TARIM ALANI

Yıl	Üretici	Üretim Alanı (ha)
2003	230	648,24
2004	195	596,05
2005	200	566,45
2006	261	373,40
2007	365	661,54
2008	387	1.204,50
2009	915	1.456,00
2010	177	393,32
2011	125	399,65
2012	139	1.011,00
2013	181	1.248,00
2014	182	1.392,20
2015	31	65,96
2016	167	533,40
2017	225	593,42
2018	210	735,60
2019	206	569,60

Kaynak : Tarım ve Orman İl Müd.2019

4.1.7. BURSA TARIMININ TÜRKİYE TARIMI İÇİNDEKİ YERİ

Ürün Çeşidi	Bursa Üretim Alanı (da)	Bursa Üretim Miktarı (ton)	Türkiye Sıralaması	Türkiye Üretim Miktarı (ton)	Türkiye Üretim Yüzdesi (%)
Meyveler (İçecek ve Baharatlı Bitkiler Dahil)					
Armut	88.844	209.324	1	530.723	39,4
Ahududu	6.744	5.869	1	5.975	98
Muşmula	940	689	1	4.790	14,38
Böğürtlen	2.339	2.113	1	2.708	78
Erik	21.219	30.237	2	317.946	9,5
Kivi	4.118	8.168	2	63.798	12,8
Zeytin(Sofralık)	441.563	79.059	2	415.000	19,05
Maviyemiş	479	139	2	443	31,37
Nektarin	18.302	32.559	2	144.604	22,5
Ayva	6.378	15.049	2	180.542	8
İncir	23.945	28.450	3	310.000	9,17
Kiraz	59.880	60.854	3	664.224	9,16
Şeftali	65.165	109.916	3	685.973	16
Ceviz	72.702	10.837	4	225.000	4,8
Çilek	29.336	48.465	4	486.705	9,95
Biber(Kuru,İşlenmemiş)	2.200	6.160	5	240.656	2,5
Sebzeler					
Domates(Salçalık)	129.320	1.152.974	1	4.005.935	28,78
Bezelye(Taze)	32.469	30.650	1	98.200	31,21
Lahana(Brüksel)	1.298	2.628	1	3.100	84,77
Pepino	21	105	1	109	96,33
Semizotu	312	740	2	4.931	15
Pırasa	9.841	39.054	2	234.052	16,68
Fasulye(Taze)	36.492	62.660	2	596.074	10,51
Karnabahar	14.132	41.108	2	234.356	17,54
Kırmızı Pancar	766	1.548	2	9.917	15,6
Lahana(Kırmızı)	4.480	13.668	2	192.219	7,11
Dereotu	452	817	3	8.740	9,34
Biber(Dolmalık)	4.975	28.452	3	371.918	7,65
Biber(Sivri)	24.497	69.429	3	902.203	7,69
Karpuz	38.811	190.735	3	3.870.515	4,92
Kereviz(Kök)	1.612	3.245	3	23.323	13,9
Enginar	4.998	5.659	3	39.071	14,48
Ispanak	9.423	12.960	3	229.793	5,63
Lahana(Beyaz)	8.410	37.848	3	567.622	6,6
Maydanoz	2.029	4.123	4	92.954	4,43
Roka	457	626	4	13.654	4,58
Brokoli	3.466	5.278	4	80.920	5,8
Tere	336	410	5	6.629	6,18
Kabak(Sakız)	5.470	23.680	5	447.830	5,28
Tarla Ürünleri					
Üçgül(Yeşil Ot)	45	67	1	67	100
Çavdar(Yeşil Ot)	2.890	17.704	2	71.998	24,58
Bezelye(Kuru)	925	225	3	2.193	10,25
İtalyan Çimi	16.637	80.616	3	616.709	13,07
Bakla(Kuru)	2.255	100	5	6.862	1,45
Sorgum(Yeşil Ot)	1.218	4.789	5	80.938	5,91
Mısır(Silajlık)	213.582	1.179.491	5	25.499.870	4,6
Ayçiçeği(Çerezlik)	48.741	15.275	5	150.000	10,18
Bezelye(Yemlik)	7.613	13.794	5	283.928	4,85

4.2. HAYVANSAL ÜRETİM

4.2.1. SÜT ÜRETİMİ

Hayvanın Cinsi	Sağmal Hayvan Sayısı (Baş)	Süt Üretim Miktarı (Ton)	Ortalama Süt Verimi (Kg/Baş/Yıl)
Sığır (Kültür, Melez, Yerli)	84.398	298.475	3.537
Koyun	241.639	15.937	66
Kıl Keçisi	39.989	4.439	111
Manda	849	1.082	1.274
Toplam	366.875	319.933	

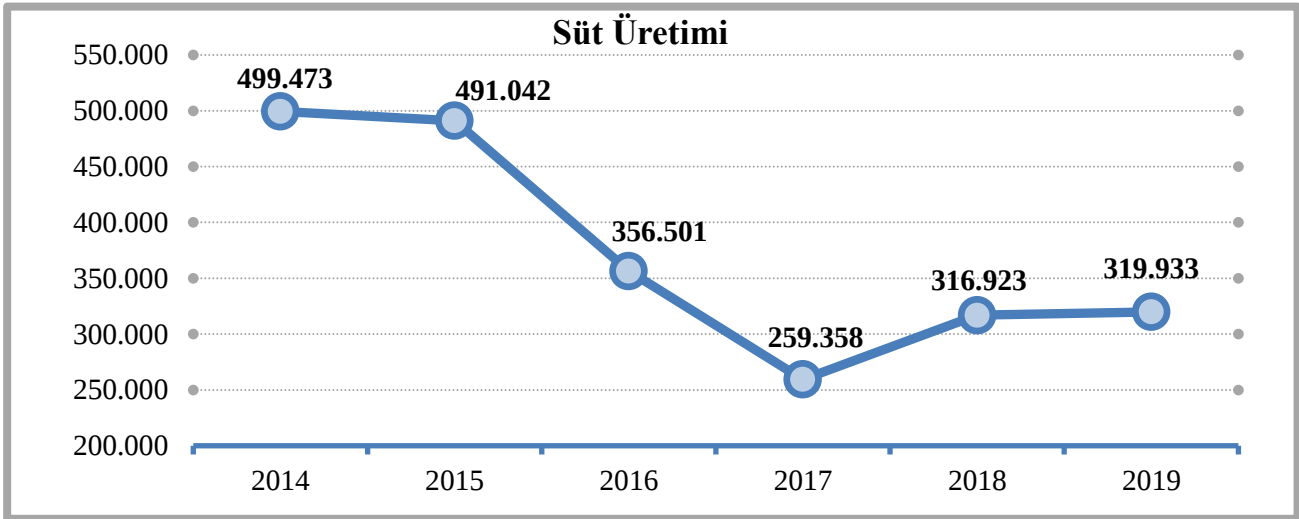
Kaynak : TÜİK,2019

İlimizin büyükbaş hayvan varlığının % 96'sı kültür ve kültür melezi sığır ırklarından oluşmaktadır. Bu nedenle et ve süt veriminin yüksek olduğu görülmektedir.

4.2.1.1. YILLARA GÖRE SÜT ÜRETİMİ

Yıllar	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Üretim(Ton)	499.472,5	491.042	356.501	259.358	316.923	319.933

Kaynak : TÜİK,2019

Et ve süt sektörü fiyatlarındaki dalgalı seyir, süt üretimini de dalgalı bir seyir izlemesine neden olmaktadır. Karacabey, Mustafakemalpaşa ve Yenişehir ilçelerimizde önemli süt endüstrisi kurumları bulunmaktadır.

4.2.2. YUMURTA ÜRETİMİ

YILLAR	ÜRETİM		
	SOFRALIK YUMURTA	BROİLER DAMIZLIK YUMURTA	YUMURTACI DAMIZLIK YUMURTA
2014	1.100.000.000	170.114.420	42.528.605
2015	1.200.000.000	187.953.813	46.988.453
2016	1.390.000.000	183.871.490	45.967.873
2017	1.200.000.000	194.596.058	48.649.015
2018	1.350.000.000	198.271.601	63.525.722
2019	1.029.000.000	245.152.546	60.756.346

4.2.3. KULUÇKA CİVCİV ÜRETİMİ

YILLAR	BROİLER CİVCİV ÜRETİMİ	YUMURTACI CİVCİV ÜRETİMİ
2014	102.068.652	17.011.442
2015	112.772.288	18.795.381
2016	110.322.894	18.387.149
2017	116.757.635	19.459.606
2018	97.565.485	25.438.503
2019	148.571.507	18.452.465

Kaynak: Tarım ve Orman İl Müd.2019

4.2.4. YILLARA GÖRE YÜN, KIL, TİFTİK ÜRETİMİ (TON)

YILLAR	ÜRETİM MİKTARI (TON)
2014	851
2015	848
2016	819
2017	960
2018	1.070
2019	1.196

Kaynak: TÜİK,2019

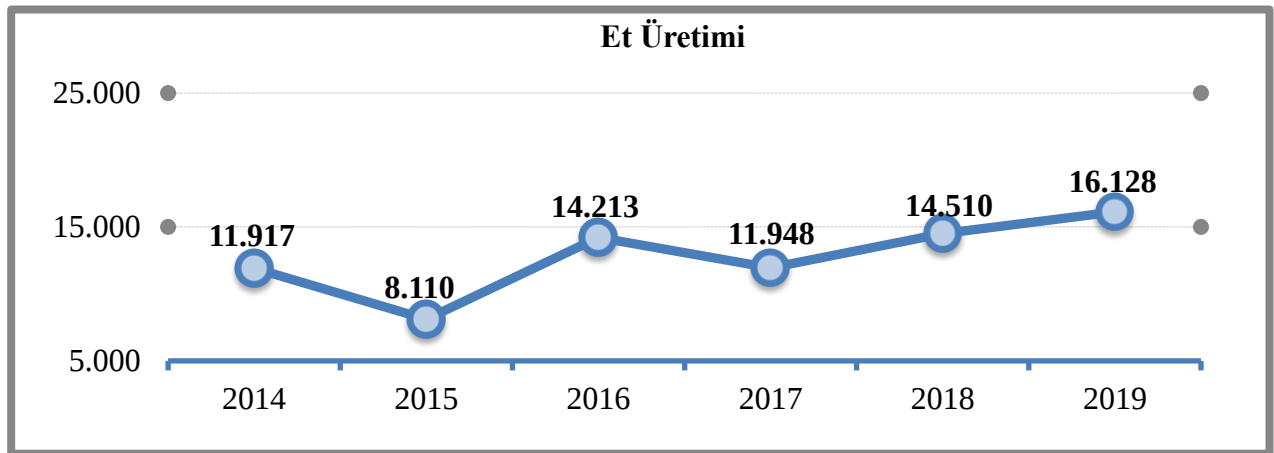
4.2.5. ET ÜRETİMİ

ÜRETİM	MİKTAR (TON)
Kırmızı Et	16.128
Beyaz Et (Tavuk)	64.037
Toplam	80.165

Kaynak: Tarım ve Orman İl Müd.2019

4.2.5.1. YILLARA GÖRE KIRMIZI ET ÜRETİMİ

Yıllar	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Üretim (Ton)	11.917	8.110	14.213	11.948	14.510	16.128

Kırmızı et üretimi, fiyat ve girdi maliyetlerindeki dalgalı seyirden etkilenmektedir.

4.2.6. BAL VE BALMUMU ÜRETİMİ

Bal Üretimi (ton)	Balmumu Üretimi (ton)	Kovan Sayısı (ad)	Bal Verimi (kg/kovan)
926	35,185	90.979	10,1

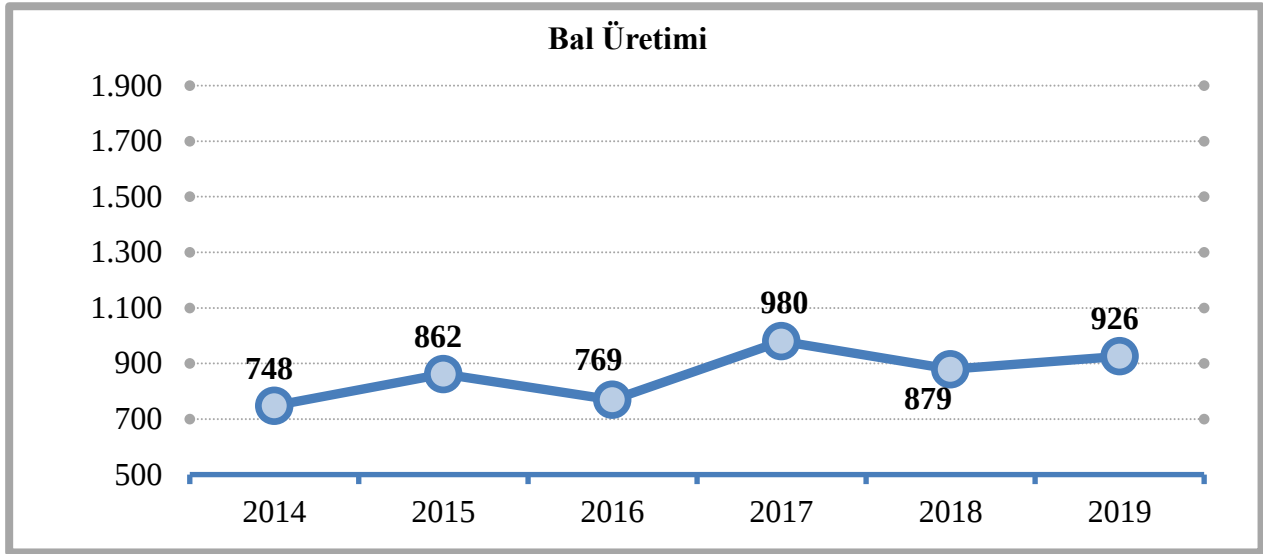
Kaynak: TÜİK,2019

Uludağ ve yöresinde bulunan bitki çeşitliliği ve zenginliği, arıcılık faaliyeti için önemli bir imkan sağlamakta olup, yıllar bazında artan bal üretimimizle bu imkandan faydalanılmaktadır.

4.2.6.1. YILLARA GÖRE BAL ÜRETİMİ

Yıllar	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Üretim(Ton)	748	862	769	980	879	926

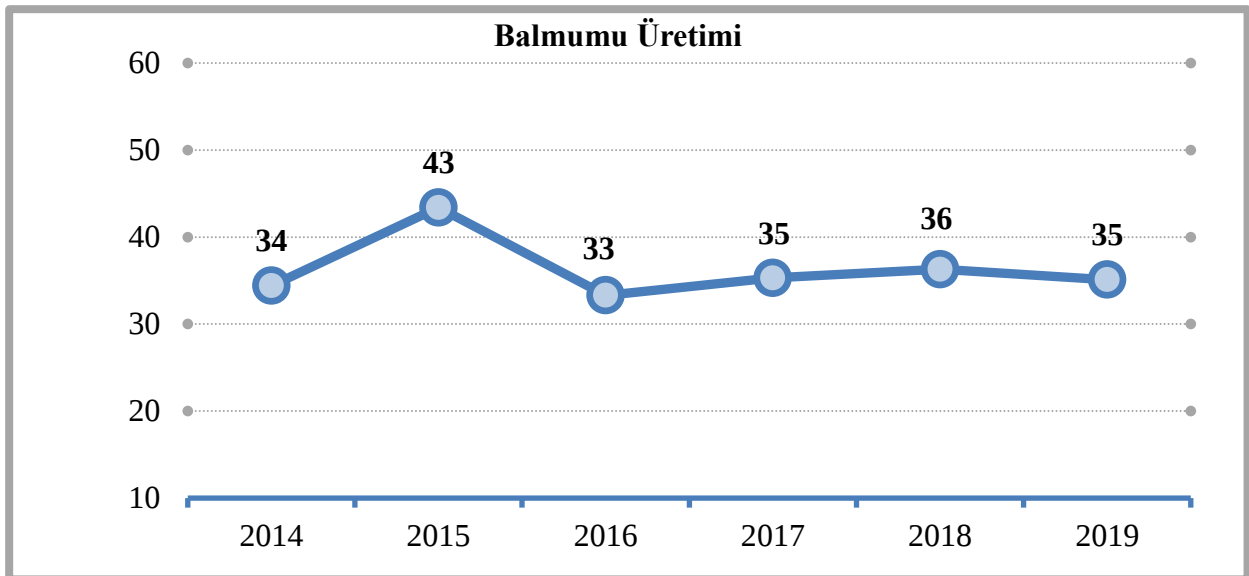
Kaynak: TÜİK,2019

4.2.6.2. YILLARA GÖRE BALMUMU ÜRETİMİ

Yıllar	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Üretim(Ton)	34,4	43,4	33,3	35,3	36,3	35,1

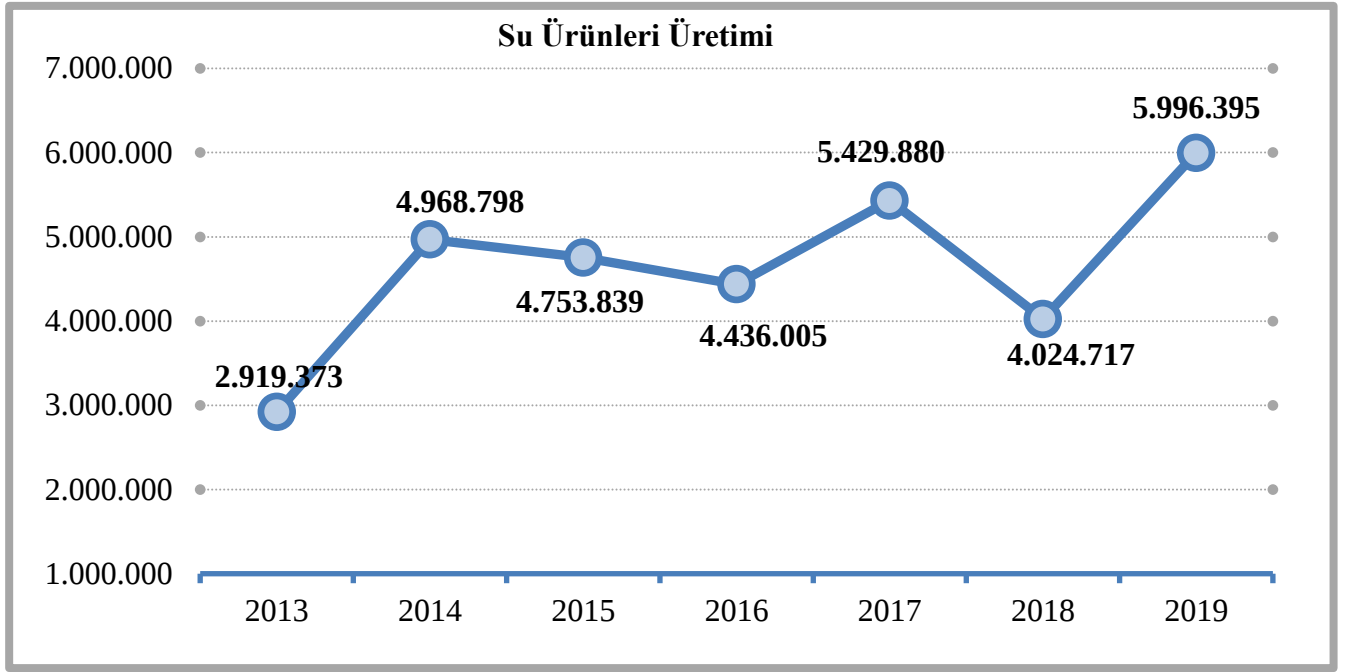
Kaynak: TÜİK,2019

4.2.7. SU ÜRÜNLERİ ÜRETİMİ

ÜRETİM TÜRÜ	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kültür Balıkçılığı Üretim (kg)	375.600	276.600	229.400	121.180	198.300	235.800	212.900
Avcılık Deniz (kg)	2.159.073	3.837.985	3.483.560	2.357.275	3.095.150	2.666.820	4.269.295
Avcılık İçsu (kg)	384.700	854.213	1.040.879	1.957.550	2.136.430	1.122.097	1.514.200
TOPLAM	2.919.373	4.968.798	4.753.839	4.436.005	5.429.880	4.024.717	5.996.395

Kaynak: Tarım ve İl Müd., 2019

İlimiz gölleri, denize kıyısı olan ilçeleri, akarsuları üzerine yapılan göletleri ile balıkçılık faaliyetlerine uygun bir konumdadır.

5. TARIMSAL DESTEKLER

5.1. BİTKİSEL ÜRETİM DESTEKLERİ

5.1.1.MAZOT-GÜBRE-TAD

YILLAR	DESTEKLEME TUTARI (TL)
2015	15.924.881,47
2016	15.378.439,35
2017	21.101.753,12
2018	25.605.358,57
2019	31.310.821,64
TOPLAM	109.321.254,15

5.1.2. FARK ÖDEMESİ DESTEĞİ

YILLAR	ÜRÜN ADI	TOPLAM PRİM (TL)
2015	Yağlı Tohumlu Bitkiler	6.404.106,40
	Dane mısır	4.129.464,01
	Hububat	3.367.433,90
	Zeytinyağı	23.480,94
TOPLAM		13.924.485,25
2016	Yağlı Tohumlu Bitkiler	5.588.536,38
	Dane mısır	1.297.226,82
	Hububat	1.702.291,71
	Zeytinyağı	12.400,00
TOPLAM		8.600.454,91
2017	Yağlı Tohumlu Bitkiler	5.939.986,29
	Dane mısır	2.223.849,99
	Hububat	4.692.145,89
	Zeytinyağı	12.797,44
TOPLAM		12.868.779,61
2018	Yağlı Tohumlu Bitkiler	5.727.761,43
	Dane mısır	2.839.202,10
	Hububat	4.221.927,86
	Zeytinyağı	14.927,68
TOPLAM		12.803.819,07
2019	Yağlı Tohumlu Bitkiler	Mayıs 2020
	Dane mısır	2.331.220,74
	*Hububat	3.107.389,19
	Zeytinyağı	Kasım 2020
TOPLAM		5.438.609,93
GENEL TOPLAM		53.636.148,77

* 2.Fark:Mayıs 2020

5.1.3. SERTİFİKALI TOHUMLUK VE FİDAN KULLANIM DESTEĞİ

YILLAR	SERTİFİKALI TOHUMLUK KULLANIM DESTEĞİ (TL)	SERTİFİKALI FİDAN KULLANIM DESTEĞİ (TL)
2015	414.050,74	360.235,26
2016	653.985,27	377.785,00
2017	804.842,76	377.247,40
2018	1.018.846,68	889.930,68
2019	832.313,24	948.369,22
TOPLAM	3.724.038,69	2.953.567,56

5.1.4. SERTİFİKALI TOHUMLUK ve FİDAN ÜRETİM DESTEĞİ

YILLAR	SERTİFİKALI TOHUMLUK ÜRETİM DESTEĞİ (TL)	SERTİFİKALI FİDAN ÜRETİM DESTEĞİ (TL)
2016	828.976,20	367.233,10
2017	499.357,00	576.218,00
2018	500.025,60	782.585,00
2019	Kasım 2020	Aralık 2020
TOPLAM	1.828.358,80	1.726.036,10

5.1.5. ORGANİK TARIM DESTEĞİ

YILLAR	DESTEKLEME TUTARI (TL)
2009 ~ 2014	277.275,18
2015	68.522,79
2016	166.732,05
2017	201.770,82
2018	253.951,48
2019	Haziran 2020
TOPLAM	968.252,32

5.1.6. İTU DESTEĞİ

YILLAR	DESTEKLEME TUTARI (TL)
2011 ~ 2014	985.453,79
2015	1.310.885,60
2016	1.221.166,75
2017	1.208.728,15
2018	822.457,85
2019	Ağustos 2020
TOPLAM	5.548.692,14

5.1.7. BİYOLOJİK MÜCADELE DESTEĞİ

YILLAR	DESTEKLEME TUTARI (TL)
2015	3.170,66
2016	2.741,99
2017	2.575,22
2018	9.519,65
2019	573,00
TOPLAM	18.580,52

5.2. HAYVANCILIK DESTEKLERİ

Hayvancılık sektöründe canlı hayvan hastalıkları, hayvansal ürünler ve yem bitkileri alanlarında üreticilerimize destekleme ödemesi yapılmaktadır. Küçükbaş hayvan yetiştiriciliğinin gelişmesi kapsamında çoban istihdam desteklemesi 2016 yılında, Sürü Büyütme ve Yenileme Desteği ile küçükbaş Soy Kütüğü Desteği 2020 yılında uygulanmaya başlanmıştır. Ayrıca büyükbaş hayvan yetiştiriciliğini teşvik etmek ve sürdürülebilirliğini sağlamak adına 2020 yılı itibari ile Düve Alım Desteği Bakanlığımız tarafından uygulamaya konulmuştur.

5.2.1. BUZAĞI DESTEKLEMESİ

YILLAR	DESTEKLEME TUTARI (TL)
2008 ~ 2016	44.042.321
2017	18.379.526
2018	20.484.138
2019	*14.035.900
TOPLAM	96.941.885

* 2.dönem ödemesi Ağustos'ta yapılacak olup ilk 6 ay verisidir.

5.2.2. ANAÇ KOYUN-KEÇİ YETİŞTİRİCİLİĞİ DESTEĞİ

YILLAR	DESTEKLEME TUTARI (TL)
2008 ~ 2016	37.583.058
2017	5.218.200
2018	5.173.425
2019	5.518.875
TOPLAM	53.493.558

5.2.3. DAMIZLIK ANA ARI VE ARILI KOVAN DESTEKLEMESİ

YILLAR	DESTEKLEME TUTARI (TL)
2008 ~ 2016	2.529.852
2017	693.930
2018	658.610
2019	928.590
TOPLAM	4.810.982

5.2.4. PROGRAMLI AŞI-KÜPE UYGULAMALARI DESTEKLEMESİ

YILLAR	DESTEKLEME TUTARI (TL)
2015 ~ 2016	257.854
2017	468.448
2018	76.222
2019	57.536
TOPLAM	860.060

5.2.5. BESİLİK ERKEK SIĞIR (KIRMIZI ET) DESTEKLEMESİ

YILLAR	DESTEKLEME TUTARI (TL)
2012 ~ 2016	19.340.223
2017	-
2018	2.306.000
2019	1.526.750
TOPLAM	23.172.973

5.2.6. ÇİĞ SÜT DESTEKLEMESİ

YILLAR	DESTEKLEME TUTARI (TL)
2008 ~ 2016	139.108.063
2017	13.037.120
2018	26.294.138
2019	36.263.843
TOPLAM	214.703.164

5.2.7. HASTALIKTAN ARI İŞLETME DESTEĞİ

YILLAR	DESTEKLEME TUTARI (TL)
2010 ~ 2016	6.590.884
2017	2.322.815
2018	5.175.600
2019	8.381.875
TOPLAM	22.471.174

5.2.8. SU ÜRÜNLERİ DESTEĞİ

YILLAR	DESTEKLEME TUTARI (TL)
2016	26.278,98
2017	190.248,38
2018	277.502,25
2019	436.907,91
TOPLAM	930.937,52

5.2.9. HAYVAN HASTALIKLARI TAZMİNATI DESTEĞİ

YILLAR	DESTEKLEME TUTARI (TL)
2008 ~ 2016	5.818.148
2017	1.140.644
2018	1.335.650
2019	2.034.667
TOPLAM	10.329.109

5.2.10. HAYVAN GENETİK KAYNAKLARININ YERİNDE KORUNMASI DESTEĞİ

YILLAR	DESTEKLEME TUTARI (TL)
2011 ~ 2016	6.340.364
2017	430.240
2018	45.000
2019	45.000
TOPLAM	6.860.604

5.2.11. İPEKBÖCEĞİ YETİŞTİRİCİLİĞİNİN DESTEKLENMESİ

YILLAR	DESTEKLEME TUTARI (TL)
2010 ~ 2017	1.373.591
2018	917.025
2019	1.100.510
TOPLAM	3.391.126

5.2.12. YEM BİTKİSİ DESTEĞİ

YILLAR	DESTEKLEME TUTARI (TL)
2001 ~ 2014	69.435.239
2015	5.988.821
2016	8.809.262
2017	9.924.711
2018	15.619.826,71
2019	14.984.907,35
TOPLAM	124.762.767

5.2.13. KOYUN VE KEÇİLERDE VERİMLİLİK ARTTIRMA DESTEĞİ

YILLAR	DESTEKLEME TUTARI (TL)	DAĞITILAN KOÇ SAYISI
2010 ~ 2016	283.686	206
2017	93.920	80
2018	119.850	85
2019	-	-
TOPLAM	497.456	371

5.2.14. SÜT TOZU DESTEKLEMESİ

YILLAR	DESTEKLEME TUTARI (TL)
2009 ~ 2016	40.768.567
2017	-
2018	-
2019	-
TOPLAM	40.768.567

5.2.15. ISLAH AMAÇLI SÜT İÇERİK ANALİZ DESTEKLEMESİ

YILLAR	DESTEKLEME TUTARI (TL)
2015 ~ 2016	1.708.229
2017	1.553.700
2018	2.043.300
2019	*
TOPLAM	5.305.229

* 2019 yılı çalışma takvimi yayınlanmadı.

5.2.16. ANAÇ MANDA VE MALAK DESTEKLEMESİ

YILLAR	DESTEKLEME TUTARI (TL)
2016	126.350
2017	272.750
2018	284.450
2019	353.250
TOPLAM	1.036.800

5.2.17. SÜRÜ YÖNETİCİSİ (ÇOBAN) İSTİHDAMI DESTEĞİ

YILLAR	DESTEKLEME TUTARI (TL)
2016	30.000
2017	25.000
2018	35.000
2019	100.000
TOPLAM	190.000

5.2.18. HALK ELİNDE HAYVAN ISLAHI ÜLKESEL PROJESİ

YILLAR	DESTEKLEME TUTARI (TL)
2016	212.090
2017	178.640
2018	352.400
2019	299.540
TOPLAM	1.042.670

5.2.19. BUZAĞI ATIK DESTEĞİ

YILLAR	DESTEKLEME TUTARI (TL)
2017	1.200
2018	11.000
2019	4.000
TOPLAM	16.200

5.2.20. KÜÇÜKBAŞ SÜRÜ BÜYÜTME VE YENİLEME DESTEĞİ

YILLAR	DESTEKLEME TUTARI (TL)
2019	1.527.800
TOPLAM	1.527.800

*Bu destekleme kalemi ilk kez ödenmiştir.

5.3. KIRSAL KALKINMA DESTEKLERİ

Bakanlığımız tarafından Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı kapsamında çiftçi/üreticilerimizin ekonomik yatırımlarının desteklenmesi yapılmaktadır.

5.3.1. KIRSAL KALKINMA EKONOMİK YATIRIM HİBELERİ

ETAP	YATIRIM SAYISI	TOPLAM YATIRIM TUTARI (TL)	HİBE MİKTARI (TL - %50)	İSTİHDAM
1	6	2.179.941,00	981.292,00	43
2	9	3.237.936,00	1.498.258,00	95
3	27	8.992.072,00	4.383.209,00	327
4	12	6.313.506,60	2.837.694,11	142
5	11	5.949.081,39	2.260.626,70	154
6	8	8.879.577,78	1.871.840,97	158
7	18	13.276.417,90	4.244.019,94	339
8	12	7.448.930,00	3.521.446,87	170
9*	13	14.494.130,46	6.626.383,44	78
10	1	488.157,24	211.023,66	5
11	24	20.339.904,92	10.404.383,15	447
12	5	3.550.301,49	1.764.787,20	80
TOPLAM	146	95.149.956,78	40.604.965,04	2.038

* 9. Eapta bir adet projenin uygulaması devam etmekte olup, sayısal değerler tabloya ilave edilmemiştir. 2019 yılında 13. Etap uygulamaları kapsamında ilimizde 62 adet başvuru yapılmış, başvurusu yapılan projelerin İl düzeyinde değerlendirilmesi tamamlanmış Bakanlık düzeyinde değerlendirmesi devam etmektedir.

5.3.2. KIRSAL KALKINMA MAKİNA-EKİPMAN DESTEĞİ

YILLAR	TOPLAM MAKİNE SAYISI	HİBEYE ESAS PROJE TUTARI (TL)	HİBE MİKTARI (TL - %50)
2007	23	1.104.143,12	552.071,56
2008	77	1.867.652,36	933.826,18
2009	192	2.593.697,88	1.296.848,94
2010	254	3.670.738,12	1.835.369,06
2011	923	8.286.990,74	4.143.495,37
2012	179	1.769.237,90	884.618,95
2013	375	4.506.356,62	2.253.178,31
2014	582	4.538.420,82	2.269.210,41
TOPLAM	2.605	28.337.237,56	14.168.618,78

5.3.3. KIRSAL KALKINMA BİREYSEL SULAMA MAKİNE VE EKİPMAN ALIMLARININ DESTEĞİ

YILLAR	MAKİNE SAYISI	HİBEYE ESAS PROJE TUTARI (TL)	HİBE MİKTARI (TL - %50)
2007	23	640.774,16	320.387,08
2008	2	42.350,00	21.175
2009	1	21.700,00	10.850
2010	1	89.703,00	44.851,50
2011	2	74.607,00	37.303,50
2012	0	0	0
2013	2	81.235,28	38.746,14
2014	0	0	0
2015	1	24.231,00	9.576,14
2017	2	102.365,21	47.737,53
2018	6	392.469,92	179.429,40
2019	9	932.612,20	439.717,42
TOPLAM	49	2.402.047,77	1.149.773,71

5.3.4. GENÇ ÇİFTÇİ DESTEKLEMELERİ (2016-2018)

İLÇELER	BİTKİSEL ÜRETİM		HAYVANSAL ÜRETİM		TOPLAM	
	Sayı	Tutar	Sayı	Tutar	Sayı	Tutar
Büyükorhan	0	0	37	1.110.000	37	1.110.000
Gemlik	2	60.000	16	480.000	18	540.000
Gürsu	2	60.000	9	270.000	11	330.000
Harmancık	3	90.000	37	1.110.000	40	1.200.000
İnegöl	45	1.350.000	42	1.260.000	87	2.610.000
İznik	21	630.000	25	750.000	46	1.380.000
Karacabey	6	179.995	34	1.020.000	40	1.199.995
Keles	1	30.000	35	1.050.000	36	1.080.000
Kestel	6	180.000	25	750.000	31	930.000
Mudanya	1	30.000	21	630.000	22	660.000
Mustafakemalpaşa	3	90.000	40	1.200.000	43	1.290.000
Nilüfer	0	0	17	510.000	17	510.000
Orhaneli	3	90.000	35	1.050.000	38	1.140.000
Orhangazi	0	0	30	900.000	30	900.000
Osmangazi	3	90.000	25	750.000	28	840.000
Yenişehir	2	60.000	29	870.000	31	930.000
Yıldırım	0	0	7	210.000	7	210.000
TOPLAM	98	2.939.995	464	13.920.000	562	16.859.995

5.4. DİĞER TARIMSAL DESTEKLER

5.4.1. ÇATAK DESTEKLEMELERİ

YILLAR	DESTEKLEME TUTARI (TL)
2014	42.852,10
2015	746.564,98
2016	900.391,99
2017	948.325,43
2018	307.081,53
2019	114.106,75
TOPLAM	3.059.322,78

5.4.1.1. İLİMİZDE YILLARA GÖRE ÇATAK DESTEKLEMESİ

YILLAR	ÜRETİCİ	DESTEKLEME ALANI (da)	KATEGORİ 2-3	İLÇE SAYISI	DESTEKLEME TUTARI (TL)
2014	37	518,565	2014	2	42.852,10
2015	188	6.161,897	2015	9	746.564,98
2016	180	5.849,927	2015 ve öncesi 1. taksit	9	707.419,97
2016	134	1.877,843	2016	8	192.972,02
2017	144	5.262,922	2015 ve öncesi 2. taksit	9	652.297,77
2017	202	2.862,572	2016 ve sonrası	8	296.027,66
2018	211	2.943,129	2016 ve sonrası	9	307.081,53
2019	77	1.068,519	2018 ve öncesi	8	114.106,75

5.4.2. LİSANS ALARAK FAALİYET GÖSTEREN DEPOLARDA MUHAFAZA EDİLEN TARIMSAL ÜRÜNLER İÇİN KİRA, İLAVE KİRA, NAKLİYE VE ANALİZ ÜCRETİ DESTEKLEME ÖDEMESİ

YILI	İLAVE KİRA DESTEĞİ (TL)	NAKLİYE DESTEĞİ (TL)	ANALİZ DESTEĞİ (TL)
2018	55,41	16.915,88	0
2018 EKK	6.647,56	10.634,83	450
2018 - 2	27.322,52	46.652,70	3.795
TOPLAM	34.025,49	74.203,41	4.245

5.4.3. TARIMSAL YAYIM DANIŞMANLIK

YILLAR	DESTEK MİKTARI (TL)
2011 ~ 2014	4.974.000
2015	1.326.000
2016	375.000
2017	560.000
2018	874.000
2019	1.012.000
TOPLAM	9.121.000

5.4.4. ÇİFTLİK MUHASEBE VERİ AĞI SİSTEMİ

Örnek seçilen tarımsal işletmelerinin ekonomik faaliyetleri, bir muhasebe yılı(1 Ocak-31 Aralık) içerisinde takip edilmektedir. Takip edilecek tarım işletmeleri Bakanlık tarafından gönderilen örneklem planına göre tarafımızdan seçilir. 2019 yılı için 95 işletme ile çalışılmıştır. 2020 yılı için 134 işletme ile çalışacaktır. Çiftlik Muhasebe Veri Ağı(ÇMVA) sistemi ile ilgili destekleme bilgileri tablodadır.

YILLAR	DESTEK MİKTARI (TL)
2008 ~ 2014	109.500
2015	33.375
2016	44.625
2017	52.500
2018	60.000
2019	69.600
TOPLAM	369.600

6. BİTKİSEL ÜRETİM VE BİTKİ SAĞLIĞI ÇALIŞMALARI

6.1. ZİRAİ KARANTİNA ÇALIŞMALARI

6.1.1. 2019 YILI İHRAÇ EDİLEN SEBZE MEYVE İCMALİ

ÜRÜN ADI	TOPLAM (kg)
İncir	17.334.063
Biber	18.538.649
Kiraz	11.693.347
Armut	5.949.806
Nar	5.305.442
Üzüm	4.254.043
Ayva	3.394.959
Domates	4.149.394
Patlıcan	1.729.317
Nektarin	699.280
Şeftali	880.884
Kayısı	1.011.203
Kestane	247.790
Badem(Çağla)	26.636
Kabak	1.621.643
Kavun	1.186.474
Karpuz	523.970
Hıyar	9.639.958
Taze Fasulye	71.926
Pırasa	1.013.375
Soğan	2.427.700
Çilek	6.122.031
Erik	229.096
TOPLAM*	98.050.986

Kaynak:Bursa Ziraî Karantina Müdürlüğü,2019

*Dondurulmuş ürünler dahildir.

6.2 TARIMSAL İHRACAT -İTHALAT VERİLERİ (2019)

6.2.1. İHRAÇ EDİLEN ÜRÜNLER

ÜRÜN	Tohum (kg)	Fide-Fidan (adet)	Yaş Sebze Meyve (kg)	Bitkisel Ürün (kg)	Süs Bitkisi (adet)	Orman Ürünü			
						(kg)	(adet)	(m³)	(m²)
Toplam	5.370.032	1.942.492	65.947.361	63.807.840	118.746	391.382	76.112	21.834	581.863

Kaynak:Bursa Ziraî Karantina Müdürlüğü,2019

6.2.2. İTHAL EDİLEN ÜRÜNLER

ÜRÜN	Tohum (kg)	Fide-Fidan (adet)	Bitkisel Ürün (kg)	Süs Bitkisi		Orman Ürünü			Torf
				(kg)	(adet)	(kg)	(adet)	(m³)	
Toplam	462.008	68.000	319.430.025	126.928	0	3.446	8.472	105.779	5.763.082

Kaynak:Bursa Ziraî Karantina Müdürlüğü,2019

6.3. BİTKİ PASAPORTU VE OPERATÖRLERİN KAYIT ALTINA ALINMASI

AKTİF OPERATÖR SAYISI (adet)			YILLIK DENETİM SAYISI (adet)	BP BASMA YETKİSİ VERİLEN OPERATÖR SAYISI (adet)	BASILAN BP SAYISI (adet)		
Resmi	Resmi (Orman)	Özel			Resmi	Resmi (Orman)	Özel
2	0	142	6.090	49	0	0	107.622

Bitki pasaportu sistemine yeni kayıt başvuruları alınarak, fide, fidan ve süs bitkileri üreticilerine ait arazilerin toprak nematod ve patates siğil hastalığı (*Synchytrium endobioticum*) tahlilleri yapılmıştır. Özellikle yemeklik-tohumluk PATATES üreticileri bilgilendirilmiş, ekim öncesi kayıtları yapılmıştır. Tohumluk patateslerin taşıma esnasında “Bitki pasaportu etiketi” taşıma zorunluluğu, ticaretini yapanlara bildirilmiştir.

Ayrıca Bursa genelinde bulunan toplam **144 adet operatör** kayıt altına alınmış olup, **107.622 adet bitki pasaportu sertifikaları** düzenlenmiştir. **6.090** adet denetim gerçekleştirilmiştir, **33.308** adet fidan da eradikasyon işlemi uygulanmıştır.

6.4. BİTKİ KORUMA ÜRÜNLERİ VE ZİRAİ MÜCADELE ALET VE MAKİNELERİ BAYİ ÇALIŞMALARI

İlimizde 2019 yılı:

Ruhsatlı 268 adet perakende bkü,(bitki koruma ürünleri) 16 adet toptancı ilaç, 118 adet zirai alet bayii ve 8 adet zirai alet imalathanesi faaliyet göstermektedir.

İlimizde faaliyet gösteren bitki koruma ürünleri bayileri ile zirai mücadele alet ve makineleri bayileri kontrolleri yapılmakta olup, bayi kontrolleri ile birlikte reçete kontrolleri de yapılmaktadır.

6.4.1. İLİMİZDE MEVCUT BİTKİ KORUMA ÜRÜNLERİ BAYİ SAYISI

YILLAR	B.KORUMA ÜRÜNLERİ	T.K.K. TEMSİLCİSİ	TOPTANCI	TOPLAM
2008	228	-	18	246
2009	185	-	16	201
2010	253	-	16	269
2011	251	-	15	266
2012	250	-	16	266
2013	253	-	17	270
2014	255	-	18	273
2015	252	-	18	270
2016	257	-	18	275
2017	260	-	16	276
2018	197	68	16	281
2019	200	68	16	284

6.4.2. BİTKİ KORUMA ÜRÜNLERİ BAYİ DENETİM SAYILARI (2019)

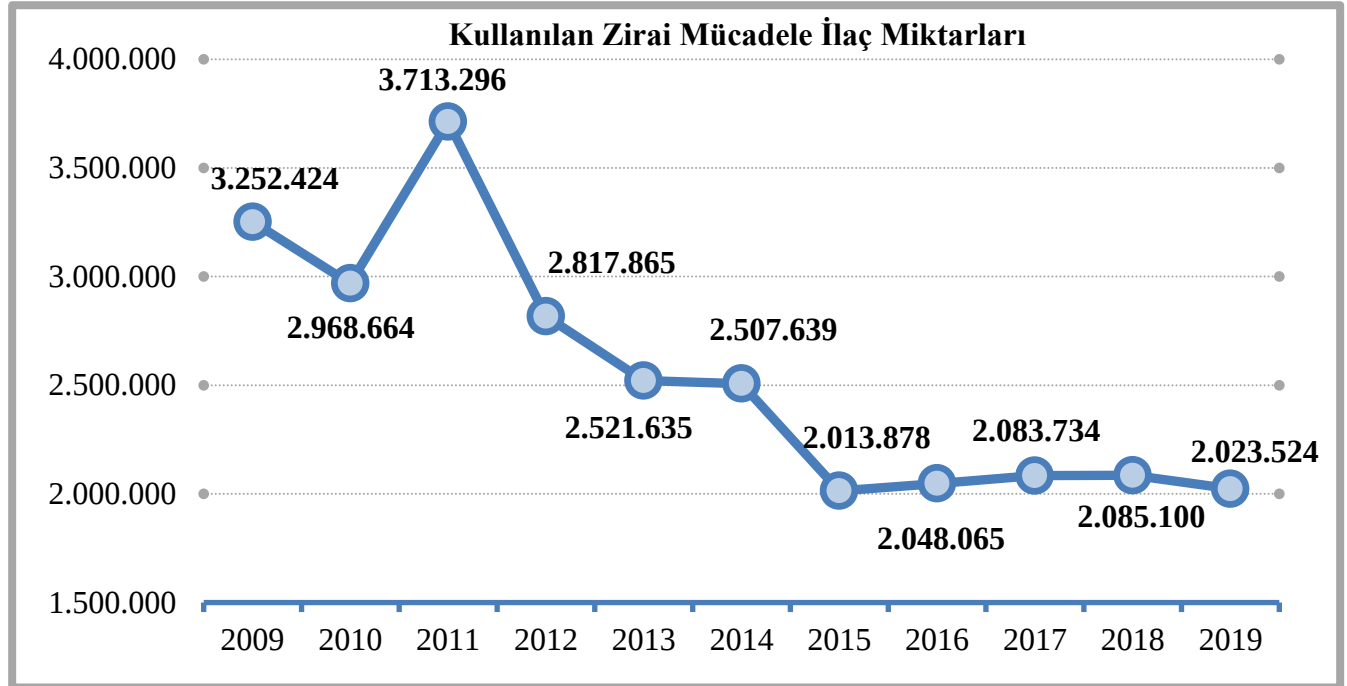
TOPLAM BAYİ SAYISI	BAYİ KONTROL SAYISI	İDARİ YAPTIRIM SAYISI	YAZILI OLARAK İKAZ EDİLEN BAYİ SAYISI
284	382	13	10

6.4.3. ZİRAİ MÜCADELE ALET VE MAKİNELERİ BAYİ SAYISI

YILLAR	PERAKENDE BAYİ	İMALATHANE	İTHALATÇI	TOPLAM
2008	47	8	-	55
2009	69	8	-	77
2010	72	8	-	80
2011	59	8	-	67
2012	62	8	-	70
2013	74	8	-	82
2014	92	8	-	100
2015	94	8	-	102
2016	99	8	-	107
2017	106	7	-	113
2018	113	7	-	120
2019	118	8	-	126

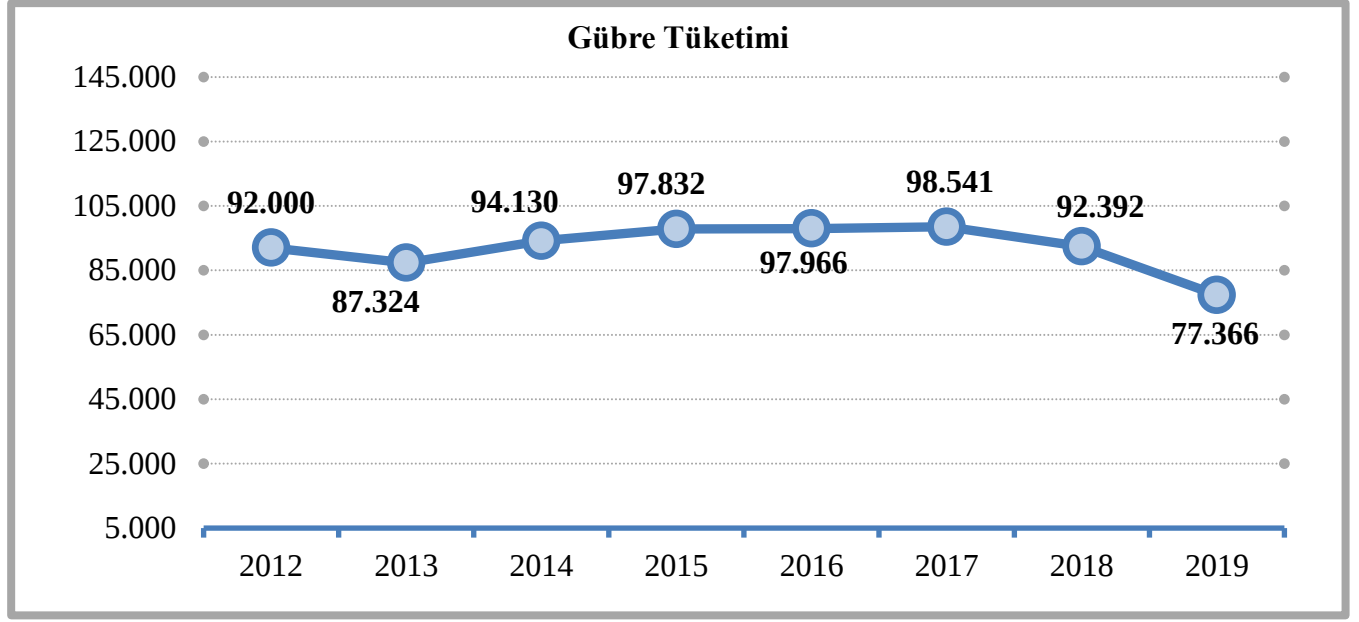
6.4.4. YILLAR İTİBARI İLE İLİMİZDE SATILAN ZİRAİ MÜCADELE İLAÇ MİKTARLARI

Yıllar	İnsektisit (Kg-lt.)	Fungusit (Kg-lt.)	Herbisit (Kg-lt.)	Kışık ve Yazlık Yağlar (Kg-lt.)	Rodentisit (Kg-lt.)	Akarisit (Kg)	Diğerleri (Kg)	Toplam (Kg)
2009	508.881	1.921.187	157.957	427.950	12	50.337	186.112	3.252.424
2010	432.642	1.888.027	76.724	516.350	16	16.097	38.824	2.968.664
2011	499.264	2.703.883	94.238	378.746	85	30.670	3.205	3.713.296
2012	256.968	1.669.105	148.650	729.826	4	13.312	--	2.817.865
2013	298.947	1.657.668	148.685	Diğerleri içinde	22	5.925	410.388	2.521.635
2014	277.957	1.663.386	147.667	Diğerleri içinde	11	9.618	409.000	2.507.639
2015	260.692	1.609.603	50.160	66.850	12	16.616	9.945	2.013.878
2016	251.307	1.564.745	132.710	67.925	8	20.970	10.400	2.048.065
2017	268.283	1.612.578	110.179	66.850	10	15.734	10.100	2.083.734
2018	293.957	1.595.642	97.683	68.725	90	17.773	11.250	2.085.100
2019	282.418	1.545.364	104.163	64.312	73	16.292	10.750	2.023.524

6.4.5. YILLAR İTİBARI İLE GÜBRE TÜKETİMİ

Gübre Tüketimi (ton)	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
	92.000	87.324	94.130	97.832	97.966	98.541	92.392	77.366

6.5. BİTKİSEL ÜRETİMDE KULLANILAN KİMYASALLARIN KAYIT ALTINA ALINMASI ÇALIŞMALARI

İlimizde bitkisel üretimde kullanılan kimyasalların kontrollü kullanımı, kayıt altına alınması ve izlenmesi amacıyla 4 Kasım 2008 tarihinden beri devam eden çalışmalar 3 Aralık 2014 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan 5996 sayılı Kanuna dayalı yeni “**Bitki Koruma Ürünlerinin Önerilmesi, Uygulanması ve Kayıt İşlemleri Hakkında Yönetmelik**” kapsamında sürdürülmektedir.

6.5.1. ÜRETİCİ KAYIT DEFTERİ ÇALIŞMALARI

YILLAR	VERİLEN DEFTER SAYISI	KONTROL EDİLEN ÜRETİCİ KAYIT DEFTERİ SAYFA SAYISI
2015	3.572	253
2016	1.007	207
2017	2.124	342
2018	479	289
2019	517	382
TOPLAM	7.699	1.473

6.6. BİTKİ KORUMA ÜRÜNÜ REÇETELİ SATIŞLAR

Danıştayın yürütmeyi durdurma kararı nedeniyle 2019 yılı içerisinde İl Müdürlüğümüzce Reçete yazma yetki belgesi verilmemiştir.

6.7. KİMYEVİ GÜBRE DENETİM ÇALIŞMALARI

Gübre, kimyevi ve organik gübreler olmak üzere iki ana kısımda üretilmekte ve satışı yapılmaktadır. Gübre üreticisi olarak ilimiz merkez ve ilçelerinde faaliyet gösteren 56 firma vardır. Gübre satışı olarak ilimiz merkez ve ilçelerinde faaliyet gösteren Tarım Kredi Kooperatifleri, Pancar Ekicileri Kooperatifi Satış Mağazaları, Trakya Birlik Yağlı Tohumlar Satış Mağazaları ve diğer özel gübre bayilerinde satılmakta olup ilimiz genelinde 2019 yılında 70 gübre dağıtıcılık belgesi verilmiş 10 adet fason sözleşme onayı, 7 adet üretim yeri uygunluk raporu tanzim edilmiş, 120 adet Nitratlı gübre sevk izni verilmiştir. 2019 yılında 32 belge tanzim edilerek 555.901,08 ton kimyevi gübre ithalatı gerçekleştirilmiştir.

YILLAR	DENETLENEN SATIŞ YERİ	RUTİN DENETİM	TALİMATLI DENETİM	NUMUNE ALMA
2018	83	266 üründe rutin denetim yapılmıştır.	215 ürün için talimatlı denetim yapılmıştır.	58 adet numune alınmıştır.
2019	492	656 üründe rutin denetim yapılmıştır.	271 ürün için talimatlı denetim yapılmıştır.	60 adet numune alınmıştır.

6.8. BURSA İLİ 2019 YILI SÜRVEY ÇALIŞMALARI

Zararlı Organizma	Sürvey Metodu	Ekim-Dikim Alanı (da)	Sürvey Alanı (da)	Bulaşık Alan (da)	Kaç Yıldır Devam Ediyor
1-Patatest Kist Nematodları	Keşif	13.477	400	-	5
2-Patates Siğili	Sınırlama	13.477	400	-	5
3-Patates Halkalı Çürüklüğü	Keşif	13.477	400	-	5
4-Bakteriyel Solgunluk ve Patates Kahverengi Çürüklüğü	Keşif	13.477	400	-	5
5- Patates Kök Ur Nematodları	Keşif	13.477	400	-	5
6-Epitrix similis (patates) + (Domates)	Keşif	312.193	5.400	-	5
7-Patates Güvesi	Keşif	13.477	400	-	1
8-Soğanda Beyaz Çürüklük (Sclerotium cepivorum)	Sınırlama	28.631	1.000	-	3
9-Sharka Virüsü	Sınırlama	141.360	20.000	-	12
10-Narda Bakteriyel Yanıklık	Keşif	-	-	-	1
11-Batı Mısır Kök Kurdu (Diabrotica virgifera)	Keşif	343417	450	-	3
12-Çeltik Beyaz Uç Nematodu (Aphelenchoides besseyi)	Keşif	25.700	3000	-	4
13-Çam Çıralı Kanseri Hastalığı (Gibberella circinata)	Keşif	289	289	-	2
14- Kestane Gal Arısı (Dryocosmus kuriphilus)	Sınırlama	4.323	2.500	-	6
15- Kivide bakteriyel kanser	Keşif	4.109	1.230	-	1
16-Yaprak Yanıklığı (Zeytin-Bağ) (Xylella fastidiosa)	Keşif	436.187	27.000	-	5
17-Lasioptera sp. (Domates)	Keşif	189.963	20.000	-	5
18-Ani Meşe Ölümü (Phytophthora ramorum), (Orman)	Keşif	289.000	289	-	5
19-Bois Noir ile Flavescence Doree Fitoplazması (Asma)	Keşif	23.645	5.000	-	3
20-Ceviz Güvesi (Erschoviella musculana)	Keşif	68.323	5.000	-	1

6.8.1. SÜNE İLE MÜCADELE ÇALIŞMALARI

BURSA İLİ 2019 YILI SÜNE MÜCADELESİ UYGULAMA RAPORU	
İlin toplam hububat ekiliş alanı(da)	920.000
İlin toplam buğday ekiliş alanı(da)	630.000
Sürvey yapılan hububat alanı(da)	364.920
2018 Sonbahar Kışlak Sürveyi artış-azalış durumu%	0
2019 İlkbahar Kışlak Sürveyi artış-azalış durumu %	0
Kışlanmış Erginin hububata ilk iniş tarihi	05.04.2019
Kıymetlendirme sürveyi başlama ve bitiş tarihi	18.04.2019-03.05.2019
Kışlanmış ergin yoğunluğu 0-0,49 arası olan alan (da)	75.909
Kışlanmış ergin yoğunluğu 0,5-0,79 arası olan alan (da)	141.350
Kışlanmış ergin yoğunluğu 0,8 ve üzeri olan alan (da)	147.661
Tespit edilen faydahlılar	Trissolcus semistriatus
Dikilen Fidan sayısı(adet)	0
Parazit/Parazitoid salım tarihi ve miktarı	10.05.2019-3000
Parazit/Parazitoid salımı yapılan alan (da)	300
Parazit/Parazitoid salımından dolayı ilaçlama dışı bırakılan alan(da)	300
Yumurta parazitlenme Sürveyi başlama ve bitiş tarihi	03.05.2019-22.05.2019
Parazitlenme oranı(il ortalaması)(%)	43.4
Parazitlenme nedeniyle ilaçlama dışı bırakılan alan (da)	24.690
Nimf sürveyi başlama ve bitiş tarihi	22.05.2019-30.05.2019
Metrekarede nimf ortalaması(il ortalaması)(adet/m ²)	18
Kimyasal Mücadeleye karar verilen alan(da)	127.000
Kimyasal mücadele başlangıç ve bitiş tarihi	30.05.2019-07.06.2019
Kimyasal mücadele yapılan alan(da)	25.000
Kimyasal mücadele yapılan köy sayısı	32
Kimyasal mücadele yapılan ilçe sayısı	5
Mücadelede kullanılan zirai ilaç(etkili madde)adı ve miktarı	Cypermethtrin ,250 g/l 30 ml/da
Emgi analizi amacıyla alınan numune sayısı	62
Mücadeleye karar verilen ve kimyasal ilaçlama yapılan alanlardaki ortalama emgi oranı %	0,3
Mücadeleye karar verilen fakat kimyasal ilaçlama yapılmayan alanlardaki ortalama emgi oranı %	2,1
Parazitlenme nedeniyle mücadele dışı bırakılan ve kimyasal ilaçlama yapılmayan alanlardaki ortalama emgi oranı %	0,5
Buğday hasadı başlama ve bitiş tarihi	15.06.2019-05.07.2019
Ortalama buğday verimi(kg/da)	450
Mücadelede görev alan teknik eleman sayısı	28
Mücadelede görev alan ekip sayısı	8
Mücadelede görev alan kontrolör sayısı	3
Mücadelede görev alan araç sayısı	8
Eğitime katılan teknik eleman sayısı	45
Eğitime katılan çiftçi sayısı	637

6.8.2. ENTEGRE KONTROLLÜ ÜRÜN YÖNETİMİ KONULARI

Teknik elemanlarımızın denetim ve teknik bilgileri ışığında üreticilerimiz tarafından yapılan bu mücadeleler 2019 yılı programı gereğince teknik talimat ve yönetmelikler doğrultusunda yürütülmüştür. Bu çalışmaların yürütülmesinde eğitim ve yayım çalışmalarına önem verilmiş olup, özellikle doğal dengenin korunmasına özen gösterilmiştir.

6.8.2.1. 2019 YILI EKÜY PROJELERİ UYGULAMA ÖZETİ

Bitkisel Ürün	İldeki Toplam Ekiliş Alanı	İldeki Toplam Üretici Sayısı	Program		Uygulama		Gerçekleşme (%)
			Üretici Sayısı	Alan (da)	Üretici Sayısı	Alan (da)	
Armut	83.777	1.877	80	2.000	102	2.817	% 141
Şeftali	79.432	5.355	80	900	92	1.361	% 151
Kiraz	62.496	5.636	40	250	45	352	% 141
İncir	21.136	3.946	80	700	94	829	% 118

6.8.3. 2019 YILI HASAT ÖNCESİ PESTİSİT DENETİMİ UYGULAMA ÖZETİ

Ürün	Üretici Sayısı	Üretim Alanı	2019 Programı	2019 Gerçekleşme	Gerçekleşme (%)	MRL Üstü Tespit Sayısı	Tavsiye Dışı Tespit Sayısı
Kiraz	5.636	60.786	80	68	85	1	3
Armut	1.877	88.730	120	177	147	10	3
Şeftali	5.355	66.070	150	127	84	8	7
Elma	2.850	27.000	5	44	880	-	3
Erik	2.410	20.693	50	25	50	-	1
Çilek	1.500	29.208	60	59	98	-	1
Ayva	488	5.966	34	32	94	1	2
İncir	3.946	23.178	60	133	221	-	
Nektarin	980	18.126	46	63	136	2	1
Kivi	111	3.308	4	14	350	-	
Domates	2.200	173.469	40	67	167	-	
Hıyar	2.500	2.840	30	33	110	6	2
Biber	5.000	59.900	90	110	122	-	2
Patlıcan	500	10.432	12	14	116	-	
Kabak	60	6.583	8	9	112	-	
T.Fasulye	850	36.102	14	18	128	-	3
Marul	600	5.500	80	46	57	1	13
Ispanak	300	7.132	40	43	107	18	5
Bezelye	400	31.444	8	6	75	-	
Maydanoz	180	1.875	68	24	35	-	16
Roka-Tere	70	912	20	8	40	-	2
TOPLAM	37.813	679.254	1.019	1.120	%110	47	64

*MRL: Maksimum Kalıntı Limiti; bitkisel ve hayvansal ürünlerin içinde veya üzerinde yasal olarak bulunmasına izin verilen pestisit kalıntılarının miktarı.

6.8.4. ZEYTİN ENTEGRE MÜCADELE PROJESİ

Zeytin Entegre Mücadelesi çalışmalarına teknik eleman ve üretici eğitimleri yapılmıştır. Proje kapsamında 7 ilçede, 161 üreticiye ait toplam 2.850 dekar alanda çalışmalar yürütülmektedir. Proje çalışmalarının yürütüldüğü İlçeler, üretici sayısı uygulama alanı aşağıda çizelgede verilmiştir.

İLÇE ADI	ÜRETİCİ SAYISI	UYGULAMA ALANI (da)
Nilüfer	25	450
Osmangazi	20	370
Mudanya	20	330
Gemlik	40	660
Karacabey	10	180
İznik	21	495
Orhangazi	25	365
TOPLAM	161	2.850

6.8.5. BİLGİSAYARLI TAHMİN VE ERKEN UYARI

Bilgisayarlı tahmin ve erken uyarı sistemleri bitki korumada hastalık ve zararlılarla savaşmada iklim verilerinin nasıl kullanılabileceğini göstermektedir.

Bursa merkez ve ilçelerinde 17 adet erken uyarı ve tahmin sistemi mevcuttur.

Erken Uyarı ve Tahmin Sistemleri ; Elma ve Armutta Karaleke Hastalığı, Elma İç Kurdu, Bağ Salkım Güvesi, Bağ Mildiyözü, Şeftalide Doğu Meyve Güvesi, Filiz Güvesi, Yumuşak Çekirdekli Meyvelerde Ateş Yanıklığı gibi hastalık ve zararlılara karşı kullanılmaktadır.

İLAÇLAMA UYARI SAYISI							
TAKİP EDİLEN ZARARLI ETMEN	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Elma ve Armutta Kara Leke	10	9	9	9+1*	9	11	10
Elma ve Armutta İç Kurdu	4	4	4	3+1*	3	5	4
Ayva ve Cevizde İç Kurdu	3	3	3	3	3	4	4
Şeftali Güveleri	4	4	4	4	4	4	4
Bağ Salkım Güvesi	2	2	2	2	2	2	2
Ateş Yanıklığı Hastalığı	-	-	-	3	3	3	3
TOPLAM	23	22	22	24	24	29	27

*Geçici çeşitlerde +1

6.9. TOHUM, FİDE ve FİDAN SERTİFİKASYONU

6.9.1. TOHUM BEYANNAMELERİ VE TARLA KONTROLLERİ

Yurtiçi ve ihracat amaçlı tohumluk sertifikası almak isteyen ve ilimiz sınırlarında üretim yapmak isteyen tohum üreticileri müdürlüğümüze tohumluk beyannamesi vermektedir. Bu beyannamelere ait

olarak Müdürlüğümüzce ilgili yönetmeliklerde belirtilen kriterler esas alınarak sertifikasyon amacıyla tarla kontrolleri yapılmakta ve bu kontroller sonucunda tarla kontrol raporları düzenlenmektedir.

2019 yılında İlimizde tohumluk üretim alanları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir. Toplam 57.850 dekar alanda tohumluk üretimi gerçekleşmiştir. 2019 yılında İlimiz, Tohumluk Veri Yönetim Sistemi verilerine göre mısır tohumluk üretim alanları bakımından Ülkemiz genelinde 1.sırada yer almıştır.

TÜRLER	BEYANNAME SAYISI (adet)	ÜRETİM ALANI (da)	TOPLAM ÜRETİM MİKTARI (ton)
Ekmeklik Buğday-Arpa-Yulaf	112	13.360,30	5.344,0
Mısır	1.409	39.672,50	19.836,0
Çeltik	16	1.168,57	760,0
Ayçiçeği	23	617,67	124,0
Yem Bezelyesi-Bezelye, diğer	4	1.104,00	178,8
Nohut	2	112,00	5,6
Biber	1	20,00	1,0
Sebzeler- (Soğan)		1.794,00	25,9
TOPLAM	1.567	57.849,04	26.275,3

6.9.2. TOHURLUK NUMUNE ALIMI

5553 Sayılı Tohumculuk Kanunu kapsamında sertifikasyon işlemleri için üretilen işlenmesi ve paketlenmesi ilimizde yapılan tohumluklardan her sene hasat döneminden sonra OECD, ISTA Orange Parti Sertifikası ile Yurtiçi sertifikalandırma ve Stok Tohumluklardan Tohumluk Analiz Raporu amacıyla 2.590 adet tohumluk partisinden tohumluk kontrolörlerimiz tarafından numune alınmıştır. 1.486 adet tohumluk partisinden yurtiçi amaçlı tohumluk numunesi, 680 adet partisinden OECD amaçlı tohumluk numunesi, 414 adet tohumluk partisinden yurtdışı ISTA - Orange amaçlı tohumluk numunesi, 10 adet tohumluk partisinden Tohumluk Analiz Raporu için tohumluk numunesi alınarak çimlenme ve safiyet analizleri için Gebze Tohumluk Sertifikasyon Test Müdürlüğü, Ankara Tohumluk Tescil ve Sertifikasyon Merkezi Müdürlüğü ile Yetki Devri Yönetmeliğine göre laboratuvar analizlerinde yetkilendirilen firmalara gönderilmiştir.

Analizi yapan laboratuvarlar numunelerin sonuçlarını değerlendirdikten sonra, numuneleri aldırın tohum üreticisine ve Müdürlüğümüze sertifikaları veya tohumluk olamaz raporları göndermektedirler.

6.9.3. FİDE ÜRETİCİLERİ

15.05.2009 tarih ve 27229 Sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “**Tohumculuk Sektöründe Yetkilendirme ve Denetleme Yönetmeliği**” ile fide üreticilerinin yetkilendirilmesi ve denetlenmesi yapılmaktadır. Sebze fidesi üretiminde fideler, 17 Ocak 2008 tarihinde yayımlanan Sebze Fidesi Üretim ve Pazarlaması Yönetmeliği’ne göre hastalık ve zararlılar yönünden kontrolleri yapılmaktadır.

230.500.000 adet fidenin İl Müdürlüğümüz Tohumluk Kontrolörleri tarafından hastalık ve zararlılar yönünden kontrolleri yapılmıştır.

6.9.4. YETKİLENDİRME İŞLEMLERİ

BELGE	İŞLETME SAYISI
Tohum Üretici Belgesi	38
Fidan Üretici Belgesi	84
Tohum Yetiştirici Belgesi	1.135
Fide Üretici Belgesi	10
Süs Bitkileri Üretici Belgesi	74
Tohumluk Bayi Belgesi	256
Tohum İşleyici Belgesi	10
TOPLAM	1.607

6.9.5. TOHUMLUK BAYİLERİ (2019 YILI)

İlimizde 31.12.2018 tarihi itibari ile aktif olarak 284 tohumluk bayii faaliyet göstermektedir. Müdürlüğümüzce 5553 Sayılı Tohumculuk Kanunu ve ilgili mevzuatlara göre 5 Yıl Süreyle Geçerli olmak üzere Tohumluk Bayii Belgesi verilmektedir. Beş yıllık süreyi dolduran yetkilendirilmiş bayiiiler süresi dolduğu zaman yenilenmesi istenmesi durumunda yerinde tespit yapılarak yenilenmektedir. Yenileme talebinde bulunmayan bayiiilerin belgesi süre bitiminde iptal edilmektedir. Süresi içerisinde faaliyet sonlandırmak isteyen bayiiilerin yazılı dilekçelerine istinaden belgesi iptal edilmektedir.

Yetkilendirilmiş bayiiiler her yıl en az bir defa 5553 sayılı kanuna göre denetlenmektedir. Kanuna aykırılık tespit edilenlere idari yaptırım uygulanmaktadır.

6.9.5.1. İLÇELER BAZINDA TOHUMLUK BAYİ VE KONTROL SAYILARI

İLÇE ADI	TOHUMLUK BAYİİ SAYISI	KONTROL SAYISI
Büyükorhan	2	2
Gemlik	3	3
Gürsu	9	2
İnegöl	18	21
İznik	28	34
Karacabey	42	48
Keles	3	3
Kestel	11	11
Mustafakemalpaşa	39	32
Mudanya	12	14
Nilüfer	20	20
Orhaneli	3	3
Orhangazi	11	11
Osmangazi	31	31
Yenişehir	22	24
Yıldırım	3	1
TOPLAM	256	270

6.9.6. FİDAN SERTİFİKASYON İŞLEMLERİ

Toprak ve iklim özellikleri ile Türkiye, Dünyadaki en elverişli fidan üretim merkezlerinden birisidir. AB ülkelerinden çok kaliteli üretim ve buna dayalı olarak daha fazla ihraç etme potansiyeline sahiptir. Meyvecilik tarımında en önemli unsur fidan olduğundan sertifikalı fidancılığın önemi daha artmaktadır.

6.9.6.1. BURSA'DA SON 19 YILDA ÜRETİLEN SERTİFİKALI FİDAN -SERTİFİKALI MATERYAL - STANDART FİDAN - STANDART ÜRETİM MATERYALİ SAYISI

ÜRETİM YILI	FİRMA SAYISI	ÜRETİM (ADET)
2002	15	737.525
2003	21	1.049.990
2004	45	3.190.300
2005	85	10.381.880
2006	198	17.734.150
2007	60	17.552.902
2008	68	4.627.570
2009	35	4.226.588
2010	43	5.057.115
2011	31	7.211.210
2012	40	10.892.536
2013	56	20.304.882
2014	47	14.438.691
2015	50	14.821.610
2016	60	24.770.023
2017	72	29.575.010
2018	84	34.427.225
2019	87	25.254.410
TOPLAM	1097	246.253.617

Ocak 2020 yılı itibariyle İlimizde **82** adet fidan üreticimiz bulunmakta olup, bunlardan **58** adet fidan üreticimiz 2019 yılında **327** Adet Sertifikalı ve Standart fidan beyannamesi kabul edilmiş, kabul edilen **25.254.410** adet Sertifikalı ve Standart fidan / Üretim Materyali Müdürlüğümüz tohumluk kontrolörleri tarafından kontrolleri yapılmıştır.

6.9.7. 2019 YILI TÜRLERE GÖRE ÜRETİLEN FİDAN SAYISI

TÜR ADI	STANDART ÜRETİM MATERYAL SAYISI	STANDART FİDAN SAYISI	SERTİFİKALI ÜRETİM MATERYAL SAYISI	SERTİFİKALI FİDAN SAYISI	2 NOLU SERTİFİKALI ÜRETİM MATERYALİ
Elma	1.202.000	1.243.730	3.072.200	260.650	15.000
Kayısı	548.000	74.950	-	5.000	-
Armut	695.000	826.645	598.300	131.555	6.300
Kiraz	1.305.000	490.420	377.000	37.000	7.000
Ayva	672.000	135.200	588.000	16.800	18.500
Muşmula	-	17.170	-	-	-
Nektarin	-	227.775	47.000	17.300	-
Erik	745.000	292.400	10.000	-	-
Şeftali	505.000	392.615	50.000	40.600	-
Ceviz	683.000	301.650	2.703.000	333.750	8.000
Vişne	-	23.700	-	-	1.500
Badem	-	86.300	-	1.200	-
Nar	-	36.700	-	-	-
İncir	-	61.500	-	-	-
T.Hurması	115.000	33.800	-	-	-
Asma	-	144.000	500.000	-	-
Zeytin	560.000	4.710.000	174.000	-	-
Kestane	-	0	-	-	-
Dut	100.000	10.200	-	-	-
Kivi	-	37.000	-	-	-
B.Üzümlü	-	15.000	-	-	-
Kızılcık	-	0	-	-	-
Fındık	-	500	-	-	-
MaviYemiş	-	300	-	-	-
TOPLAM	7.130.000	9.161.055	8.119.500	843.855	56.300

6.9.8. 2019 YILI İTHALAT-İHRACAT ÖN İZİN İSTATİSTİK BİLGİ CETVELİ

İHRACAT ÖN İZİNLERİ			
Konu	İşlem Sayısı	İhraç Edilen Fidan Sayısı (Adet)	Tutarı (USD)
Tohum ihracatı ön izni	380	-	24.409.715,37
Meyve fidan ihracatı ön izni	86	2.048.632	2.984.836,22
Süs bitkileri ihracatı ön izni	9	3.012.921	3.751.544,94
İHRACAT ÖN İZİN TOPLAMI	475	5.061.553	31.146.609,53
İTHALAT ÖN İZİNLERİ			
Konu	İşlem Sayısı		Tutarı (USD)
Tohum ithalatı ön izni	140	-	17.836.611,56
Meyve Ür.Mat.İthalatı Ön İzni	6	-	158.927,61
İTHALAT ÖN İZİN TOPLAMI	146	-	17.995.539,17

6.10. TIBBİ AROMATİK BİTKİLER TARIMI ÇALIŞMALARI

6.10.1. BURSA'DA YETİŞTİRİLEN TIBBİ AROMATİK BİTKİLER

BİTKİ ADI	EKİM ALANI (da)	VERİM (kg/da)	ÜRETİM MİKTARI (ton)
Anason	2.550	74	188
Aspir	207	111	23
Çörekotu	1.715	76	131
Maviyemiş	355	256	91
Lavanta	27	259	7
Sarımsak (Taze)	496	-	481
Sarımsak (Kuru)	478	-	257
Susam	142	85	12
Hünnap	66	-	33
Kekik	1	0	0
TOPLAM	6.037		1.223

Kaynak TÜİK,2019

6.10.2. BAKANLIK PROJESİ KAPSAMINDA YÜRÜTÜLEN ÇALIŞMALAR

2019 yılında 48.999 TL ödenek ile 4 tür bitki (Portakal nergisi, Ekinezya, Oğulotu, Lavanta) 7 üretici ile 5 ilçede (İznik, Orhaneli, Nilüfer, Karacabey, Yenişehir) 9,5 da alanda demonstrasyonlar oluşturulmuştur.

“İtri ve Tıbbi Bitkiler İle Boya Bitkileri Yetiştiriciliğinin Geliştirilmesi Projesi” Kapsamında Dikimi Yapılan Tıbbi ve Aromatik Bitkilerin 2019 Yılı Yetiştiricilik ve Hasat Durumu

İLÇELER	BİTKİ	ALANI (da)	MAHALLESİ
İznik	Portakal Nergisi, Oğulotu	2	Kutluca
Orhaneli	Portakal Nergisi	1	Karaoğlan
Karacabey	Ekinezya	1	Dağkadi
Nilüfer	Oğulotu	1	Kuruçeşme
Orhaneli	Lavanta	3	Şükriye, Semerci
Yenişehir	Lavanta	1	Yazılı

Üretim sezonu içinde demonstrasyonu kurulan aşağıda tabloda gösterilen bitkilerden alınan numuneler BATEM'e gönderilerek (drog herba, yağ, tohum olarak) uçucu yağ oranı ve yağ kaliteleri analiz ettirilmiştir.

ANALİZİ YAPILAN BİTKİLER VE TEMSİL ETTİKLERİ ALAN		
BİTKİ ADI	LATİNCESİ	MİKTAR (da)
Portakal Nergisi	<i>Calendula officinalis</i>	2
Ekinezya	<i>Echinecae purpurea</i>	1
Oğulotu	<i>Melissa officinalis</i>	1
Kekik	<i>Thymus vulgaris</i>	1
Adaçayı	<i>Salvia officinalis</i>	1

6.11. TARIM HAVZALARI

Bakanlığımız tarafından 2017 yılında başlatılan Havza Bazlı Destekleme Modeli kapsamında, Ülkemizde arz açığı bulunan, stratejik öneme haiz, bölgesel önem arz eden, insan beslenmesi - sağlığı ve hayvansal üretim açısından önemli 21 üründe (buğday, arpa, çavdar, çeltik, dane mısır, tritikale, yulaf, mercimek, nohut, kuru fasulye, pamuk, soya, yağlık ayçiçeği, kanola, aspir, çay, fındık, zeytinyağı, patates, soğan (kuru) ve yem bitkileri) mazot-gübre, sertifikalı tohumluk kullanım, fark ödemesi, yem bitkileri, fındık alan bazlı gelir destekleme uygulamaları yürütülmektedir.

2019 üretim yılında Tarım Havzalarında desteklenecek ürünlerin belirlenmesi amacıyla; iklim, toprak, topoğrafya, su kısıtı, istatistiki veriler, ekim nöbeti ve il/ilçe müdürlükleri ile STK önerileri birlikte değerlendirilerek ürün listeleri oluşturulmuştur.

İlimiz, ilçe bazında 17 havzadan oluşmaktadır. Bu havzalarda toplam 16 ürün destekleme kapsamındadır.

6.11.1. 2019 ÜRETİM YILINDA DESTEKLENECEK ÜRÜNLER

HAVZA ADI	TÜRKİYE TARIM HAVZALARI ÜRETİM VE DESTEKLEME MODELİ KAPSAMINDA DESTEKLENEN ÜRÜNLER
Büyükorhan	Arpa, Buğday, Çavdar, Nohut, Triticale, Yem Bitkileri, Yulaf
Gemlik	Arpa, Buğday, Yem Bitkileri, Yulaf, Zeytin - Zeytinyağı
Gürsu	Arpa, Buğday, Mısır (Dane), Yem Bitkileri, Yulaf, Zeytin - Zeytinyağı
Harmancık	Arpa, Aspir, Buğday, Nohut, Yem Bitkileri, Yulaf, Soğan (Kuru)
İnegöl	Arpa, Buğday, Mısır (Dane), Kanola, Kuru Fasulye, Nohut, Ayçiçeği (Yağlık), Yem Bitkileri, Patates
İznik	Buğday, Mısır (Dane), Kuru Fasulye, Ayçiçeği (Yağlık), Yem Bitkileri, Zeytin - Zeytinyağı
Karacabey	Arpa, Buğday, Çeltik, Mısır (Dane), Kanola, Nohut, Ayçiçeği (Yağlık), Yem Bitkileri, Zeytin - Zeytinyağı, Soğan (Kuru)
Keles	Arpa, Buğday, Çavdar, Kuru Fasulye, Nohut, Yem Bitkileri, Yulaf, Zeytin - Zeytinyağı
Kestel	Arpa, Buğday, Kanola, Ayçiçeği (Yağlık), Yem Bitkileri, Yulaf, Zeytin - Zeytinyağı
M.Kemalpaşa	Arpa, Buğday, Çeltik, Mısır (Dane), Nohut, Ayçiçeği (Yağlık), Yem Bitkileri, Yulaf, Zeytin - Zeytinyağı
Mudanya	Arpa, Buğday, Mısır (Dane), Ayçiçeği (Yağlık), Yem Bitkileri, Zeytin - Zeytinyağı, Soğan (Kuru)
Nilüfer	Arpa, Buğday, Mısır (Dane), Kanola, Ayçiçeği (Yağlık), Yem Bitkileri, Zeytin - Zeytinyağı
Orhaneli	Arpa, Buğday, Çavdar, Kuru Fasulye, Triticale, Yem Bitkileri, Yulaf
Orhangazi	Arpa, Buğday, Çeltik, Mısır (Dane), Yem Bitkileri, Zeytin - Zeytinyağı
Osmangazi	Arpa, Buğday, Mısır (Dane), Kuru Fasulye, Yem Bitkileri, Zeytin - Zeytinyağı
Yenişehir	Arpa, Buğday, Çeltik, Mısır (Dane), Kanola, Nohut, Ayçiçeği (Yağlık), Yem Bitkileri, Patates, Soğan (Kuru), Zeytin - Zeytinyağı
Yıldırım	Yem Bitkileri

6.12. YAYIM PROGRAMI

Yıllar	Demonstrasyon	Tarla Günü	Çiftçi Toplantısı	Çiftçi Gezi, Panel, Konferans, Teşvik Müs. Diğer	Toplam Katılan Çiftçi Sayısı
2017	-	-	1.234	-	2.651
2018	-	1	38	2	893
2019	-	3	62	-	1.067
TOPLAM	-	4	1.334	2	4.611

6.13. ÇİFTÇİ KURSLARI

Sıra No		2017	2018	2019
1	Çiftçi Kursu Konusu	Meyve Ağaçlarında Aşılama-Budama	Meyve Ağaçlarında Aşılama-Budama	Meyve Ağaçlarında Aşılama-Budama
	Kurs Sayısı	3	3	3
	Katılan Çiftçi Sayısı	188	209	196
2	Çiftçi Kursu Konusu	Mantarcılık	Mantarcılık	Mantarcılık
	Kurs Sayısı	1	4	2
	Katılan Çiftçi Sayısı	104	181	138
3	Çiftçi Kursu Konusu	Temel Dış Mekan Süs Bit.	Temel Dış Mekan Süs Bit.	Temel Dış Mekan Süs Bit.
	Kurs Sayısı	1	1	1
	Katılan Çiftçi Sayısı	25	34	44
4	Çiftçi Kursu Konusu	Tıbbi Aromatik Bit.	Tıbbi Aromatik Bit.	-
	Kurs Sayısı	1	1	-
	Katılan Çiftçi Sayısı	72	57	-
Toplam Çiftçi Kursu Sayısı		6	9	6
Toplam Katılan Çiftçi Sayısı		389	481	378

7.TARIMSAL ALTYAPI VE ARAZİ DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI

7.1. TARIM ARAZİLERİ DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI

7.1.1. 5403 SAYILI TOPRAK KORUMA VE ARAZİ KULLANIMI KANUNU UYGULAMALARI

Yıllar itibariyle tarım dışı kullanım için yapılan müracaat sayısı, izin verilen ve izin verilmeyen alan ile kapsam dışı alan miktarını gösterir tablo aşağıya çıkarılmıştır.

YILLAR	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
*Müracaat Sayısı	719	779	896	929	858	1045	898	843	729
İzin Verilen	495	511	416	496	473	395	91	180	151
İzin Verilmeyen	61	71	100	159	113	241	136	293	187
İzin Verilen Alan (ha)	112,88	1.436,80	198,41	167,19	305,25	200,87	120,67	95,18	926,70
İzin Verilmeyen Alan (ha)	11,06	0,60	20,27	0,69	33,02	6,92	76,11	116,80	456,91
Kapsam Dışı Alan (ha)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
İrtifak Hakkı (ha)	-	-	-	-	-	-	-	-	71,68
Tarımsal Yapılar(ha)	1,15	-	-	-	-	1,84	67,8	18,66	18,13
TOPLAM ALAN (ha)	125,09	1.437,40	218,68	167,88	338,27	209,63	264,58	230,64	1.473,42

*Şube Müdürlüğünce yürütülen faaliyetlerle ilgili bütün dilekçeleri kapsamaktadır.

7.2. ARAZİ TOPLULAŞTIRMASI YAPILAN ALANLAR

İl Müdürlüğünün sorumluluk sahasında bulunan, devam etmekte olan ve tamamlanmış olan tüm arazi toplulaştırma projeleri; Resmi Gazetede yayınlanan 28.04.2018 tarihli 7139 sayılı kanun ile Arazi Toplulaştırma ve Tarla İçi Geliştirme Hizmetleri yetki devri gereği ilgili DSİ Genel Müdürlüğü İlgili Bölge Müdürlüklerine yazışma evrakları ile beraber devredilmiştir.

DEVREDİLEN ARAZİ TOPLULAŞTIRMA ÇALIŞMALARI			
İLÇE	MAHALLE	İLÇE	MAHALLE
Karacabey	Canbalı	Mustafakemalpaşa	Orhaniye
Karacabey	Sırabademler	Mustafakemalpaşa	Yalıntaş
Karacabey	Canbaz	Mustafakemalpaşa	Lütfiye
Karacabey	Gönü	Mustafakemalpaşa	Garipçetekke
Karacabey	Harmanlı	Mustafakemalpaşa	Hisaraltı
Karacabey	Hürriyet	Mustafakemalpaşa	Karaorman
Karacabey	İnkaya	Mustafakemalpaşa	Behram
Karacabey	Karakoca	Mustafakemalpaşa	Melik
Karacabey	Muratlı	Mustafakemalpaşa	Çardakbelen
Karacabey	Seyran	Mustafakemalpaşa	Kadirçeşme
Karacabey	Subaşı	Mustafakemalpaşa	Hacıali
Karacabey	Taşpınar	Mustafakemalpaşa	Döllük
Karacabey	Yolağzı	Nilüfer	Büyükbalıklı
Karacabey	Runguçpaşa	Nilüfer	Gökçe
Karacabey	Eskikaraağaç	Nilüfer	Konak
Karacabey	Yenikaraağaç	Nilüfer	Badırğa
Karacabey	İkizce	Nilüfer	Çaylı
Karacabey	Orhaniye	Nilüfer	Başköy
Karacabey	Gölkıyı	Nilüfer	Çatalağıl
Mustafakemalpaşa	Adaköy	Nilüfer	Karacaoba
Mustafakemalpaşa	Çeltikçi	Yenişehir	Çiçekközü
Mustafakemalpaşa	Durumtay	Yenişehir	Mahmudiye
Mustafakemalpaşa	Koşuboğazı	Yenişehir	Karaamca
Mustafakemalpaşa	Taşköprü	Yenişehir	Yazılı
Mustafakemalpaşa	Yumurcaklı	Yenişehir	Akbıyık
Mustafakemalpaşa	Hamidiye	Yenişehir	Orhaniye
TOPLAM	52 mahalle / ≈82.000 ha		

7.3.COĞRAFİ BİLGİ SİSTEMLERİ UZAKTAN ALGILAMA ÇALIŞMALARI

YAPILAN İŞLEMLER	İŞLEM SAYISI
Tarım Bilgi Sistemi Yetkilendirilmesi	25
Tarım Bilgi Sistemi Hatalı Parsellerin Düzenlemesi	470
Tarım Bilgi Sisteminde Keşifli Parsellerin Girilmesi	900
Tarım Bilgi Sisteminde Kadastro Yenileme Sonrası Parsellerin Düzenlenmesi	350
Tarım Arazileri Değerlendirme Birimi Tarafından Talep Edilen 1:25000 Ölçekli Topoğrafik Harita, Ortofoto ve Uydu Görüntüsü Haritalarının Hazırlanması	760
Tarım Bilgi Sisteminden İndirilen İlçe Kadastro Verilerinin Diğer Birimlerin Kullanması İçin Altlık Veri Olarak Köy Bazında Düzenlenmesi Ve KML Veri Oluşturulması	80
Uydu Görüntülerinin Ürün (Zeytin) Tespit Çalışmalarında Kullanılmak Üzere Düzenlenmesi	60

7.4. TARIMSAL AMAÇLI TOPRAK, BİTKİ VE SULAMA SUYU ANALİZ LABORATUVAR ÇALIŞMALARI

Müdürlüğümüzce yürütülen Toprak Analiz hizmetleri 2004 yılından itibaren “Gezici Toprak Analizi Laboratuvarı Projesi” kapsamında yürütülmekte iken, 2010 yılı Ocak ayından itibaren Bakanlığımız Tarımsal Amaçlı Toprak, Bitki ve Sulama Suyu Analiz Laboratuvarlarının Kuruluş, Yetki ve Denetim Genelgesine uygun bir laboratuvar kurulumu ile İlimiz ve çevre il tarımının ihtiyaçlarına cevap verebilmek için çalışmalara başlanmıştır.

Laboratuvarımızda Standart Paket kapsamında Ph, Elektriksel İletkenlik, Kireç, Tekstür, Organik Madde, Potasyum ve Fosfor olmak üzere yedi parametre çalışılmaktadır. 2019 yılı itibariyle Standart Paket 1 analiz ücreti 100 TL/Adet olarak belirlenmiştir.

2019 yılında laboratuvarımıza, **743 adet numune gelmiş olup, toplamda 5.201 adet analiz yapılmıştır.**

NUMUNE-ANALİZ SAYILARI		
YILLAR	GELEN NUMUNE	YAPILAN ANALİZ SAYISI
2014	1.440	10.080
2015	1.220	8.540
2016	759	5.313
2017	650	4.550
2018	702	4.914
2019	743	5.201
TOPLAM	5.514	38.598

Laboratuvara getirilen çiftçi tarafından doğru şekilde alınmış olan numune, önce kurutulup dövülmekte ve eleme işlemine tabi tutulmaktadır. Analize hazır hale gelen toprakların analizleri 15 iş günü içerisinde yapılarak sonuç raporları ve gübre tavsiyeleri çiftçiye teslim edilmektedir.

Laboratuvarımız aynı zamanda tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan Nitrat Kirliliğinin İzlenmesi ve Önlenmesi çalışmaları kapsamında belirlenen koordinatlarda su analizleri de yapmaktadır.

Yerüstü nitrat noktaları **28 adet**, Yeraltı nitrat noktaları **9 adet**, **Toplam 37 adet** noktada nitrat ölçümleri düzenli olarak yapılmaktadır.

Yer üstü noktalarda her numuneden 9 parametre çalışılmaktadır. (Nitrat, Oksijen, Sıcaklık, pH, EC, Ortofosfat, Toplam Fosfor, Toplam Azot, Klorofil- a) Bu parametreler her ay alınan su numunelerinde çalışılmaktadır.

Yeraltı noktalarda her numuneden 5 parametre çalışılmaktadır. (Nitrat, Oksijen, Sıcaklık, pH, EC) Bu parametreler her üç ayda bir alınan su numunelerinde çalışılmaktadır.

28 yerüstü numune x 12 ay x 9 parametre= 3.024 adet analiz/yıl

9 yeraltı numune x 4 ay x 5 parametre = 180 adet analiz/yıl

Toplam yerüstü ve yeraltı noktalarından alınan su numunelerinden **3.204** adet nitrat analizi yapılmaktadır.

Bu çalışmalarda kullanılan ekipman, kit ve kimyasallar laboratuvarımıza Tarımsal Çevre ve Doğal Kaynakları Koruma Daire Başkanlığımız tarafından gönderilmektedir. Ayrıca cihaz kalibrasyon ve bakım ücretleri le bu çalışmayla ilgili yapılan her türlü harcama da aynı şekilde Daire Başkanlığımız tarafından karşılanmaktadır. İlimizde toplam 2 toprak analiz laboratuvarı bulunmakta olup; denetimleri ayda en az bir kez olmak üzere tarafımızdan gerçekleştirilmektedir

Toprak Analiz Laboratuvarları Listesi;

1. Karacabey Yağlı Tohumlar Laboratuvarı
2. İznik Ziraat Odası Laboratuvarı

7.5. ÇED-İŞYERİ AÇMA VE ÇALIŞMA RUHSATLARI İŞLEMLERİ

Çevresel Etki Değerlendirme (ÇED) ve Gayri Sıhhi Müessese (GSM) İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatları İşlemleri ile ilgili olarak 5403 Sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanım Kanunu kapsamında etüdü yapılan arazinin özellikleri ve toprağın korunması için alınması gereken önlemlerle mevzuat kapsamında olumlu veya olumsuz görüş bildirilmektedir.

2019 yılında 69 adet ÇED görüşü bildirilmiştir.

KONUSU	BAŞVURU SAYISI	OLUMLU	OLUMSUZ	İŞLEMDE
Taş Ocağı	9	1	3	5
Kum, Çakıl Ocağı	7	-	1	6
Mermer	9	1	3	5
Diğer Madencilik Faaliyetleri	16	5	2	9
Güneş Enerjisi	11	2	-	9
Rüzgar Enerjisi	14	5	-	9
Tarımsal Yapı	3	3	-	-

7.6. ARAZİ EDİNDİRME ÇALIŞMALARI

15.05.2014 tarihli ve 29001 sayılı Resmi Gazete’ de yayımlanan 6537 sayılı “Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”, 31.12.2014 tarihli ve 29222 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan “Tarımsal Arazilerin Mülkiyetinin Devrine İlişkin Yönetmelik” ve Bakanlığımız Tarım Reformu Genel Müdürlüğünce hazırlanan 03.11.2017 tarihli ve 58776518-010.07.01-E.276875 sayılı “Tarımsal Arazilerin Mülkiyetinin Devrine İlişkin Uygulama Talimatı” kapsamında, İlçe müdürlüklerimize yapılan tarım arazisi satış başvuruları, tapu vasıfları dikkate alınarak incelenmekte, satışı yapılmak istenen parseller ya da parsellerdeki hisselerin satışına ait başvurular 6537 sayılı Kanun kapsamında Bakanlığımızca hazırlanan yönetmelik ve talimat doğrultusunda değerlendirilmektedir.

2019 YILI FAALİYETLERİ	
KONUSU	SAYI
İcra ve Mahkeme Yazıları	8
Cins Değişikliği	57
İfraz	31
İntikal ve İştirakin Feshi	142
Satış Vaadi (Noter)	-
Yabancı Uyruklulara Satış	11
Satış ve İpotek (Parsel)	572
Kiralama	-
Miras Yolu ile Devir İşlem Sayısı (Başvuru)	12
Tebliğat Hakkında Bilgilendirilen Varis	465

7.6.1. TOPLAM ARAZİ SATIŞI YOLUYLA DEVİR (2019)

İLÇELER	Satış Yolu İle Devir Talebi		İzin Verilen		İzin Verilmeyen	
	Parsel Sayısı	Alan (da)	Parsel Sayısı	Alan (da)	Parsel Sayısı	Alan (da)
Büyükorhan	199	1.351	166	1.072	33	280
Gemlik	433	3.615	395	3.287	38	328
Gürsu	283	998	274	957	9	41
Harmançık	152	540	139	441	13	99
İnegöl	2.871	10.212	2.769	9.569	102	642
İznik	1.670	6.320	1.637	6.010	33	310
Karacabey	1.127	8.278	1.059	7.328	68	950
Keles	633	2.131	633	2.131	0	0
Kestel	885	2.192	873	2.111	12	81
M.K.Paşa	616	4.490	582	3.883	34	607
Mudanya	1.327	3.919	1.195	3.079	132	840
Nilüfer	2.105	4.164	2.002	3.458	103	706
Orhaneli	342	1.258	326	1.172	16	105
Orhangazi	1.106	2.607	1.086	2.468	20	139
Osmangazi	1.511	4.499	1.399	3.903	112	596
Yenişehir	2.053	6.716	1.965	5.779	88	937
Yıldırım	173	61.482	129	46.926	44	14.557
TOPLAM	17.486	124.772	16.629	103.571	857	21.219

7.6.2. TOPLAM ARAZİ MİRAS YOLUYLA DEVİR (2019)

İLÇESİ	MİRAS YOLU İLE DEVİR TALEBİ İSTENİLEN		İZİN VERİLEN		İZİN VERİLMEYEN	
	BAŞVURU SAYISI	ALAN (da)	BAŞVURU SAYISI	ALAN (da)	BAŞVURU SAYISI	ALAN (da)
Büyükorhan	21	412	17	204	4	208
Gemlik	218	1.123	179	838	39	285
Gürsu	92	321	68	235	24	86
Harmancık	248	681	248	681	0	0
İnegöl	1.067	3.878	908	3.193	159	684
İznik	35	965	35	965	0	0
Karacabey	249	2.118	222	1.768	27	349
Keles	66	1.142	65	1.136	1	6
Kestel	141	831	118	686	23	145
M.K.Paşa	245	2.853	226	2.312	19	541
Mudanya	165	516	71	207	94	309
Nilüfer	108	416	53	231	55	185
Orhaneli	186	794	182	783	4	11
Orhangazi	27	496	21	423	6	73
Osmangazi	416	1.436	306	980	110	457
Yenişehir	562	3.606	497	2.953	65	653
Yıldırım	50	28.648	22	28.028	28	620
TOPLAM	3.896	50.236	3.238	45.623	658	4.613

8. ÇAYIR, MERA VE YEM BİTKİLERİ ÇALIŞMALARI

8.1. MERA GENEL VERİLERİ

FAALİYET KONUSU	SAYI
TOPLAM ÇALIŞMA YAPILAN YERLEŞİM YERİ SAYISI	755
MERA TESPİT ÇALIŞMASI YAPILAN YERLEŞİM YERİ SAYISI	755
MERASI OLAN YERLEŞİM SAYISI	482
MERASI OLMAYAN YERLEŞİM YERİ SAYISI	273
MERA TAHDİT ÇALIŞMASI YAPILAN YERLEŞİM SAYISI	385
MERA TAHSİS ÇALIŞMASI YAPILAN YERLEŞİM SAYISI	308

8.2. TESPİT VE TAHDİT ÇALIŞMALARI

YILLAR	TESPİT ÇALIŞMALARI		TAHDİT ÇALIŞMALARI	
	KÖY SAYISI	ALAN (m2)	KÖY SAYISI	ALAN (m ²)
1999 ~ 2011	466	215.921.479	358	194.528.729
2012	1	15.800	5	527.000
2013	0	0	6	1.347.000
2014	1	115.221		
2015	1	175.100		
2016	1	85.100		
2017	1	819.000		
2018	4	1.680.000	1	362.000
2019	14	7.576.000	15	4.310.000
TOPLAM	489	226.387.700	385	201.074.729

8.3. TAHSİS ÇALIŞMALARI

YILLAR	KÖY SAYISI	ALAN (m ²)
2000 ~ 2011	249	158.727.100
2012	19	3.588.900
2013	14	3.284.000
2014		
2015	3	271.000
2016	3	607.000
2017		
2018	4	2.051.000
2019	15	6.597.000
TOPLAM	307	175.126.000

8.4. MERA TAHSİS AMACI DEĞİŞİKLİĞİ

YILLAR	MÜRACAAT SAYISI	UYGUN GÖRÜLEN	REDDEDİLEN	İNCELEMESİ DEVAM EDEN	TAHSİSİ DEĞİŞTİRİLEN ALAN (m ²)
2000 ~ 2011	173	140	33	-	10.503.635,09
2012	12	8	4	-	3.958.631,96
2013	15	12	3	-	1.013.737,66
2014	22	11	11	-	1.034.231,46
2015	21	15	6	-	1.178.008,71
2016	33	21	7	5	399.421,87
2017	23	4	7	12	33.657,36
2018	19	1	-	18	11.200,00
2019	28	4	4	20	151.548,00
TOPLAM	346	216	75	55	18.284.072,10

8.5. MERA ISLAH ÇALIŞMASI

SIRA NO	İLÇE	KÖY/ BELEDİYE	TOPLAM MERA ALANI (da)	PROJE ONAY SÜRESİ	YAPILAN UYGULAMALAR
1	Mustafakemalpaşa	Paşalar	876	1	Çalı Örtü Temizliği, ürün ekimi, yapay mera, münavebeli otlatma
2	Mustafakemalpaşa	Kayabaşı	724	1	Çalı Örtü Temizliği, ürün ekimi, yapay mera, münavebeli otlatma
3	Mustafakemalpaşa	Demirdere	607	1	Çalı Örtü Temizliği, ürün ekimi, yapay mera, münavebeli otlatma
4	Mustafakemalpaşa	Yeşilova	1.206	1	Ürün ekimi, yapay mera, münavebeli otlatma
5	Mustafakemalpaşa	Ormankadı	452	1	Ürün ekimi, yapay mera, münavebeli otlatma
6	Yenişehir	Karaköy	100	1	Yapay mera ekimi, münavebeli otlatma
7	Yenişehir	Gündoğan	150	1	Yapay mera ekimi, münavebeli otlatma
8	Yenişehir	Karaköy	200	1	Yabancı ot temizliği
9	Yenişehir	Gündoğan	300	1	Yabancı ot temizliği
10	Yenişehir	Barcın	200	1	Yabancı ot temizliği
11	Yenişehir	Çayırılı	80	1	Yapay mera ekimi, münavebeli otlatma, yabancı ot temizliği
12	Yenişehir	İncirli	80	1	Yapay mera ekimi, münavebeli otlatma, yabancı ot temizliği
13	Yenişehir	Karasıl	120	1	Yapay mera ekimi, münavebeli otlatma, yabancı ot temizliği
14	Yenişehir	Karacaali	120	1	Yapay mera ekimi, münavebeli otlatma, yabancı ot temizliği
15	Yenişehir	Köprühisar	50	1	Yapay mera ekimi, münavebeli otlatma, yabancı ot temizliği
16	Yenişehir	Menteşe	321	1	Yabancı ot temizliği
TOPLAM			5.586		

8.6. ISLAH AMAÇLI KİRALAMALAR

İLÇESİ	KİRAYA VERİLEN FİRMA	KİRALANAN ALAN (m ²)
Mudanya / Aydınpınar	Irmak ASLAN	8.974
Orhangazi / Heceler	Hem Tarım Hayv. Gıda San. Tic. Ltd. Şti.	122.580
Mustafakemalpaşa / Tepecik	Tepecik Tarımsal Kalkınma Kooperatifi	528.500
Mustafakemalpaşa / Tepecik	Tepecik Tarımsal Kalkınma Kooperatifi	566.337
Mustafakemalpaşa / Tepecik	Tepecik Tarımsal Kalkınma Kooperatifi	263.200
Mustafakemalpaşa / Tepecik	Tepecik Tarımsal Kalkınma Kooperatifi	391.405
Orhangazi / Akharem	Ahmet ÖZKARDEŞ	33.100
İnegöl / Deydinler	Selahattin KÜLCÜ	107.000
TOPLAM ALAN		2.021.096

8.7. 2019 YILI MERA GELİRLERİ (TL)

İŞLEMLER	TUTAR (TL)
MERA KİRA BEDELİ	40.957,58
SÜT İŞLEYEN KURULUŞLAR	39.615,86
CANLI HAYVAN	15.726,98
MERA TAHSİS AMACI DEĞİŞİKLİĞİ	1.543.783,92
DİĞER	-
TOPLAM	1.640.084,34

8.8. YILLARA GÖRE MERA GELİRLERİ (TL)

İŞLEMLER	2015	2016	2017	2018	2019
Mera Kira Bedeli	100.311,12	105.607,54	116.104,93	130.037,53	40.957,58
Süt İşleyen Kuruluşlar	1.118.707,10	877.689,14	268.111,32	768.842,43	39.615,86
Canlı Hayvan	193.224,35	212.411,56	161.826,75	129.389,90	15.726,98
Mera Tahsis Amacı Değişikliği	698.719,53	285.060,50	28.360,00	100.413,70	1.543.783,92
TOPLAM	2.110.962,10	1.480.768,74	574.403,00	1.128.683,56	1.640.084,34

9. GIDA VE YEM ÇALIŞMASI

9.1. TOPLANTILAR

TOPLANTI TÜRÜ	KONUSU	KATILIMCI SAYISI
Periyodik Toplantılar	İl ve İlçe Müdürlüklerimizde gıda kontrol hizmetlerinde görev yapan Gıda Kontrol görevlilerinin katılımı ile mevzuatlar ve saha çalışmalarının değerlendirildiği dönemsel toplantılar yapılmaktadır. 2019 Yılı içerisinde 2 adet toplantı gerçekleştirilmiştir.	110
Sektör Toplantıları	İlimizde faaliyet gösteren sektör gruplarının önde gelen firmaları ile ilgili esnaf odalarının katılımı ile resmi kontrol çalışmaları hakkında bilgilendirme faaliyetleri yapılmıştır. Fırıncılar Odası ve Kantinciler Odası ile irtibat halinde ilgili esnafın ürün güvenliği ve işletme hijyeni temelli eğitim çalışmaları yapılmıştır	750
Komisyon Toplantıları	BTSO'nun ev sahipliğinde Gıda Tarım ve Hayvancılık Komitesi toplantıları yıl içerisinde 2 defa gerçekleştirilmiş, İl Milli Eğitim Müdürlüğü ile Okul Sütü ve Kuru Üzüm Komisyonu toplantılarına katılım sağlanmıştır.	150

9.2. GIDA DENETİM VE KONTROL ÇALIŞMALARI

5996 Sayılı “Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Konunu” gereği gıda ve gıda ile temas eden madde ve malzemeleri üreten işyerleri ile gıda satış ve toplu tüketim yerlerinin denetimi Bakanlığımızın görevleri arasında olup bu görev Bursa İl Tarım ve Orman Müdürlüğünde **238 Gıda Kontrol Görevlisi** tarafından yapılmaktadır.

9.2.1. İLLERE GÖRE İŞLETME SAYILARI (2019)

Sıra No	İLLER	ÜRETİM	SATIŞ	TOPLU TÜKETİM	KAYITLI YEM	ONAYLI YEM	TOPLAM İŞLETME
1	İstanbul	13.166	51.840	45.105	664	177	110.952
2	İzmir	5.057	20.593	20.591	669	190	47.100
3	Ankara	3.990	17.396	13.827	345	186	35.744
4	Bursa	4.084	11.144	11.678	361	71	27.338
5	Antalya	2.481	11.765	12.094	359	51	26.750
6	Mersin	2.806	10.070	7.357	396	31	20.660
7	Konya	2.595	8.234	6.512	818	236	18.395
8	Gaziantep	2.824	6.848	7.846	538	93	18.149
9	Balıkesir	3.484	9.700	3.975	274	36	17.469
10	Adana	2.122	8.744	5.760	510	43	17.179

9.2.2. İLLERE GÖRE DENETİM SAYILARI (2019)

Sıra No	İl Adı	Denetim Sayısı
1	İstanbul	226.381
2	Ankara	76.875
3	İzmir	76.428
4	Bursa	53.864
5	Antalya	49.637
6	Konya	36.147
7	Adana	33.155
8	Mersin	30.068
9	Manisa	27.723
10	Muğla	26.688

9.2.3. BURSA İLİ DENETİM İSTATİSTİKLERİ (2016-2019)

	2016	2017	2018	2019
DENETİM SAYISI	32.890	44.202	46.480	53.864
NUMUNE SAYISI	4.080	4.212	4.284	3.260
OLUMSUZ NUMUNE SAYISI	237	264	231	279
174 ALO GIDA ŞİKAYET SAYISI	2.183	2.079	2.107	1.905
PARA CEZASI SAYISI	324	413	506	706
PARA CEZASI TUTARI (TL)	2.093.402	2.976.524	3.821.990	5.762.887

9.3. 174 ALO GIDA

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Başvuru Sayısı	1.910	2.460	2.183	2.079	2.107	1.905
Para Cezası Sayısı	83	73	55	49	103	111

9.4. İŞLETME ONAY VE KAYIT BELGESİ VERİLEN İŞYERLERİ

YILLAR	İŞLETME KAYIT BELGESİ	İŞLETME ONAY BELGESİ
2013	11.700	229
2014	5.045	115
2015	4.629	79
2016	3.910	79
2017	4.284	50
2018	4.923	22
2019	5.198	76
TOPLAM	39.689	650

9.5. İHRACAT ÜRÜNLERİ DENETİM ÇALIŞMALARI

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Alınan Numune Sayısı	79	114	33	107	46	62
Sağlık Sertifikası	5.074	5.087	5.460	6.272	6.428	6.370

9.6. İTHALAT KONTROL ÇALIŞMALARI

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
İthalat İşlem Sayısı	3.844	4.643	4.660	4.576	3.733	3.687
İthalat Numune Sayısı	756	1.070	1.733	1.694	1.471	1.712

9.7. YEM KONTROL ÇALIŞMALARI

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Karma Yem Fabrikası	21	21	21	35	52	20
Bitkisel Orjinli Sanayi Yan Ürünü Üreten İşl.	2	2	2	2	2	3
Rendering İşletmesi	1	2	2	2	2	3
Mineral Yem ve Premiks İşletmesi	2	2	2	2	2	7
Yem Bayi sayısı	203	219	235	261	285	323
Yem Hammadde Tedarikçileri	18	23	30	41	50	54
İdari Para Cezası	8	6	9	5	6	3
Savcılığa Suç Duyurusu	-	-	-	3	3	-
Karma Yem Üretim Miktarı (BinTon)	531	548	565	907	952	928
Yem İhracatı (Ton)	22.756	24.471	28.131	48.763	15.264	1.622
Yem İthalatı	208	236	209	141	128	97
Olumlu Numune Sayısı (a)	375	204	279	293	342	272
Olumsuz Numune Sayısı (b)	24	16	21	19	17	21
Toplam Numune Sayısı (a+b)	399	220	300	312	359	293

9.8.BAZI SEKTÖRLERDE İŞLETME SAYILARI VE KAPASİTELER

FAALİYET KONUSU	İŞLETME SAYISI	TOPLAM KAPASİTE (TON/YIL)
Et ve Et Ürünleri	94	107.000
Süt ve Süt Ürünleri	100	810.000
Meyve Suyu Üreten	5	195.000
Salça ve Konserve Üreten	81	480.000
Dondurulmuş Gıda Üreten	28	443.000
Yem Üreten	9	1.400.000

10. KOORDİNASYON VE TARIMSAL VERİLER ÇALIŞMALARI

10.1. ENFORMASYON BİRİMİ

10.1.1. BİMER (Başbakanlık İletişim Merkezi), BİLGİ EDİNME ve CİMER (Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi) BAŞVURULARI

YILLAR	BAŞVURU SAYISI
2013	613
2014	494
2015	226
2016	267
2017	885
2018	1.203
2019	520

*Temmuz/2018 itibarıyla BİMER sistemi CİMER olarak değiştirilmiştir.

10.1.2. MUHTAR BİLGİ SİSTEMİ BAŞVURULARI

YILLAR	BAŞVURU SAYISI
2015	10
2016	29
2017	13
2018	16
2019	8

10.1.3. YEŞİL MASA BAŞVURULARI

YILLAR	BAŞVURU SAYISI
2017	67
2018	42
2019	73

*Yeşil Masa sistemi 2019 yılı Eylül ayı itibarıyla kapanmıştır.

10.1.4. TİMER BAŞVURULARI

YILLAR	BAŞVURU SAYISI
2018	18
2019	21

10.1.5. AÇIK KAPI BAŞVURULARI

YILLAR	BAŞVURU SAYISI
2018	3
2019	3

10.2. 2019 YILI TABİİ AFET ÇALIŞMALARI

2019 yılı içerisinde Karacabey, Orhangazi, Yıldırım, Yenişehir, Gürsu, Mustafakemalpaşa, Kestel, Orhaneli İznik, Osmangazi ,Nilüfer ilçelerimizde çeşitli tarihlerde don, dolu, aşırı yağış afetleri olmuş ve **14.296 üreticimiz bu afetlerden etkilenmiştir.**

YILLAR	HASAR GÖREN ÜRETİCİ SAYISI
2016	4.768
2017	3.342
2018	2.673
2019	14.296
TOPLAM	25.079

10.3. TARIM SİGORTALARI UYGULAMALARI

14.06.2005 tarihinde çıkarılan 5363 Sayılı Tarım Sigortaları Kanunu ile kurulan % 50 Devlet Destekli Tarım Sigortaları Havuzu (TARSİM) tarafından her yıl kapsama alınacak Riskler, Ürünler, Bölgeler ve Prim desteği miktarları Bakanlığın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu kararı ile belirlenmektedir. Bu kanun çiftçilerin uğradıkları zararları belli bir sistem içerisinde çiftçilerden sigorta primi tahsil edilmek suretiyle karşılamayı amaçlamaktadır.

Tüm Sigorta branşlarında 2019 yılında **36.767 adet** poliçe düzenlenmiş **39.673.410,12 TL** Hasar ödemesi yapılmıştır.

10.3.1. YILLARA GÖRE TARSİM VERİLERİ

YILLAR	POLİÇE (Adet)	ALAN (da)	BÜYÜKBAŞ	KÜÇÜKBAŞ	KÜMES HAYVANLARI (Adet)	KOVAN	TOPLAM PRİM (TL)	ÖDENEN HASAR (TL)
2006	1.595	7.872	1.090	-	-	-	388.530	3.225
2007	7.281	49.647	3.572	-	-	-	4.997.773	5.329.857
2008	9.225	70.549	5.139	-	-	-	9.743.311	9.213.833
2009	11.436	84.965	6.853	-	-	-	11.368.274	8.739.533
2010	11.018	81.825	11.302	-	-	-	14.496.258	6.077.205
2011	13.356	97.293	17.477	1.643	-	-	20.100.071	11.864.855
2012	19.209	153.507	24.996	10.543	-	-	26.269.884	14.442.311
2013	22.753	188.316	22.271	14.769	-	-	28.621.172	17.466.722
2014	23.888	191.525	21.127	15.974	-	6.061	34.352.034	49.589.690
2015	27.558	218.275	18.317	15.849	-	10.754	46.388.162	17.450.457

2016	29.282	220.287	17.084	13.594	-	10.490	52.053.432	41.791.387
2017	30.226	224.134	18.459	14.398	-	12.585	66.182.698	32.493.277
2018	33.758	262.255	28.526	19.315	158.326	11.118	83.011.932	37.567.688
2019	36.767	281.533	31.403	34.118	1.293.982	14.099	87.691.807	39.673.410
TOPLAM	277.352	2.131.983	227.616	140.203	1.452.308	65.107	485.665.338	291.703.450

10.3.2. İLÇELER BAZINDA TARSİM VERİLERİ (2019)

İLÇELER	Devlet Prim Desteği (TL)	Sigortalıların Ödediği Prim Tutarı (TL)	Toplam Prim Tutarı (TL)	Toplam Sigorta Bedeli (TL)	Police Sayısı (adet)	Sigortalanan Alan (da)	Sigortalanan Büyükbaş Hayvan Sayısı (baş)	Sigortalanan Küçükbaş Hayvan Sayısı (baş)	Sigortalanan Kümes Hayvanları Sayısı (adet)	Sigortalanan Arılı Kovan Sayısı (adet)	Üreticilere Ödenen Tazminat Miktarı (TL)
B.orhan	252.925	252.928	505.853	6.075.890	124	190	465	754	0	0	195.308
Gemlik	1.024.566	880.253	1.904.819	28.422.874	1.165	6.473	250	167	0	1.311	941.848
Gürsu	5.227.365	5.174.716	10.402.081	107.677.307	2.646	13.204	161	694	0	123	222.484
Harmancık	80.735	80.591	161.326	2.751.178	95	129	169	1.125	0	499	47.220
İnegöl	3.817.621	3.687.237	7.504.857	103.630.843	4.943	27.590	848	2.417	42.572	1.722	3.031.233
İznik	1.760.659	1.639.538	3.400.198	63.529.466	2.152	8.560	325	2.183	0	905	1.305.242
Karacabey	11.588.241	11.527.296	23.115.537	468.154.165	6.196	104.992	14.003	5.056	115.600	753	17.794.439
Keles	643.130	640.884	1.284.015	10.351.976	711	2.596	140	1.370	0	56	283.494
Kestel	2.697.100	2.655.986	5.353.086	48.998.645	1.616	7.278	1.098	1.422	0	1.598	2.025.593
Mudanya	1.405.611	1.293.601	2.699.212	62.009.895	1.633	8.683	675	1.085	588.150	2.277	1.304.430
MKemalpaşa	5.244.014	5.190.638	10.434.653	209.654.949	4.980	36.753	3.846	4.792	0	200	2.718.978
Nilüfer	715.454	699.945	1.415.399	26.687.055	1.012	6.469	1.114	2.268	0	698	406.293
Orhaneli	331.247	325.791	657.038	7.888.008	283	524	533	1.277	0	347	232.223
Orhangazi	1.264.762	1.199.282	2.464.044	53.067.510	1.261	6.410	1.311	984	0	368	1.207.827
Osmangazi	2.080.089	1.992.448	4.072.537	57.637.430	1.513	8.235	427	2.391	87.000	2.691	969.374
Yenişehir	5.459.133	5.030.911	10.490.044	155.159.387	5.939	40.508	5.916	6.083	460.660	301	6.889.745
Yıldırım	924.866	902.243	1.827.109	19.290.654	498	2.937	122	50	0	250	97.680
TOPLAM	44.517.519	43.174.288	87.691.807	1.430.987.235	36.767	281.533	31.403	34.118	1.293.982	14.099	39.673.410

10.3.3. TARSİM EĞİTİMLERİ VE TOPLANTI SAYILARI

YILLAR	TOPLANTI SAYISI	KATILIMCI
2017	180	8.810
2018	14	419
2019	14	450
TOPLAM	208	9.679

10.4. EĞİTİM VE YAYIM FAALİYETLERİ

İl ve İlçe Müdürlüklerimiz teknik personelleri tarafından kırsal alanlarda yaşayanlara yönelik olarak gerek tarımsal konularda gerekse de tarımsal olmayan konularda teknik bilgi sağlamak, onların eğitimi ve bilinçlendirilmesi amaçlı eğitim ve yayım faaliyetleri sürekli yapılmaktadır.

Bu kapsamda yıllara göre yapılan faaliyetler aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

FAALİYETLER	YILLAR								
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
DEMONSTRASYONLAR									
Sonuç Demonstrasyonu	18	7	20	27	18	30	27	23	48
Metod Demonstrasyonu	34	31	9	13	5	8	10	7	1
Katılan Çiftçi Sayısı	625	233	194	216	70	147	74	72	62
TARLA GÜNÜ									
Düzenlenen	44	23	21	3	6	4	7	4	6
Katılan Çiftçi Sayısı	601	392	411	61	143	106	225	185	119
ÇİFTÇİ TOPLANTISI									
Düzenlenen	895	775	495	643	562	598	2.140	837	721
Katılan Çiftçi Sayısı	17.749	16.702	10.642	17.480	13.393	25.046	25.065	16.333	13.060
ÇİFTÇİ KURSLARI									
Düzenlenen	54	42	35	28	31	24	40	47	87
Katılan Çiftçi Sayısı	1.729	1.583	1.234	796	982	1.060	1.615	2.245	3.146
ÇİFTÇİ İNCELEME GEZİLERİ, TEŞVİK MÜSABAKALARI, SERGİLER, KONFERANSLAR, PANELLER VE DİĞER BENZERİ FAALİYETLER									
Teşvik Müsabakaları	1	1	4	4	2	-	1	4	2
Çiftçi İnceleme Gezileri	12	2	4	6	6	6	7	9	9
Panel-Konferans	-	6-4	2-1	2-1	-	-	-	-	1
Diğer	2	-	17	21	61	66	51	53	178
KİTLE YAYIM VASITALARI									
Sirküler Mektup	4.533	5.467	2.889	1.737	2.194	1.815	1.115	1.586	1.826
Afiş	85	-	11	96	-	200	-	-	29
Broşür/Liflet	2.018/ 1.463	1.293/ 713	1.454/ 1.467	786/ 753	963/ 1.409	789/ 813	905/ 1.096	2.079/ 1.182	325/ 442
Kitap	288	2	117	-	38	318	100	61	-

10.4.1. 2019 YILINDA YAPILAN DEMONSTRASYONLAR

DEMONSTRASYON KONUSU	GEREKLEŞTİREN BİRİM	DEMONS. SAYISI	ÇİFTÇİ SAYISI
Antraknoz hastalığına karşı dayanıklı, kaliteli ve makineli tarıma uygun Yaşa-05, Azkan yeni nohut çeşitlerinin tanıtılması	Büyükorhan	1	1
Dane mısır çeşitleri hasat demonstrasyonu	KTV Şube Müdürlüğü	2	2
Dane mısır çeşitlerinin tanıtılması	KTV Şube Müdürlüğü	2	2
Ekim nöbetinin toprak üzerindeki etkisinin incelenmesi projesi kapsamında ayçiçeği demonstrasyonu	Nilüfer	10	10
Kekik yetiştiriciliği	Gemlik	1	1
Sıra üzeri alçak tünel karpuz yetiştiriciliği	Karacabey	1	14
Silajlık mısır çeşitlerinin tanıtılması	KTV Şube Müdürlüğü	2	2
Silajlık mısır çeşitlerinin tanıtılması	Gemlik	2	2
Silajlık mısır çeşitlerinin tanıtılması hasat demonstrasyonu	KTV Şube Müdürlüğü	4	4
Yağlık ayçiçeği çeşit demonstrasyonu	KTV Şube Müdürlüğü	4	4
Yağlık ayçiçeği çeşit hasat demonstrasyonu	KTV Şube Müdürlüğü	4	4
Yeni arpa çeşitlerinin tanıtılması	KTV Şube Müdürlüğü	2	2
Yeni ekmeklik buğday çeşitlerinin tanıtılması	KTV Şube Müdürlüğü	4	4
Yeni ekmeklik buğday çeşitlerinin tanıtılması hasat demonstrasyonu	KTV Şube Müdürlüğü	3	3
Yeni yulaf çeşitlerinin tanıtılması	KTV Şube Müdürlüğü	1	1
Yerli silajlık mısır çeşitlerinin tanıtılması	Nilüfer	2	2
Yerli şeker mısırı çeşitlerinin tanıtılması	Nilüfer	4	4

10.4.2. MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI HAYAT BOYU ÖĞRENME GENEL MÜDÜRLÜĞÜ MODÜLER PROGRAMI KAPSAMINDA AÇILAN ÇİFTÇİ KURSLARI

ÇİFTÇİ KURSU ADI	GERÇEKLEŞTİREN BİRİM ADI	ÇİFTÇİ KURSU SAYISI	KATILAN ÇİFTÇİ SAYISI
Arıcılık (İŞKUR destekli)	Büyükorhan	4	74
Sürü Yönetimi Elemanı (İŞKUR destekli)	Kestel	1	20
Süt Sığırtı Yetiştiricisi (İŞKUR destekli)	Büyükorhan	2	40
Süt Sığırtı Yetiştiricisi (İŞKUR destekli)	Kestel	1	20
Seracı (İŞKUR destekli)	Koordinasyon ve Tarımsal Veriler Şb.Müd.	1	20
Yöresel Gıda Ürünleri (İŞKUR destekli)	Koordinasyon ve Tarımsal Veriler Şb.Müd.	1	20
Zeytin Yetiştiriciliği (İŞKUR destekli)	Koordinasyon ve Tarımsal Veriler Şb.Müd.	1	15
Arıcılık	Gürsu	2	63

Arıcılık	Mustafakemalpaşa	1	17
Arıcılık	Nilüfer	1	34
Arıcılık	Osmangazi	6	401
Arıcılık	Yenişehir	4	124
Arıcılık	Hayvan Sağlığı ve Yetiştiriciliği Şb.Müd.	2	112
Arı Sütü Üretimi ve Ana Arı Yetiştiriciliği	Osmangazi	1	13
Çalışanların İş Sağlığı Ve Güvenliği (Az Tehlikeli)	Koordinasyon ve Tarımsal Veriler Şb.Müd.	3	75
Çalışanların İş Sağlığı Ve Güvenliği (Tehlikeli)	Koordinasyon ve Tarımsal Veriler Şb.Müd.	2	47
Ekmek Üretimi	Koordinasyon ve Tarımsal Veriler Şb.Müd.	1	22
Gıda Sektöründe Çalışanlar İçin Hijyen Eğitimi	Koordinasyon ve Tarımsal Veriler Şb.Müd.	5	125
Gıda Sektöründe Çalışanlar İçin Hijyen Eğitimi	Gıda ve Yem Şube Müdürlüğü	2	43
Koyun Yetiştiriciliği	İnegöl	3	70
Kurban Kesim Elemanı	Hayvan Sağlığı ve Yetiştiriciliği Şb.Müd.	1	88
Mantar Yetiştiriciliği	Bitkisel Üretim ve Bitki Sağlığı Şb.Müd.	2	138
Meyve Ağaçlarında Aşılama	Bitkisel Üretim ve Bitki Sağlığı Şb.Müd.	2	126
Meyve Ağaçlarında Aşılama	Yıldırım	1	12
Meyve Ağaçlarında Budama	Harmancık	1	29
Meyve Ağaçlarında Budama	Bitkisel Üretim ve Bitki Sağlığı Şb.Müd.	1	70
Meyvelerde Hasat ve Muhafaza	Koordinasyon ve Tarımsal Veriler Şb.Müd.	1	25
Sürü Yöneticiliği	Harmancık	4	132
Sürü Yönetimi Elemanı	İnegöl	2	108
Sürü Yönetimi Elemanı	Mustafakemalpaşa	6	234
Sürü Yönetimi Elemanı	Osmangazi	1	48
Süt Hijyeni	Kestel	1	43
Süt Sığırı Yetiştiricisi	İnegöl	1	25
Süt Sığırı Yetiştiricisi	Mustafakemalpaşa	9	366
Süt Sığırı Yetiştiricisi	Osmangazi	2	101
Şeftali Yetiştiriciliği	İnegöl	2	73
Temel Dış Mekan Bitkileri Yetiştiriciliği	Bitkisel Üretim ve Bitki Sağlığı Şb.Müd.	1	31
Yöresel Gıda Ürünleri	Koordinasyon ve Tarımsal Veriler Şb.Müd.	1	25
Zeytin Ağacı Budama Kursu	Mudanya	2	67
Zeytin Yetiştiriciliği	Koordinasyon ve Tarımsal Veriler Şb.Müd.	2	50
TOPLAM		87	3.146

10.4.3. DİĞER EĞİTİMLER

EĞİTİM ADI	GERÇEKLEŞTİREN BİRİM ADI	EĞİTİM SAYISI	KATILIMCI SAYISI
16 Ekim Dünya Gıda Günü Kapsamında İlkokul ve Ortaokullarda Öğrencilere Yönelik Gıda Eğitimi	Gıda ve Yem Şube Müdürlüğü	79	9.733
Çocuk İşçiliği	Koordinasyon ve Tarımsal Veriler Şb.Müd.	2	50
Et Parçalama Tesislerinde çalışan İZP ve Resmi Veteriner Hekimlere yönelik yasal mevzuat bilgilendirme toplantısı	Gıda ve Yem Şube Müdürlüğü	1	79
Genel Kooperatifçilik Eğitimleri	Kırsal Kalkınma ve Örgütlenme Şb.Müd.	32	2.407
Gıda Güvenilirliği ve Hijyen	Mudanya	2	85
Gıda Güvenilirliği ve Hijyen	Gıda ve Yem Şube Müdürlüğü	3	229
Gıda Güvenilirliği, Gıda Kayıpları ve İsrafı	Gıda ve Yem Şube Müdürlüğü	2	2.000
Gıda Güvenilirliği, Gıda Kayıpları ve İsrafı	Gürsu	5	530
Gıda Güvenliği ve Sağlıklı Beslenme	Gıda ve Yem Şube Müdürlüğü	8	1.784
Güvenilir gıda ve tüketicinin bilinçlendirilmesi (Eylemlerimiz Geleceğimizdir; Sağlıklı beslenme ile açlığa son verilmiş Dünya)	Nilüfer	7	984
Hijyen Eğitimi (İl Müdürlüğü yemekhane görevlilerine yönelik)	Gıda ve Yem Şube Müdürlüğü	1	13
İlçe Denetim Komisyon Eğitimi	Gıda ve Yem Şube Müdürlüğü	1	113
Kantin İşletme Çalışanlarına Yönelik Özel Hijyen Eğitimi	Mudanya	1	31
Kooperatif yöneticileri eğitimi	Kırsal Kalkınma ve Örgütlenme Şb.Müd.	16	615
Madde Bağımlılığı İle Mücadele Eğitimi	Koordinasyon ve Tarımsal Veriler Şb.Müd.	1	45
Okullarda Gıda İsrafı ve Doğru Beslenme	Orhangazi	1	600
Okullarda Kantin İşletme Çalışanlarına Yönelik Özel Hijyen Eğitimi	Mudanya	1	144
Okullarda Kantin İşletme Çalışanlarına Yönelik Özel Hijyen Eğitimi	Nilüfer	1	122
Organik Tarım Eğitimi	Gıda ve Yem Şube Müdürlüğü	1	58

Özel Hijyen Eğitimi (Okul Kantin ve İşletmecilerine Yönelik)	Kestel	2	90
Özel Hijyen Eğitimi (Okul Kantin ve İşletmecilerine Yönelik)	Mudanya	1	37
Özel Hijyen Eğitimi (Okul Kantin ve İşletmecilerine Yönelik)	Nilüfer	3	472
Özel Hijyen Eğitimi (Okul Kantin ve İşletmecilerine Yönelik)	Gıda ve Yem Şube Müdürlüğü	2	515
Sulama Birliği İstişare Toplantısı	Gürsu	1	13
T.G.K. Etiketleme ve Tüketicileri Bilgilendirme Eğitimi	Gıda ve Yem Şube Müdürlüğü	2	53
T.G.K. Etiketleme ve Tüketicileri Bilgilendirme Eğitimi	Orhangazi	1	34
T.G.K. Etiketleme ve Tüketicileri Bilgilendirme Eğitimi	Kestel	1	40
TOPLAM		178	20.876

10.5. STAJ UYGULAMALARI

YILLAR	MÜRACAAT	GERÇEKLEŞEN
2015	73	56
2016	111	89
2017	76	72
2018	50	39
2019	58	49
TOPLAM	368	305

10.6. ONUNCU KALKINMA PLANI DAHİLİNDE TARIMDA SU KULLANIMININ ETKİNLEŞTİRİLMESİ

Tarımsal Kuraklıkla Mücadele Stratejisi ve Eylem Planları Kapsamında üreticilere bilinçli ve tasarruflu sulamaya yönelik eğitim ve yayım hizmetlerinin artırılması amacıyla; İzmir, Bursa, Eskişehir illerindeki tarım fuarlarına yaklaşık 150 üretici ile fuar gezisi yapılmıştır. Ayrıca üreticilere dağıtılmak üzere konu ile ilgili 1.500 adet afiş ve liflet bastırılarak İlçe Müdürlüklerine gönderilmiştir.

10.7. ANIZ YAKILMASININ ÖNLENMESİ

İlimizde hububat ekimi yapan tüm köylere anız yakmanın zararları ile Çevre ve Orman Kanunu kapsamındaki cezai işlemler konusunda Valilik Tebliği hazırlanarak tüm köylere gönderilmiştir.

10.8. BİÇERDÖVER KONTROLLERİ

Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğümüzün göndermiş olduğu talimat doğrultusunda Kabahatler Kanunun ilgili maddeleri gereğince hububat ve ayçiçeği üretimi yapılan tüm köylere, tekniğine uygun hasat ile dane kayıplarının en aza indirilmesi için üreticilerin ve biçerdöver sahiplerinin uyması gereken kuralların yazılı olduğu Valilik Tebliği ile birlikte broşürler hazırlanarak tüm köylere gönderilmesi sağlanmıştır. Yıllar itibariyle yapılan biçerdöver kontrol sayıları aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

YILLAR	BİÇERDÖVER KONTROLLERİ
2017	33
2018	23
2019	37
TOPLAM	93

10.9. ALET MAKİNE ENVANTERİ

İlin tarımsal alet ve makine imalatı yapan üretici firmalarının, makine çeşitlerine göre üretim kapasiteleri ve üretim miktarlarına ait envanteri çıkarılarak, Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğüne gönderilmiştir.

10.10. İPEKBÖCEKÇİLİĞİ ÇALIŞMALARI

2019 yılında İlimizde polihibrit yaş koza üretiminde 7 ilçede, 11 köyde 19 aileye 41 kutu ipekböceği yumurtası dağıtılmıştır. Büyükorhan (3Köy), İnegöl (1Köy), Harmancık (1Köy) Karacabey (1Köy), Mustafakemalpaşa (3Köy), Mudanya (1Köy) da ipekböceği üreticileri polihibrit ipekböceği larvalarını beslemeye alarak **496,50Kg** yaş koza elde etmişlerdir.(Tablo:1)

Ayrıca İlimizde Büyükorhan İlçesi Dügüncüler ve Örencik Mahallelerinde 6 aile Mustafakemalpaşa ilçesinde Gündoğdu Mahallesinde 3 aile olmak üzere toplam 9 aile 18 kutu .ipekböceği yumurtası besleyerek **294,00Kg** damızlık yaş koza elde etmiştir.

Bursa ilinde toplamda 7 ilçede 13 mahallede 28 aile tarafından 59 kutu ipekböceği ipekböceği larvası beslenerek **790,50kg** polihibrit ve damızlık elde edilmiştir.

Ülkemizde ipekböcekçiliğini geliştirmek amacıyla Bakanlığımız desteği ile Koza Üreticileri Birliği olan Kozabirlik, ipekböceği yetiştiriciliği başta olmak üzere yaş koza üretimi, ipekböceği yumurta üretimi ve dut fidanı üretimini gerçekleştirmektedir.

Ülkemizde yaş koza fiyatını Bakanlığımızın doğrudan destekleme ödemesi ile Kozabirlik tarafından yapılan ödemeler oluşturmaktadır

Bakanlığımız ipekböceği yumurtası üretiminde kutu başına ve yaş koza üretimine kg başına destek vermektedir. 2019 yılında 1 Kg yaş kozanın fiyatı 60 TL olarak tespit edilmiştir. Oluşan 1 Kg

yaş kozanın fiyatının 60 TL si Bakanlığımızın doğrudan destekleme ödemesi ile, 5TL si ise Kozabirlik'in ödemesi ile sağlanmıştır. Yaş koza üreticisinin eline 1 Kg yaş koza için 65 TL geçmektedir.

Ayrıca Bakanlığımız Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü ile İl Müdürlüğümüz arasında yapılan Hizmet sözleşmesi ile İpekböceği Gen Kaynaklarının Muhafazası Projesinin devamı sağlanmıştır. Söz konusu projede yer alan Kozabirlik ise kapatılan İl Müdürlüğümüz bünyesinde bulunan İpekböcekçiliği Araştırma Enstitüsünün tohum üretim binaları ile soğuk hava depoları ve 30 dönümlük dut bahçesinde ipekböceği polihibrit yumurta üretimi kutulama ve yumurtaların saklanması faaliyetleri ile dut fidanı üretimini gerçekleştirmektedir.

Ayrıca Ülkemizin değişik yerlerinden ipekböcekçiliği konusunda bilgi talepleri İl müdürlüğümüz teknik elemanınca sözlü veya yazılı olarak yanıtlanmış, ilgili kitapçık ve dökümanlar gönderilmiştir.

Kozabirlik tarafından dağıtımı planlanan hibrit ipekböceği yumurtalarının dişi keleklerinin pebrin hastalığı yönünden muayeneleri ve 9 adet damızlık aile işletmelerinin 3er kez denetimleri İl Müdürlüğümüz teknik elemanları tarafından rutin olarak yapılmaktadır.

2019 YILI BURSA İLİ HİBRİT YAŞ KOZA ALIMLARI						
İlçe	Köyü	Aile Sayısı	Dağıtılan Kutu Sayısı (adet)	I. Sınıf Koza (kg)	Çipez Koza (kg)	Toplam (kg)
Büyükorhan	Örencik	1	1,0	0,00	0,00	0,00
	Sarıncı	1	1,0	0,00	0,00	0,00
	Zaferiye	1	1,0	0,00	0,00	0,00
Harmancık	Karaca	1	2,0	28,50	0,50	29,00
İnegöl	İhsaniye	1	1,0	14,00	0,00	14,00
		1	1,0	13,50	0,00	13,50
Karacabey	Yolağzı	1	2,0	9,00	0,00	9,00
M.Kemalpaşa	Çaltılıbük	1	3,0	38,00	6,00	44,00
		1	2,0	43,50	1,00	44,50
		1	2,0	47,50	1,50	49,00
	Çavuşköy	1	1,0	2,00	0,00	2,00
	Kestelek	1	1,0	13,50	0,00	13,50
		1	4,0	68,00	20,50	88,50
		1	3,0	64,50	3,00	67,50
		1	3,0	30,00	8,00	38,00
		1	2,0	73,00	11,00	84,00
	Hasköy	1	3,0	0,00	0,00	0,00
		1	3,0	0,00	0,00	0,00
Orhaneli	Nalınlar	1	5,0	0,00	0,00	0,00
TOPLAM		19	41,0	445,00	51,50	496,50

BURSA İLİ DAMIZLIK TOHUM DAĞITIMI ELDE EDİLEN YAŞ KOZA MİKTARI						
Büyükorhan	Düğüncüler	1	3,0	49,00	4,00	53,00
		1	1,0	40,00	4,00	44,00
		1	1,5	46,00	2,00	48,00
		1	1,0	13,00	3,00	16,00
	Örencik	1	4,0	104,00	6,00	110,00
		1	1,0	14,00	9,00	23,00
M.Kemalpaşa	Gündoğdu	1	2,0	0,00	0,00	0,00
		1	2,0	0,00	0,00	0,00
		1	2,5	0,00	0,00	0,00
TOPLAM		9	18,0	266,00	28,00	294,00
GENEL TOPLAM		28	59,0	711,00	79,50	790,50

10.11. ÇİFTLİK MUHASEBE VERİ AĞI SİSTEMİ

Örnek seçilen tarımsal işletmelerinin ekonomik faaliyetleri, bir muhasebe yılı içerisinde (1 Ocak-31 Aralık) takip edilmektedir. Takip edilecek tarım işletmeleri Bakanlık tarafından gönderilen örneklem planına göre tarafımızdan seçilir. 2019 yılı için 95 işletme ile çalışılmıştır. 2020 yılı için 134 işletme ile çalışacaktır. Çiftlik Muhasebe Veri Ağı (ÇMVA) sistemi ile ilgili iş ve işlemlerin anlatıldığı tablo aşağıdadır.

YILI	AÇILIŞ ZİYARET SAYISI	ARA DÖNEM ZİYARET SAYISI	KAPANIŞ DÖNEMİ ZİYARET SAYISI	TOPLAM ZİYARET SAYISI	SİSTEM GİRİŞLERİ
2019	95	95	95	285	285

10.12. İSTATİSTİK VERİ AĞI (İVA) SİSTEMİ

Resmi İstatistik Programı kapsamında; müdürlüğümüze verilen görevlerden biri olan İlimizin bitkisel ve hayvansal üretim envanteri, tarım alet ekipman envanterinin derlendiği veri sistemidir. Bu kapsamda 2019 yılında bitkisel üretimde yılda 3 adet tahmin, hayvan varlığı ve hayvansal üretim tahminleri 2 kez, tarım alet ekipman varlığı tahminleri 1 kez yapılmıştır. Örtü altı üretim tahminleri 2 kez, süs bitkileri üretim tahminleri 1 kez yapılmıştır.

10.13. İSTATİSTİK BİLGİ SİSTEMİ (İBS)

Resmi İstatistik Programı kapsamında; müdürlüğümüze verilen görevlerden biri olan bitkisel ve hayvansal ürünlerin çiftçinin eline geçen fiyatlar ve bu üretimleri gerçekleştirmek için çiftçilerin ödemiş olduğu girdi fiyatlarının derlendiği sistemdir. Bu kapsamda 2019 yılında 17 ilçemiz kapsamında tarımsal fiyat bilgileri veri girişleri aylık olarak ve her ay için 4 haftalık dönemler bazında derlenerek sisteme girilmiştir.

10.14. FARK ÖDEMESİNE TABİ ÜRÜNLERİN VERİM DEĞERLERİNİN TARIM BİLGİ SİSTEMİNE (TBS) GİRİLMESİ

“Türkiye Tarım Havzaları Üretim ve Destekleme Modeli” ne göre fark ödemesine tabi ürünlerin maksimum ve minimum verim değerleri İl Müdürlüğümüz tarafından sisteme girilmektedir. Bu kapsamda 2019 yılında yapılan veri girişleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

İLÇE ADI	MİN.VERİM DEĞERİ GİRİŞ SAYISI	MAKSİMUM VERİM DEĞERİ GİRİŞ SAYISI	TOPLAM
Büyükorhan	16	16	32
Gemlik	12	12	24
Gürsu	5	5	10
Harmancık	12	12	24
İnegöl	25	25	50
İznik	13	13	26
Karacabey	25	25	50
Keles	15	15	30
Kestel	25	25	50
Mudanya	25	25	50
Mustafakemalpaşa	25	25	50
Nilüfer	25	25	50
Orhaneli	23	23	46
Orhangazi	5	5	10
Osmangazi	23	23	46
Yenişehir	25	25	50
TOPLAM	299		

10.15. TARIM ÜRÜNLERİ FİYATLARININ İZLENMESİ

10.15.1. SEÇİLMİŞ ÜRÜNLERİN ÇİFTÇİ ELİNE GEÇEN FİYATI (ÇEF), HAL VE MARKET FİYATLARININ TOPLANMASI

İlimizi üretim potansiyeli bakımından temsil eden 36 adet ürünün çiftçinin eline geçen fiyatları, pazar fiyatları ve hal fiyatları, makama sunulmak üzere her hafta derlenmektedir. Bu kapsamda 2019 yılında 18 adet raporlama yapılmıştır.

10.15.2. TARIMSAL GIDA ÜRÜNLERİ FİYATININ İZLENMESİ

Bakanlık tarafından belirlenen tarımsal gıda ürünlerinin fiyatları, her hafta raporlanarak Bakanlığımıza bildirilmektedir. Bu kapsamda 2019 yılında yapılan işlemlerle ilgili tablo aşağıdadır.

ÜRÜN	ÇEŞİT	VERİ GİRİŞ SAYISI (MARKET)	VERİ GİRİŞ SAYISI (HAL)	VERİ GİRİŞ SAYISI (PAZAR)
Pirinç	Osmancık	93	-	-
Mercimek	Kırmızı	93	-	-
Nohut	Muhtelif	93	-	-
Biber	Sivri	93	31	31
Domates	Tarla	93	31	31
Soğan	Kuru, kahverengi	93	31	31
Patates	Muhtelif	93	31	31
Patlıcan	Uzun (kemer)	93	31	31
Elma	Starking	93	31	31
Armut	Santa Maria	93	31	27
Zeytinyağı	Sızma	93	-	-
Kıyma	Dana	93	-	-
Kuşbaşı	Dana	93	-	-
Süt	UHT Tam Yağlı (1 lt)	93	-	-
Tavuk	Bütün	93	-	-
Yumurta	1 adet fiyatı (30'lu koliden)	93	-	-
Beyaz Peynir	Tam Yağlı	93	-	-
Zeytin	Siyah	93	-	-
Un		93	-	-
Domates Salçası	Konserve	93	-	-
Fasülye	Dermason Kuru Fasülye	93	-	-
Ceviz	Kabuklu	93	-	31
Fındık	Kabuksuz	93	-	-
Antep Fıstığı	Kabuklu	93	-	-
Ispanak	-	93	31	31
Lahana	Beyaz	93	31	31
Sarımsak	-	93	31	31
İncir	-	10	13	6
Şeftali	-	5	14	4

10.15.3. TARIM ÜRÜNLERİ FİYAT İZLENMESİ SİSTEMİ (TÜFİS)

Bakanlık tarafından belirlenen tarım ürünlerinin tarladan sofraya kadar olan süreçte üretici, aracı-komisyoncu, hal, pazar ve market fiyatlarının günlük, haftalık, dönemsel olarak takip edildiği sistemdir. 2019 yılı için girişi yapılan veri sayıları aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

10.15.3.1 TAKİBİ YAPILAN ÜRÜNLER 2019 YILI VERİ GİRİŞ SAYILARI

ÜRÜN	ÇEŞİT	VERİ GİRİŞ SAYISI (MARKET)	VERİ GİRİŞ SAYISI (HAL)	VERİ GİRİŞ SAYISI (PAZAR)	VERİ GİRİŞ SAYISI (ARACI)	VERİ GİRİŞ SAYISI (ÜRETİCİ)
Kuru Fasulye		13.737	-	-	--	-
Pirinç	Baldo	9.002	-	-	-	-
	Osmancık	8.251	-	-	-	-
	Dolmalık	4.691	-	-	-	-
Mercimek	Kırmızı	9.002	-	-	-	-
	Yeşil	8.982	-	-	-	-
Nohut	Koçbaşı	8.569	-	-	-	-
	Muhtelif	1.764	-	-	-	-
Ekmek	Standart	7.402	-	-	-	-
Biber	Sivri	5.822	62	1.502	-	114
	Dolmalık	3.530	62	1.283	-	89
	Kırmızı	4.480	65	1.039	-	30
Domates	Sofralık	7.142	168	1.653	-	29
	Salkım	5.533	156	1.221	-	-
	Cherry	3.623	156	828	-	-
Soğan	Kuru, kahverengi	7.586	159	1.496	-	-
Patates	Muhtelif	7.886	159	1.492	-	-
Patlıcan	Uzun (kemer)	5.868	62	1.295	-	169
Portakal	Washington	3.866	454	868	-	-
	Valencia	208	0	119	-	-
	Yafa	138	0	23	-	-
	Sıkmalık	2.255	454	265	-	-
Limon	Muhtelif	7.368	467	1.640	-	-
Mandalina	Clementin	1.013	0	205	-	-
	Satsuma	2.494	308	571	-	-
	King	847	156	170	-	-
Greyfurt	Muhtelif	1.819	303	364	-	-
Nar	Muhtelif	1.954	310	648	-	-
Muz	Yerli	3.798	307	1.395	-	-
	İthal	5.586	164	642	-	-
Elma	Amasya	1.462	5	408	-	-
	Golden	4.296	162	989	-	22
Üzüm	Yaş	1.065	163	676	-	-
	Kuru	-	-	-	-	-
Armut	Deveci	4.917	154	728	-	-
	Ankara	234	0	154	-	-
	Santa Maria	2.531	158	866	-	-
Zeytinyağı	Riviera+Sızma	18.035	-	-	-	-
Kıyma	Dana	7.057	-	-	-	-
Kuşbaşı	Dana	7.054	-	-	-	-
Süt	UHT Tam Yağlı (1lt)+ Yarım Yağlı (1 lt)	18.430	-	-	-	-
Tavuk	Bütün	8.763	-	-	-	-
Yumurta	1 adet fiyatı (30'lu koliden)	8.977	-	-	-	-

10.16. KABA YEM SATIŞ FİYATLARININ TAKİBİ

Bakanlığımız tarafından her hafta fiğ, yonca, korunga, silajlık mısır ve saman fiyatlarının takibi istenmektedir. Bu kapsamda 2019 yılında 14 adet raporlama yapılmıştır.

10.17. AÇIKTA VE ÖRTÜ ALTI ÜRETİM DEĞERLENDİRME RAPORLARI

Bakanlığımız tarafından seçilmiş ürünlerin aylık olarak değerlendirme raporları istenmekte olup, bu kapsamda 2019 yılında 5 adet raporlama yapılmıştır.

10.18. MAHKEME YAZIŞMALARI VE BİLGİ TALEPLERİ

İlimiz ve ilçelerimize ait istatistiki bilgiler ve maliyet tabloları değişik kamu kurum ve kuruluşlarınca, özel sektöre tarafından ve mahkemelerce talep edilmektedir. Bu kapsamda 2019 yılı içinde mahkemelere 150 adet cevabi yazı düzenlenmiştir.

10.19. ZİRAİ GELİR BİLGİ SİSTEMİ

İl müdürlüğümüz tarafından kullanıma açılan ve ilçelerimiz tarafından zirai gelirlerin hesaplanmasında kullanılan sistemin 2019 yılında raporlama bilgileri aşağıda belirtilmiştir.

İLÇE ADI	YILLAR				
	2016	2017	2018	2019	TOPLAM
Büyükorhan	1	-	-	-	1
Gemlik	-	-	361	239	600
Gürsu	44	64	186	160	454
Harmancık	55	122	24	28	229
İznik	4	3	2	-	9
Keles	3	249	2.146	1.377	3775
Kestel	16	-	86	90	192
Mudanya	200	424	710	451	1785
Nilüfer	1	-	87	301	389
Orhaneli	-	-	2	133	135
Orhangazi	334	553	622	463	1972
Osmangazi	-	-	21	111	132
Yenişehir	305	329	340	390	1364
Yıldırım	-	-	24	27	51
TOPLAM	963	1.744	4.611	3.770	11.088

10.20. TARIMSAL ÜRÜNLER MALİYET SİSTEMİ (TAMSİS)

TAMSİS kapsamında ilçe müdürlüklerimizde veri girişinde görevlendirilen personelin saha ve ofis çalışmaları neticesinde ilimizde üretimi yapılan 501 tarımsal ürüne ilişkin maliyet verileri Bakanlığımız veri tabanına girilmiştir.

İLÇE ADI	ÜRÜN SAYISI	İLÇE ADI	ÜRÜN SAYISI
Büyükorhan	23	Mudanya	31
Gemlik	12	Mustafakemalpaşa	31
Gürsu	26	Nilüfer	35
Harmancık	20	Orhaneli	27
İnegöl	51	Orhangazi	26
İznik	28	Osmangazi	43
Karacabey	31	Yenişehir	33
Keles	26	Yıldırım	21
Kestel	37	TOPLAM	501

10.20.1. 2019 YILI MUTAT ÜRÜN FAALİYETLERİ

10.20.1.1. MUTAT BİTKİSEL ÜRÜN MALİYET ÇALIŞMALARI

İlçelerimiz bazında ekonomik önem arz eden, Havza Bazlı Üretim Modeli kapsamında bulunan ve üretiminin yaygınlaştırılması düşünülen ürünlerin 2019 fiyat ve maliyet verileri derlenmiştir. Ayrıca İl Müdürlüğümüz tarafından alternatif görülen ürünlerin ve mevcut ürünlerin, yıllık asgari ücreti karşılaması için ne kadar alanda üretiminin yapılması hususunu açıklayan maliyet çalışmaları yapılmıştır. Bu kapsamda ilçelerimizin hazırlamış oldukları maliyet formu sayıları ve İl Müdürlüğümüz tarafından hazırlanan maliyet çalışması dökümü aşağıdaki cetveldedir.

İLÇE ADI	MALİYETİ YAPILAN ÜRÜN SAYISI	HAZIRLANAN CETVEL SAYISI
Büyükorhan	23	36
Gemlik	12	23
Gürsu	32	67
Harmancık	20	29
İnegöl	52	60
İznik	30	60
Karacabey	35	54
Keles	26	43
Kestel	42	79
Mudanya	31	52
Mustafakemalpaşa	36	67
Nilüfer	34	57
Orhaneli	27	46
Orhangazi	26	51
Osmangazi	45	80
Yenişehir	33	48
Yıldırım	24	53
İl Müdürlüğü	87	42
TOPLAM	615	947

2018 Yılına ait verilerin kullanımı ile İlimizde üretilen bitkisel ve hayvansal ürünlerin, canlı hayvan sayılarının Türkiye ve Dünya karşılaştırması yapılarak 3 adet rapor hazırlanmıştır.

Türkiye ve Bursa tarımında sözleşmeli tarımsal üretimin yaygınlaştırılması ve sorunlarının giderilmesi açısından, özel sektör, özel sektörü temsil eden örgütler, çiftçi ve çiftçi örgütlerinin katılımı ile 2 adet toplantı düzenlenmiştir. Toplantılarda yapılan değerlendirmeler sonucunda Bakanlığımıza yeni bir sözleşmeli tarımsal üretim sözleşme örneği ve yönetmelik taslağı iletilmiştir.

11. HAYVAN SAĞLIĞI VE YETİŞTİRİCİLİĞİ ÇALIŞMALARI

11.1. MUAYENEHANE, POLİKLİNİK, VETERİNER HEKİM SAYILARI

İLÇE ADI	MUAYENEHANE		POLİKLİNİK		TOPLAM V.HEKİM SAYISI
	Sayısı	V.Hekim Sayısı	Sayısı	V.Hekim Sayısı	
Büyükorhan	4	4	-	-	4
Gemlik	4	6	-	-	6
Gürsu	1	1	-	-	1
Harmancık	2	2	-	-	2
İnegöl	12	15	-	-	15
İznik	5	5	-	-	5
Karacabey	7	12	-	-	12
Keles	3	3	-	-	3
Kestel	2	3	-	-	3
M.K.Paşa	6	11	4	28	39
Mudanya	3	4	-	-	4
Nilüfer	50	72	4	27	99
Orhaneli	3	3	-	-	3
Orhangazi	3	4	-	-	4
Osmangazi	23	33	-	-	33
Yenişehir	15	18	-	-	18
Yıldırım	2	4	-	-	4
TOPLAM	145	200	8	55	255

11.2. EV SÜS HAYVANI SATIŞ, BARINMA ve EĞİTİM YERİ SAYILARI

İLÇE ADI	RUHSATLI İŞYERİ SAYISI
Gemlik	7
Osmangazi	45
Nilüfer	20
Yıldırım	25
İnegöl	2
Mustafakemalpaşa	1
Karacabey	4
Gürsu	3
Mudanya	2
İznik	2
TOPLAM	111

11.3. HAYVANCILIK İŞLETME SAYILARI

Büyükbaş

1-10		11-50		51-100		101-200		201 VE ÜZERİ	
BESİ	SÜT	BESİ	SÜT	BESİ	SÜT	BESİ	SÜT	BESİ	SÜT
1.865	6.725	350	5.008	60	562	17	190	19	68
TOPLAM BESİ İŞLETME SAYISI					2.311				
TOPLAM SÜT İŞLETME SAYISI					12.553				
TOPLAM İŞLETME SAYISI					14.864				

Küçükbaş

1-25	26-50	51-100	101-200	201 VE ÜZERİ
2.371	1.605	1.777	1.540	774
TOPLAM İŞLETME SAYISI			8.067	

11.4. RUHSATLI ET VE ET ÜRÜNLERİ TESİSLERİ

11.4.1. TESİS SAYILARI

TESİS ADI	ADET
Kırmızı Et Mezbahanesi Ve Kombinası	11
Kanatlı Kombinası	1
Parçalama Tesisi (Kırmızı Ve Kanatlı Eti)	128
Bağırsak Asorti Tesisi	0
Kokoreç Üretim Tesisi	6
Yumurta Paketleme Tesisi	62
Hayvan Park Ve Pazar Yeri	4

11.4.2. KIRMIZI ET KESİMHANELERİ

İLÇELER	KESİMHANE ADI	KAPASİTE (B.BAŞ)	KAPASİTE (K.BAŞ)
Gürsu	Edemen Et Ve Et Ürünleri Tarım Hayvancılık Nakliye Gıda San. ve Tic. A.Ş	150	1500
Yıldırım	Bursam Et Entegre San. ve Tic Ltd. Şti	300	2000
Yıldırım	16 Yıldırım Et Entegre San. ve Ticaret Ltd. Şti.	250	1000
Nilüfer	Bursa Büyükşehir Belediyesi Akçalar Kesimhanesi	40	400
Mustafakemalpaşa	Mustafakemalpaşa Gıda Et Ürünleri Hayvancılık İnşaat ve San. Tic. Ltd. Şti.	50	250
İnegöl	İnegöl Entegre Et Ve Süt Mamülleri Yem Sanayii Pazarlama İthalat İhracat Ltd. Şti.	200	750
Mustafakemalpaşa	İşimet Hayvancılık Gıda Tar. San. ve Tic.Ltd.Şti.	85	140
Mustafakemalpaşa	Emin Helal Et ve Gıda A.Ş.	150	1060
Karacabey	Karacabey Belediye Kesimhanesi (Küçük Kapasiteli)	8	24
Yenişehir	Yenişehir Belediye Mezbahası (Küçük Kapasiteli)	8	24
Keles	Keles Belediye Mezbahası (Küçük Kapasiteli)	8	24

11.4.3. KANATLI KESİMHANELERİ

İLÇELER	KESİMHANE ADI	KAPASİTE (adet/yıl)
İnegöl	Yelkenler Tavukçuluk Taş.San.Tic.Ltd.Şti	11.400.000

11.4.4. RUHSATLI HAYVAN PAZARLARI

İLÇELER	KAPASİTE (B.BAŞ)	KAPASİTE (K.BAŞ)
Mustafakemalpaşa Belediyesi Hayvan Pazarı	500	1.500
Nilüfer Alaaddinbey Belediyesi Hayvan Pazarı	190	1.165
Yıldırım İsabey Hayvan Pazarı	500	2.000
Yıldırım Ticaret Borsasına ait Hayvan Borsası	600	3.000
TOPLAM	1.790	7.665

11.5. AŞILAMA ÇALIŞMALARI

HASTALIKLAR	2016	2017	2018	2019
Brucella (Küçükbaş)	31.476	95.242	62.372	63.540
Brucella (Büyükbaş)	19.433	30.490	35.900	28.925
Koyun Keçi Vebası	107.159	174.981	160.330	213.076
Koyun Keçi Çiçeği	35.389	76.003	41.462	87.526
Anthrax (Büyükbaş-Küçükbaş)	12.856	32.045	24.252	29.847
Kuduz (Kedi-Köpek)	24.124	65.443	26.557	34.753
Şap (Büyükbaş)	297.153	396.528	434.630	423.988
Lsd (Büyükbaş)	163.439	212.600	190.313	200.246
Mavidil (Küçükbaş)	156.698	115.982	5.459	40.321
TOPLAM	847.727	1.199.314	981.275	1.122.222

11.6. SALGIN HASTALIK MİHRAK DURUMU

HASTALIKLAR	2015	2016	2017	2018	2019
Tüberküloz	29	19	60	50	61
Brucella Koyun	6	3	2	3	1
Avian İnfluenza	2	1	0	0	2
Koyun Keçi Vebası	1	2	2	1	14
Koyun Keçi Çiçeği	2	2	2	3	3
Anthrax	3	3	2	0	1
Ruam	0	0	0	0	2
Kuduz	1	3	6	2	6
Lsd	14	3	0	0	0
Şap- Tip A	21	9	4	9	3
Mavidil	0	2	0	4	0
Brucella sığır	0	0	2	6	5
Newcastle	0	1	0	1	1
TOPLAM	79	48	80	79	99

11.7. HAYVAN MADDELERİ SEVKLERİ

YILLAR	KIRMIZI ET (kg)		KANATLI (kg)		SAKATAT (kg)		DERİ (kg)		YUMURTA (ad)	
	İŞLEM SAYISI	ADET	İŞLEM SAYISI	ADET	İŞLEM SAYISI	ADET	İŞLEM SAYISI	ADET	İŞLEM SAYISI	ADET
2012	1.154	20.437.237	105	1.809.836	33	96.338	4	922.955	475	142.324.680
2013	140	8.955.991	145	4.818.772	87	1.583.345	3	518.335	480	231.588.812
2014	105	2.940.200	80	970.452	26	301.975	5	219.164	503	267.802.220
2015	400	4.486.729	1.160	25.250.000	35	374.701	-	-	405	127.780.661
2016	300	2.444.462	956	12.900.000	40	115.875	-	-	200	46.109.834
2017	504	3.373.303	1.100	22.296.686	51	372.097	-	-	376	89.208.847
2018	900	7.005.161	1.298	25.053.950	67	1.101.527	3	73.850	749	137.098.623
2019	790	4.940.474	858	14.594.247	84	917.820	2	62.700	570	179.008.677

11.8. HAYVAN SEVKLERİ

YILLAR	BÜYÜKBAŞ		KÜÇÜKBAŞ		KANATLI		ARI KOVANI	
	İŞLEM SAYISI	ADET	İŞLEM SAYISI	ADET	İŞLEM SAYISI	ADET	İŞLEM SAYISI	ADET
2014	360	18.816	344	22.405	45	94.268.474	7	13.987
2015	739	18.257	307	22.300	70	109.712.394	8	16.485
2016	1.316	11.518	331	5.780	38	66.726.414	6	11.342
2017	1.291	11.050	248	16.637	105	107.881.027	5	12.946
2018	1.352	15.083	331	15.528	98	98.147.620	8	15.005
2019	856	5.642	307	12.231	154	79.138.976	3	11.123

11.9. HASTALIKTAN ARI İŞLETMELER

İLÇELER	İŞLETME SAYISI	HAYVAN SAYISI (Toplam)	HAYVAN SAYISI (Sağmal Dişi)	YILLIK SÜT ÜRETİMİ (Ton)
İnegöl	4	456	372	2.269
Karacabey	18	17.788	14.712	89.743
Kestel	1	324	324	1.976
M.K.P	2	404	323	1.970
Orhaneli	1	99	87	531
Orhangazi	2	175	139	848
Mudanya (Keçi)	1	400	325	198
Yenişehir	3	3.171	2.620	15.982
TOPLAM	32	22.817	18.902	113.517

11.10. İHRACAT İŞLEMLERİ

İlimizden 2019 Yılında ihracatı gerçekleşen canlı hayvan, hayvan maddeleri ve hayvansal ürünler için 01.01.2019- 31.12.2019 tarihleri arasında 2.723 adet Uluslararası Veteriner Sağlık Sertifikası düzenlenmiştir. Bu verilere ilişkin sayısal değerler aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

2019 YILI İHRACAT VERİLERİ		
MALIN CİNSİ	ÜRÜN MİKTARI	ÜRÜN DEĞERİ (\$)
Dondurulmuş Tavuk-Hindi Eti Ür.	27.619.581 kg	25.981.728
Sofralık Yumurta	96.304.960 adet	7.113.849
Etlik/Kuluçkalık/Damızlık Yumurta	38.758.903 adet	11.324.288
Civciv	3.996.717 adet	1.590.335
Karides	Dondurulmuş Su Ürünleri	5.924.325
Ton Balığı		
Dondurulmuş Çipura-Levrek		
Alabalık		
Hamsi		
Sardalya		
Muhtelif Su Ürünleri		
Gümüş Balığı	Süt Ürünleri	32.345.891
Süt ve Aromalı Süt Ür.		
Krema-Kaymak		
Labne Peyniri-Diğer Peynirler		
Peyniraltı Suyu Tozu-Süttozu		
Dondurma	Et Suyu Tabletler-Bulyon-Hazır Çorba	532.121
Et Suyu Tabletler-Bulyon-Hazır Çorba		
Dondurulmuş Unlu Mamüller		
Deri-Kırpıntı Deri-Kromlu Deri	2.853.684 kg	8.390.305
SEKTÖREL OLARAK EN FAZLA İHRACAT YAPILAN ÜRÜNLER		
SEKTÖR	Ürün Miktarı	TUTAR (\$)
Kanatlı Sektörü	Sofralık Yumurta	46.010.200
	96.304.960 ad.	
	Etlik- Kuluçkalık-Damızlık Yumurta	
	38.758.903 ad.	
	Kanatlı Eti	
	27.619.581 kg	
	Civciv	
Süt Ürünleri Sektörü	3.996.717 ad.	32.345.891
	13.722.456 kg	
Su Ürünleri Sektörü	1.497.795 kg	5.924.325
Hamderi-Kromlanmış Deri ve Deri Kırpıntıları İhracatı	2.853.684 kg	8.390.305
Hazır Çorba Bulyon Et Suyu Sektörü	293.326 kg	532.121
Pişirilmiş ve Dondurulmuş Unlu Mamüller Sektörü	1.496683 kg	4.163.331

CITES kapsamında olmayan Pet Hayvanlarının yolcu beraberinde yurtdışına çıkışlarında gerekli olan 111 Uluslararası Veteriner Sağlık Sertifikaları düzenlenmiştir ve 143 pet hayvanın yurtdışına çıkışı gerçekleştirilmiştir. Düzenlenen toplam ihracat amaçlı veteriner sağlık sertifikası sayısı 2.723 Adet olup, ihraç edilen ürünün piyasa değeri yaklaşık 98 Milyon \$'dır.

2019 YILI İLİMİZE İTHALATI YAPILAN CANLI HAYVAN, HAYVANSAL ÜRÜNLER VE YAN ÜRÜNLER		
ÜRÜN VEYA MALIN NİTELİĞİ	MİKTARI	BİRİM
Damızlık Cıvcıv	324.638	Baş
Besilik Dana	11.456	Baş
Besilik Kuzu	-	Baş
Damızlık Gebe/Boş Düve	1.543	Baş
Damızlık Koyun	5.997	Baş
Kasaplık Sığır	-	Baş
Dondurulmuş Su Ürünleri	5.629.040	Kg
Hayvansal Yan Ürünler Deri	859.175	Kg
Süt Ürünleri	1.466.258	Kg
Yem Katkı/Kedi-Köpek Maması	230.800	Kg

İl Müdürlüğümüz tarafından piyasa değeri yaklaşık 18.136.000 \$ olan ithal hayvansal ürünlere ait 170 adet kontrol gerçekleştirilmiş ve söz konusu ürünler için 170 adet Veteriner Giriş Belgesi (VGB) düzenlenmiştir.

11.11. SURVEY ÇALIŞMALARI

SURVEY ÇALIŞMASI	ÖRNEK SAYISI	SURVEY METODU
Kanatlı (AI Aktif Survey)	240	Kan
Kanatlı (AI Aktif Survey)	240	Kloakal Swap
Kanatlı (AI Aktif Survey)	240	Tracheal Swap
Kanatlı (Newcastle)	120	Kan
Kanatlı (Newcastle)	120	Kloakal Swap
Kanatlı (Newcastle)	120	Tracheal Swap

11.12. TEŞHİS LABORATUVARI ÇALIŞMALARI

11.12.1. ANALİZ SAYILARI

ANALİZ	SAYI
Bakteriyolojik Muayene	657
Nekropsi	55
Froti/Mikroskopik Bakı	73
Antibiyogram	48

11.12.2.TEŞHİS EDİLEN VAKALAR

HASTALIK ADI	VAKA SAYISI	HASTALIK ADI	VAKA SAYISI
Brucellosis	1	Enzootik abortus	1
Anthrax	1	Listeriosis	3
Pasteurellosis	5	Enfeksiyöz Hepatit Nekrozan	1
Mastitis	12	Bovin Tüberkülosis	1
Contagioz Ectima	1	Bradzo	1
E.Coli	15	Otitis	4
Septisemi	6	PPR (Koyun-Keçi Vebası)	1
İrinli Bronkopneumonie	1	-	-

11.13. ULUSAL KALINTI İZLEME PROGRAMI

HAYVANSAL ÜRÜN	NUMUNE SAYISI
Bal	4
İçme Suyu	6
Kas	71
Karaciğer	14
Süt	23
Yumurta	61
Yem	11
TOPLAM	190

11.14. İTHALATA BAĞLI KARANTİNA İŞLEMLERİ

İTHAL EDİLEN HAYVAN TÜRÜ	İTHAL EDİLEN HAYVAN SAYISI
Damızlık Cıvcıv	324.638
Besilik Dana	66
Besilik Kuzu	-
Damızlık Gebe/Boş Düve	14
Damızlık Koyun	21
Kasaplık Sığır	-

11.15. ATÇILIK ÇALIŞMALARI

FAALİYET KONUSU	ARAP-İNGİLİZ ATLARI (ADET)
Kısırak ve Aygır Damızlık Belgesi Düzenleme	132
Damızlık Atlarda Vize İşlemleri	869
Atlarda Soy Kütüğü ve Tescil İşlemleri	561
Atlarda Don Değişikliği ve Eşgal Düzeltme İşlemleri	4

11.16. TAVUKÇULUK ÇALIŞMALARI

FAALİYET KONUSU	SAYI
Kuluçka Denetimi	12
Kanatlı Damızlık İşletmesi Denetimi	130
Kanatlı Damızlık İşletmesi Kümes Denetimi	570
Kan Alınan Tavuk Sayısı	120.232
Swap Alınan Tavuk Sayısı	30.966
Verilen Sağlık Sertifikası	454

11.17. TAVUK ÜRETİM TESİSLERİ ENVANTERİ

İLÇE ADI	DAMIZLIK ETLİK			DAMIZLIK YUMURTACI			TİCARİ ETLİK (BROİLER)			TİCARİ YUMURTACI (KAPALI + GEZEN)			KULUÇKA	
	İşletme Sayısı	Kümes Sayısı	Top. Kümes Kapasitesi (adet)	İşletme Sayısı	Kümes Sayısı	Top. Kümes Kapasitesi (adet)	İşletme Sayısı	Kümes Sayısı	Top. Kümes Kapasitesi (Adet)	İşletme Sayısı	Kümes Sayısı	Toplam Kümes Kapasitesi (adet)	İşletme Sayısı	Kapasitesi (yıl)
Büyükorhan														
Gemlik							1	2	17.000	2	8	89.500		
Gürsu														
Harmancık														
İnegöl	4	23	347.940				3	12	350.000	7	15	135.821	2	98.406.560
İznik							6	16	390.000	2	5	9.560		
Karacabey	14	97	1.031.700				39	81	1.989.754	12	59	4.925.210		
Keles										1	2	1.600		
Kestel										1	1	8.164		
Mudanya	1	9	117.000							10	40	1.718.757		
M.Kemalpaşa	11	29	315.450				84	147	2.815.871	4	9	43.140		
Nilüfer	4	34	166.500				6	8	126.200	5	12	204.248	1	59.344.800
Orhaneli										2	2	38.000		
Orhangazi	1	12	78.000				1	2	50.000	3	5	56.500		
Osmangazi										4	7	97.184		
Yenişehir	11	65	891.000	7	29	475.500	20	58	1.238.220	2	2	7.500	2	39.436.800
Yıldırım										2	3	1.500		
BURSA TOPLAM	46	269	2.947.590	7	29	475.500	160	326	6.977.045	57	170	7.336.684	5	197.188.160
TÜRKİYE TOPLAM	410	2.188	22.440.483	241	342	2.203.522	7.693	12.231	268.425.701	7.264	5.580	133.173.127		
YÜZDE(%)	11	12	13	3	8	22	2	3	3	1	3	6		

11.18. SUNİ TOHUMLAMA ÇALIŞMALARI

AYLAR	SUNİ TOHUMLAMA SAYISI
Ocak	6.150
Şubat	6.388
Mart	7.353
Nisan	7.594
Mayıs	6.770
Haziran	5.690
Temmuz	6.572
Ağustos	6.330
Eylül	7.373
Ekim	7.117
Kasım	7.133
Aralık	6.748
TOPLAM	81.218

11.19. ÇİFTÇİ KURSLARI

Sıra No		2017	2018	2019
1	Çiftçi Kursu Konusu	Arıcılık	Arıcılık	Arıcılık
	Katılan Çiftçi Sayısı	156	233	414
2	Çiftçi Kursu Konusu	-	-	Nakilde Hayvan Refahı Eğitimi
	Katılan Çiftçi Sayısı	-	-	124
TOPLAM ÇİFTÇİ KURSU SAYISI		7	5	8

12.BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ ÇALIŞMALARI

12.1. SU ÜRÜNLERİ FAALİYETLERİ (2019)

LAGÜN (Adet)	2
BARAJ GÖLÜ (Adet)	24
GÖLET (Adet)	25
BALIK ÜRETİM ÇİFTLİĞİ (adet)	1(yayın)+2(midye)+12(alabalık)+2(sazan) = 17
SU ÜRÜNLERİ ÜRETİMİ (kg)	5.996.395
Kültür Balıkçılığı Üretimi (kg)	212.900
Avcılık Deniz (kg)	4.269.295
Avcılık İç su (kg)	1.514.200

12.2. RUHSAT TESKERELERİNİN DURUMU

RUHSAT DURUMU	RUHSAT ÇEŞİDİ			
	GEMİ	GERÇEK KİŞİ	AMATÖR	TÜZEL KİŞİ
Mevcut Sayı	544	1.622	9.274	-
2017 Yılında yapılan işlem	305	287	1.262	-
2018 Yılında yapılan işlem	482	308	1.211	-
2019 Yılında yapılan işlem	142	512	2.052	-

12.3. SU KİRLİLİĞİNİN İZLENMESİ VE KONTROLÜ (2017-2019)

NUMUNE ADI	KONTROL ALANLARI											
	2017				2018				2019			
	DENİZ	İÇSU	YERAL TI	YÜZEY	DENİZ	İÇSU	YERAL TI	YÜZEY	DENİZ	İÇSU	YERAL TI	YÜZEY
Alıcı Ortam	4	132	-	136	4	132	-	136	4	120	-	124
Nitrat Analizi	-	-	36	444	-	-	36	444	-	-	36	444
Balık	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
TOPLAM	752				752				728			

12.4. SU ÜRÜNLERİ İSTİHSALİ KONTROLÜ (2018-2019)

KONTROL ALANLARI	2018			2019		
	YAPILAN KONTROL SAYISI	İDARİ PARA CEZASI SAYISI	İDARİ PARA CEZASI (TL)	YAPILAN KONTROL SAYISI	İDARİ PARA CEZASI SAYISI	İDARİ PARA CEZASI (TL)
Denizler	224	20	33.050	147	3	8.175
Balıkçı Kontrolü	66	-	-	25	-	-
İç Su	655	19	21.869	742	15	22.717
Karaya Çıkış Noktası (Barınak/Liman)	191	18	43.626	174	41	122.625
Balık Hali	30	1	1.322	34	-	-
Yol Güzergahı (Nakil Vasıtası)	192	9	16.388	213	15	34.983
İşleme ve Değerlendirme Tesisleri	8	-	-	26	-	-
Perakende Satış Yerleri	1.641	6	9.254	1.487	1	1.635
Yetiştiricilik Tesisleri	16	-	-	12	-	-
Depo	62	-	-	57	2	2.283
Mezart Alanı	5	-	-	2	-	-
Diğer	226	-	-	105	1	3.270
TOPLAM	3.316	73	125.509	3.054	78	195.688

12.5. DOĞAL GÖLLERİMİZDEKİ MEVCUT KİRALAMALAR

AVLAK SAHASI	KİRALAMA SÜRESİ	KİRALAMA BEDELİ (yıllık)	TONAJ (kg/yıl)	AVLANABİLECEK BALIK TUTARI (TL)
İznik 1.Bölge	03.10.2017 02.10.2020	25.000 TL	328.875	507.039 TL (2017 Yılı Bedeli)
İznik 2.Bölge	05.09.2018 04.09.2021	33.000 TL	220.500	469.570 TL (2018 yılı Bedeli)
İznik 3.Bölge	05.09.2018 04.09.2021	30.000 TL	219.500	458.570 TL (2018 yılı Bedeli)
İznik 4.Bölge	05.09.2018 04.09.2021	36.000 TL	338.000	693.570 TL (2018 yılı Bedeli)
Uluabat Gölü	28.08.2017 27.08.2020	53.000 TL	815.000	1.733.925 TL (2017 yılı Bedeli)

12.6. BARAJ GÖLETLERİNDEKİ KİRALAMALAR

AVLAK SAHASI	KİRALAMA SÜRESİ	KİRALAMA BEDELİ (yıllık)	TONAJ (kg/yıl)	AVLANABİLECEK BALIK TUTARI (TL)
Babasultan Barajı	08.12.2017 02.12.2020	4.600 TL	13.000	43.600 TL (2017 yılı bedeli)
Demirtaş Barajı	26.11.2015 25.11.2020	4.500 TL	5.700	47.226 TL (2015 yılı bedeli)

12.7. BALIKLANDIRMA ÇALIŞMALARI

SPORTİF AVCILIĞA KATKI VE MEVCUT POPÜLASYONLARIN DESTEKLENMESİ AMACI İLE GÖL VE GÖLETLERE ATILAN YAVRU SAZAN MİKTARLARI (ADET)				
2015	2016	2017	2018	2019
60.000	110.000	676.000	635.000	236.000

12.8. BALIKÇI BARINAKLARI

İLÇE ADI	BALIKÇI BARINAĞI SAYISI	İŞLETMECİSİ
Gemlik	Narlı Balıkçı Barınağı	S.S. Narlı Köyü Su Ürünleri Kooperatifi
	Kurşunlu Balıkçı Barınağı	S.S. Kurşunlu Beldesi Su Ürünleri Kooperatifi
	Merkez Balıkçı Barınağı	Gemlik Belediyesi
Mudanya	Arnavutköy Balıkçı Barınağı	Mudanya Belediyesi
	Güzelyalı Balıkçı Barınağı	S.S. Güzelyalı Beldesi Su Ürünleri Kooperatifi
	Kumyaka Balıkçı Barınağı	S.S. Kumyaka Köyü Su Ürünleri Kooperatifi
	Trilye Balıkçı Barınağı	Bursa Tarım ve Orman İl Müdürlüğü
Karacabey	Yeniköy(Bayramdere) Balıkçı Barınağı	S.S. Bayramdere Köyü Su Ürünleri Kooperatifi
	Kurşunlu Balıkçı Barınağı	S.S. Kurşunlu Köyü Su Ürünleri Kooperatifi

12.9. SU ÜRÜNLERİ ÜRETİM TESİSİ ENVANTERİ

SIRA NO	TESİSİN ADI	ADRESİ	KAPASİTE (ton/yıl)
1	Erbaylar Babasultan Alabalık Üretim Tesisi	Babasultan Barajı/ Babasultan/KESTEL	100
2	Ramazan ORHAN	Baraklı Köyü /KELES	7,5
3	Mustafa ÖZTÜRK	Karaislah/OSMANGAZİ	5,5
4	Taypen Ltd.Şti	Dağdibi /KELES	15
5	Ercan BAYRAKTAR	Sünnük/M.KEMALPAŞA	25
6	Mustafa SOYER	Gözede/KESTEL	10
7	Aral Su Ürünleri Ltd.Şti.	Hamamlıkızık/YILDIRIM	29
8	Serhat Alabalık Ltd.Şti.	Dereköy/İZNİK	56
9	Atalay Maden Alabalık Üretim Tesisi	Maden/İNEGÖL	16
10	Atalay Hilmiye Alabalık Üretim Tesisi	Hilmiye/İNEGÖL	8
11	Kaya Alabalık Üretim Tesisi	Dobruca/OSMANGAZİ	3
12	Serhat Alabalık Ltd.Şti.(2)	Dereköy/İZNİK	75

12.10. PROJELİ SAZAN ÜRETİMİ TESİSLERİ

SIRA NO	TESİSİN ADI	ADRESİ	KAPASİTE (ton/yıl)
1	Hayri TEZCAN	İsmetpaşa /Karacabey	10
2	Feridun YAĞCI (Proje iptal edilmiş olup konu adli süreçtedir)	Çakırca/İZNİK	12
3	Naile TOSUN	Hotanlı/Karacabey	30

12.11. PROJELİ YAYIN ÜRETİMİ TESİSLERİ

SIRA NO	TESİSİN ADI	ADRESİ	KAPASİTE (ton/yıl)
1	Erbaylar Demirtaş Yayın Üretim Tesisi	Demirtaş Barajı/ OSMANGAZİ	29

12.12. PROJELİ ÇİFT KABUKLU ÜRETİMİ TESİSLERİ

SIRA NO	TESİSİN ADI	ADRESİ	KAPASİTE (ton/yıl)
1	Ersay Tellina Üretim Tesisi/ Ersay SONGÜR	Marmara Denizi, Eğerce Açıkları /MUDANYA	150
3	AKİVİMAR Tellina Üretim Tesisi	Marmara Denizi, Eğerce Açıkları /MUDANYA	150

13.KIRSAL KALKINMA VE ÖRGÜTLENME ÇALIŞMALARI

13.1 KOOPERATİFÇİLİK ÇALIŞMALARI

13.1.1 KOOPERATİF SAYILARI

KOOPERATİF	ADET	ORTAK ÇİFTÇİ SAYISI
Tarımsal Kalkınma Kooperatifi	325	34.193
Sulama Kooperatifi	58	6.414
Su Ürünleri Kooperatifi	20	1.095
TOPLAM	403	41.702

13.1.2. İLÇELER BAZINDA KOOPERATİF SAYILARI (2019)

İLÇELER	KALKINMA KOOP.	ORTAK SAYISI	SULAMA KOOP.	ORTAK SAYISI	SU ÜRÜNLERİ KOOP.	ORTAK SAYISI	İLÇE TOPLAMI
Büyükorhan	4	937	-	-	-	-	4
Gemlik	18	1.362	3	333	4	124	25
Gürsu	8	979	-	-	-	-	8
Harmancık	-	-	-	-	-	-	-
İnegöl	57	5.480	15	1.325	-	-	72
İznik	26	2.489	11	1.447	3	108	40
Karacabey	22	2.073	4	286	5	201	31
Keles	16	2.294	1	8	-	-	17
Kestel	21	2.907	2	371	-	-	23
M.Kemalpaşa	38	4.260	5	352	1	19	44
Mudanya	20	1.766	4	351	4	90	28
Nilüfer	3	213	2	135	1	469	6
Orhaneli	11	1.068	4	409	-	-	15
Orhangazi	13	1.747	-	-	2	84	15
Osmangazi	20	2.421	2	755	-	-	22
Yenişehir	39	3.230	5	642	-	-	44
Yıldırım	9	967	-	-	-	-	9
TOPLAM	325	34.193	58	6.414	20	1.095	403

13.1.3. İLÇELER BAZINDA KOOPERATİF/ORTAK SAYILARI (2015-2019)**13.1.3.1. TARIMSAL KALKINMA KOOPERATİFLERİ VE ORTAK SAYISI**

İLÇELER	2015		2016		2017		2018		2019	
	Koop. Sayısı	Koop. Ortak Sayısı	Koop. Sayısı	Koop. Ortak Sayısı	Koop. Sayısı	Koop. Ortak Sayısı	Koop. Sayısı	Koop. Ortak Sayısı	Koop. Sayısı	Koop. Ortak Sayısı
Büyükorhan	4	989	4	989	4	989	5	1.000	4	937
Gemlik	18	1.651	18	1.606	18	1.583	18	1.341	18	1.362
Gürsu	7	967	7	956	8	977	8	979	8	979
Harmancık	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
İnegöl	53	5.199	56	5.372	55	5.480	56	5.356	57	5.480
İznik	22	2.007	23	2.163	23	2.161	26	2.367	26	2.489
Karacabey	19	2.170	20	2.352	20	2.352	21	2.055	22	2.073
Keles	15	2.264	14	2.229	14	2.214	15	2.267	16	2.294
Kestel	18	2.488	18	2.579	20	2.636	21	2.765	21	2.907
M.Kemalpaşa	33	3.494	34	3.851	34	3.823	37	4.032	38	4.260
Mudanya	20	1.867	20	1.714	20	1.726	20	1.759	20	1.766
Nilüfer	3	250	2	370	2	199	3	213	3	213
Orhaneli	7	805	7	828	11	882	11	1.077	11	1.068
Orhangazi	13	1.771	14	1.831	14	1.800	14	1.802	13	1.747
Osmangazi	19	2.141	19	2.313	19	2.334	21	2.386	20	2.421
Yenişehir	35	2.902	36	3.013	38	3.113	38	3.101	39	3.230
Yıldırım	8	925	9	970	9	964	9	1.003	9	967
TOPLAM	294	31.890	301	33.136	309	33.233	321	33.503	325	34.193

13.1.3.2. SULAMA KOOPERATİF VE ORTAK SAYISI

İLÇELER	2015		2016		2017		2018		2019	
	Koop. Sayısı	Koop. Ortak Sayısı	Koop. Sayısı	Koop. Ortak Sayısı	Koop. Sayısı	Koop. Ortak Sayısı	Koop. Sayısı	Koop. Ortak Sayısı	Koop. Sayısı	Koop. Ortak Sayısı
Büyükorhan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gemlik	2	232	2	240	3	329	3	328	3	333
Gürsu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Harmancık	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
İnegöl	15	1.415	16	1.501	16	1.498	16	1.441	15	1.325
İznik	11	1.314	11	1.370	11	1.370	11	1.417	11	1.447
Karacabey	3	203	3	203	3	203	3	268	4	286
Keles	1	8	1	8	1	8	1	8	1	8
Kestel	2	393	2	393	2	377	2	372	2	371
M.Kemalpaşa	7	681	6	483	6	483	5	350	5	352
Mudanya	3	146	4	293	4	329	4	345	4	351
Nilüfer	2	135	2	135	2	135	2	136	2	135
Orhaneli	3	314	3	370	4	370	4	393	4	409
Orhangazi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Osmangazi	1	977	1	1.012	2	727	2	747	2	755
Yenişehir	3	359	3	364	5	298	5	639	5	642
Yıldırım	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
TOPLAM	53	6.177	54	6.372	59	6.127	58	6.444	58	6.414

13.1.3.3. SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİF VE ORTAK SAYISI

İLÇELER	2015		2016		2017		2018		2019	
	Koop. Sayısı	Koop. Ortak Sayısı	Koop. Sayısı	Koop. Ortak Sayısı	Koop. Sayısı	Koop. Ortak Sayısı	Koop. Sayısı	Koop. Ortak Sayısı	Koop. Sayısı	Koop. Ortak Sayısı
Büyükorhan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gemlik	3	103	3	93	3	88	3	87	4	124
Gürsu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Harmancık	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
İnegöl	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
İznik	3	124	3	126	3	126	3	134	3	108
Karacabey	5	176	5	176	5	176	5	177	5	201
Keles	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kestel	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
M.Kemalpaşa	1	19	1	19	1	19	1	19	1	19
Mudanya	4	104	4	99	4	93	4	89	4	90
Nilüfer	1	477	1	464	1	458	1	476	1	469
Orhaneli	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Orhangazi	2	84	2	84	2	85	2	85	2	84
Osmangazi	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Yenişehir	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Yıldırım	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
TOPLAM	20	1.087	19	1.061	19	1.045	19	1.067	20	1.095

13.1.4. YILLARA GÖRE KURULUŞU YAPILAN KOOPERATİF SAYISI

YILLAR	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kooperatif Sayısı	20	17	3	12	9	8

13.1.5 KOOPERATİFLERE KULLANDIRILAN KREDİLER (2003-2019)

Yatırım Yılı	Kooperatif Adı	Kullandırılan Kredi Miktarı (TL)	Dağıtılan Hayvan Sayısı B.Baş. (Adet)	Toplam (TL)
2003	S.S.İsaören TKK	495.000,00	1000 Ton/Yıl Soğuk Hava Deposu Projesi	785.000,00
	SS.Ağaköy TKK	250.000,00	2000 Ton/Yıl Soğuk Hava Deposu Projesi	
	SS.Küçükumla TKK	40.000,00	300 Ton Zeytin Salamura Tesisi	
2004	SS.Akçapınar TKK	752.133,00	100x2 Süt Sığırcılığı Projesi (200)	2.504.946,00
	SS.Doğla TKK	902.813,00	50x4 Damızlık Sığır Yetiştiriciliği Projesi (200)	
	SS.Haciosman TKK	50.000,00	100x2 Süt Sığırcılığı Projesi(200)	
	SS.Hocaköy TKK	690.000,00	1000 Ton/Yıl Soğuk Hava Deposu Projesi	
	SS.KüçükumlaTKK	60.000,00	300 Ton Zeytin Salamura Tesisi	
	SS.Yenice TKK	50.000,00	100x2 Süt Sığırcılığı Projesi(200)	
2005	SS.Güvem TKK	570.500,00	50x25+1 Damızlık Koyun Yetiştiriciliği Projesi (1300)	3.072.103,00
	SS.Hocaköy TKK	1.426.603,00	50x6 Damızlık Sığır Yetiştiriciliği Projesi(300)	
	SS.Kazıklı TKK	820.000,00	1000 Ton/Yıl Soğuk Hava Deposu Projesi	
	SS.Küçükumla TKK	100.000,00	300 Ton Zeytin Salamura Tesisi	
	SS.Maden TKK	45.000,00	90x2 Süt Sığırcılığı Projesi(180)	
	SS.Mustafalı TKK	40.000,00	250 Ton Zeytin Salamura Tesisi	
	SS.NarlıdereTKK	70.000,00	1800 Ton/Yıl Soğuk, Muhafaza, Şoklama ve Ambalajlama Projesi	
2006	SS.Çağlayan TKK	998.536,00	1000 Ton/Yıl Soğuk Hava Deposu Projesi	4.041.500,90
	SS.Çeltikçi TKK	1.250.000,00	1000 Ton/Yıl Soğuk Hava Deposu Projesi	
	SS.Dağdibi TKK	601.614,90	75x2 Süt Sığırcılığı Projesi (150)	
	SS.Karsak TKK	60.000,00	100 Ton Zeytin Salamura Tesisi	
	SS.Küçükumla TKK	60.000,00	300 Ton Zeytin Salamura Tesisi	
	S.S. Büyükorhan, Merkez,Özlüce,Zaferiye, Çakıryenice Armutçuk Köyleri TKK	901.350,00	50x4 Damızlık Sığır Yetiştiriciliği Projesi(200)	
	SS.Pınarcık TKK	60.000,00	100x2 Süt Sığırcılığı Projesi(200)	
	SS.Samanlı TKK	70.000,00	1000 Ton/Yıl Soğuk Hava Deposu Projesi	
	SS.Selçukgazi TKK	40.000,00	100 Ton Zeytin Salamura Tesisi	
2007	SS.Alibey TKK	1.287.470,00	50x6 Damızlık Sığır Yetiştiriciliği Projesi(300)	4.466.530,54
	SS.Çiçekli TKK	30.000,00	1500 Ton/Yıl Soğuk Hava Deposu Projesi	

	SS.Edebey TKK	1.398.000,00	2000 Ton/Yıl Soğuk Hava Deposu Projesi	
	SS.Karsak TKK	30.000,00	100 Ton Zeytin Salamura Tesisi	
	SS.Kulaca TKK	30.000,00	10 Ton/Gün Sal. Fab.	
	SS.Küçükkuşla TKK	30.000,00	300 Ton Zeytin Salamura Tesisi	
	SS.Mustafalı TKK	30.000,00	250 Ton Zeytin Salamura Tesisi	
	SS.NarlıdereTKK	821.060,54	1800 Ton/Yıl Soğuk, Muhafaza, Şoklama ve Ambalajlama Projesi	
	SS.Orhaniye TKK	720.000,00	600 Ton Zeytin Salamura Pastörize ve Paketleme Tesisi	
	SS.Paşapınar TKK	30.000,00	300 Ton Zeytin Salamura Tesisi	
	SS.Samanlı TKK	30.000,00	1000 Ton/Yıl Soğuk Hava Deposu Projesi	
	SS.Sorgun TKK	30.000,00	100x2 Süt Sığırcılığı Projesi(200)	
2008	SS. Demireli TKK	1.894.908,00	50x6 Damızlık Sığır Yetiştiriciliği Projesi(300)	7.057.533,00
	SS.Ağaköy TKK	550.000,00	4000 Ton/Yıl Soğuk Hava Deposu Projesi	
	SS.Akçapınar TKK	30.000,00	100X2 Süt Sığırcılığı Projesi	
	SS.Babasultan TKK	1.826.365,00	3000 Ton/Yıl Soğuk Hava Deposu Projesi	
	SS.Çağlayan TKK	50.000,00	1000 Ton/Yıl Soğuk Hava Deposu Projesi	
	SS.Çiçekli TKK	50.000,00	1500 Ton/Yıl Soğuk Hava Deposu Projesi	
	SS.Fevzipaşa TKK	1.014.260,00	40x6 Damızlık Sığır Yetiştiriciliği Projesi(240)	
	SS.Karapınar TKK	827.000,00	40x6 Damızlık Sığır Yetiştiriciliği Projesi(240)	
	SS.Küçükkuşla TKK	30.000,00	300 Ton Zeytin Salamura Tesisi	
	S.S. Büyükorhan, Merkez,Özlüce,Zaferiye, Çakıryenice Armutçuk Köyleri TKK	30.000,00	50x4 Damızlık Sığır Yetiştiriciliği Projesi(200)	
	SS.Mustafalı TKK	30.000,00	250 Ton Zeytin Salamura Tesisi	
	SS.Samanlı TKK	665.000,00	1000 Ton/Yıl Soğuk Hava Deposu Projesi	
	SS.Selçukgazi TKK	30.000,00	100 Ton Zeytin Salamura Tesisi	
	SS.Yenice TKK	30.000,00	120x2 Süt Sığırcılığı Projesi(240)	
2009	SS.Çağlayan TKK	75.000,00	1000 Ton/Yıl Soğuk Hava Deposu Projesi	1.295.000,00
	SS.Çiçekli TKK	900.000,00	1500 Ton/Yıl Soğuk Hava Deposu Projesi	
	SS.Küçükkuşla TKK	85.000,00	300 Ton Zeytin Salamura Tesisi	
	SS.Narlıdere TKK	105.000,00	1800 Ton/Yıl Soğuk, Muhafaza, Şoklama ve Ambalajlama Projesi	
	SS.Orhaniye TKK	60.000,00	600 Ton Zeytin Salamura Pastörize ve Paketleme Tesisi	
	SS.Selçukgazi TKK	40.000,00	160 Ton Zeytin Salamura Tesisi	
	SS.Sorgun TKK	30.000,00	100X2 Süt Sığırcılığı Projesi	

2010	SS.Kumlukalan TKK	1.800.000,00	2000 Ton/Yıl Soğuk Hava Deposu Projesi	1.800.000,00
2011	SS. Dereçavuş TKK	2.034.000,00	2000 Ton/Yıl Soğuk Hava Deposu Projesi	4.347.748,00
	SS. Kumlukalan TKK	75.000,00	2000 Ton/Yıl Soğuk Hava Deposu Projesi	
	SS. Tepecik TKK	1.190.064,00	34x4 Süt Sığırcılığı Projesi(136)	
	SS. Yenice TKK	1.048.684,00	29x4 Süt Sığırcılığı Projesi(116)	
2012	SS. Barakfakih TKK	2.838.000,00	2000 Ton/Yıl Soğuk Hava Deposu Projesi	5.464.100,00
	SS.Muradiye-Sarnıç TKK	1.253.250,00	25x6 Damızlık Sığır Yetiştiriciliği Projesi(150)	
	SS.SünlükTKK	1.372.850,00	30x4 Süt Sığırcılığı Projesi(120)	
2013	SS.Çınarlı TKK	100.000,00	100 Ton Zeytin Salamura Tesisi	200.000,00
	SS.Selçukgazi TKK	100.000,00	160 Ton Zeytin Salamura Tesisi	
2014	SS.Çeltikçi TKK	200.000,00	1000 Ton/Yıl Soğuk Hava Deposu Projesi	200.000,00
		35.234.461,44		35.234.461,44

13.2. BİRLİKLER

13.2.1. KOOPERATİF ÜST BİRLİKLERİ

BİRLİK ADI	BİRLİĞE BAĞLI ORTAK KOOPERATİF SAYISI	BİRLİĞE BAĞLI TOPLAM ORTAK ÇİFTÇİ SAYISI
Bursa Bölgesi Hayvancılık Kooperatifleri Birliği	24	6.278
Bursa Bölgesi Ormancılık Kooperatifleri Birliği	110	10.897
Bursa Bölgesi Tarım Kooperatifleri Birliği	88	11.051
TOPLAM	222	28.226

13.2.2. 5996 SAYILI KANUN KAPSAMINDA KURULAN BİRLİKLER

BİRLİĞİN ADI	GÜNCEL ÜYE SAYISI
Arı Yetiştiricileri Birliği	1.106
Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği	1.590
Koyun-Keçi Yetiştiricileri Birliği	2.329
Damızlık Manda Yetiştiricileri Birliği	36
TOPLAM	5.061

13.2.3. 5200 SAYILI KANUN KAPSAMINDA KURULAN BİRLİKLER

İLÇELER	ÜRETİCİ BİRLİĞİ ADI	ÜYE SAYISI
Büyükorhan	Süt Üreticileri Birliği	484
*Gemlik	Zeytin Üreticileri Birliği	39
*Görsu	Meyve Üreticileri Birliği	92
Harmancık	Süt Üreticileri Birliği	74
İnegöl	Süt Üreticileri Birliği	367
İnegöl	Meyve Üreticileri Birliği	111
Merkez İlçeleri (Nilüfer, Osmangazi, Yıldırım, Mudanya, Gemlik Görsu, Kestel) İnegöl, Keles, Harmancık, Büyükorhan, Orhangazi	Kırmızı Et Üreticileri Birliği	67
Karacabey	Süt Üreticileri Birliği	598
Karacabey	Kırmızı Et Üreticileri Birliği	108
Keles	Süt Üreticileri Birliği	357
Mustafa Kemalpaşa	Kırmızı Et Üreticileri Birliği	339
Mudanya	Meyve Üreticileri Birliği	820
Orhaneli	Kırmızı Et Üreticileri Birliği	50
Orhaneli	Süt Üreticileri Birliği	393
*Orhangazi	Meyve Fidanı Üreticileri Birliği	26
*Merkez	Bursa İli Merkez İlçeleri Süt Üreticileri Birliği	185
Osmangazi	İncir Üreticileri Birliği	160
Yenişehir-İznik	Süt Üreticileri Birliği	410
*Yenişehir-İznik	Kanatlı Hayvan Eti Üreticileri Birliği	20
Yenişehir	Kırmızı Et Üreticileri Birliği	121
*Mustafa Kemalpaşa	Süt Üreticileri Birliği	2.849
TOPLAM		7.670

* Üretici Birliğinin Feshi için Cumhuriyet Başsavcılığına yazılmış olup henüz mahkemeleri sonuçlanmamıştır.

13.2.4 ZİRAAT ODALARI

ZİRAAT ODASININ ADI	KAYITLI ÇİFTÇİ SAYISI
Büyükorhan Ziraat Odası	2.285
Gemlik Ziraat Odası	3.474
Görsu Ziraat Odası	4.300
Harmancık/Orhaneli Ziraat Odası	3.500
İnegöl Ziraat Odası	12.200
İznik Ziraat Odası	13.900
Karacabey Ziraat Odası	9.364
Keles Ziraat Odası	4.000
Kestel Ziraat Odası	5.159
Mudanya Ziraat Odası	8.574
Mustafakemalpaşa Ziraat Odası	9.876
Nilüfer Ziraat Odası	4.560
Orhangazi Ziraat Odası	7.400
Osmangazi/Yıldırım Ziraat Odası	3.576
Yenişehir Ziraat Odası	14.500
TOPLAM	106.668

13.3. KIRSAL KALKINMA

13.3.1. EKONOMİK YATIRIM PROJE BAZLI GERÇEKLEŞMELER

YATIRIMIN KONUSU	YATIRIMIN SAYISI (ETAP)												TOPLAM YATIRIM SAYISI	KAPASİTE (BİRİM)	KAPASİTE (MİKTAR)	İSTİHDAM SAYISI
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12				
Alternatif Enerji Üretim Tesisleri									4				4	Kw	2.282	0
Ayçiçeği Depolama Silosu			1										1	Ton	1.600	11
Balık İşleme Tesisi						1		1					2	Ton	1.511	23
Bitkisel Sıvı Yağ Üretim Tesisi							1						1	Ton	416.970	12
Çiftlik Faaliyetlerinin Geliştirilmesi											4	2	6	Dekar	40.183	24
Deri İşleme Tesisi											1		1	Ton	3.000	21
Dondurulmuş Gıda Üretimi			1			1	3	1					6	Ton	180.452	129
Et İşleme Tesisi - Kesimhane (Kırmızı Et)			1				2						3	Ton	1.582	41
Fındık Kreması-Çikolata Üretimi							1						1	Ton	10.800	12
Hayvansal Orijinli Gübre İşlenmesi Ve Paketlenmesi								1	1				2	Ton	30.723	22
Koyun, Keçi Ve Manda Konusunda Yatırım Tesisleri							1	1					2	Baş	1.504	24
Kuruyemiş İşleme ve Paketleme Tesisi		1	1		1	2		2	2	1	3		13	Ton	40.055	133
Meyve Sebze Soğuk Muhafaza Deposu	2	2	5	5	4						3		21	Ton	68.269	222
Meyve Suyu-Şıra-Şalgam Suyu-Sirke Üretimi Tesisi					1				1				2	Ton	1.350	19
Mısır Kurutma Tesisi	2		2										4	Ton	72.432	36
Reçel-Bal Üretim ve Paketleme Tesisi		1						1	1		2	1	6	Ton	10.630	209
Salça Üretim ve Paketleme Tesisi					2			2					4	Ton	3.622	80
Sebze - Meyve Tasnifleme, İşleme ve Paketleme Tesisi			1		1	2	1	1					6	Ton	107.838	113
Susam-Tahin Helva Üretimi							1				1		2	Ton	4.321	62
Süt İşleme Tesisi			1	2			3						6	Ton	90.833	125
Süt Toplama ve Muhafaza Tesisi		1											1	Ton	13.000	12
Tahıl Depolama Amaçlı Çelik Silo			1		1				1		1		4	Ton	21.100	40
Tohum İşleme ve Paketleme Tesisi						1		1			1		3	Ton	9.702	35
Toplu Damla Sulama Projeleri				1									1	Dekar	2.100	0
Turşu Üretim Tesisi			1				1		1		1		4	Ton	16.080	67
Un Üretim Tesisi							1						1	Ton	64.800	12
Yumurta Tasnif ve Paketleme Tesisi		1											1	Adet	38.000.000	8
Zeytin Salamura ve Paketleme Tesisi			5	2	1	1	1				1		11	Ton	18.700	262
Zeytinyağı İşleme Ve Paketleme Tesisi	2	3	7	2			2	1	2		6	2	27	Ton	77.305	284
TOPLAM	6	9	27	12	11	8	18	12	13	1	24	5	146			2.038

13.3.2. GENÇ ÇİFTÇİ DESTEKLEMESİ PROGRAMI GERÇEKLEŞMELER

İLÇELER	Büyükbaş Hayvancılık			Küçükbaş Hayvancılık			Arıcılık			Diğer-Bitkisel Üretim			İpek. Bóc.	Genel Toplam
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2018	
Büyükorhan	8	8	12	1	4	4								37
Gemlik	3	5	3	1	2	1			1	1	1			18
Gürsu	2	1	2	1	1	1		1		1		1		11
Harmancık	7	8	10	1	4	5	1	1		2	1			40
İnegöl	10	8	9	5	2	4		1	3	18	14	13		87
İznik	4	7	5	2	2	3			2	7	7	7		46
Karacabey	9	7	6	2	4	4	2			2		4		40
Keles	7	7	10	1	3	4		3		1				36
Kestel	5	5	6	3	2	3			1	1	4	1		31
M.Kemalpaşa	10	8	8	3	4	4	1	2			1	2		43
Mudanya	5	5	4	1	2	2		1	1		1			22
Nilüfer	5	5	3	1	1	2								17
Orhaneli	7	7	9	1	4	4	1		1	2	1		1	38
Orhangazi	5	7	7	4	2	3	1	1						30
Osmangazi	5	5	3	2	3	3	1	1	2	1	2			28
Yenişehir	6	7	8	2	2	3		1			2			31
Yıldırım	2	1	2					1	1					7
Yıl Toplamı	100	101	107	31	42	50	7	13	12	36	34	28	1	
Genel Toplam	308			123			32			98			1	562

Not: Genç Çiftçi Projelerinin Desteklenmesi Programı 2016-2018 yılları arasında uygulanmış ve tamamlanmıştır. 2019 yılında kontrol süreleri devam eden 2017 ve 2018 yılında uygulanan projelerinin kontrolleri yapılmaya devam edilmiştir.

13.3.3. DAMIZLIK DÜVE YETİŞTİRİCİLİĞİNİN DESTEKLENMESİ PROGRAMI

HİBE KONUSU	ÖDEME MİKTARI (TL)
İnşaat Yapım İşleri	874.897,38
Canlı Hayvan Alım İşleri	1.286.824,00
TOPLAM	2.161.721,38

13.3.4. MAKİNE – EKİPMAN DESTEKLEMESİ HİBE PROGRAMI

ALET MAKİNANIN ADI	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	TOPLAM
Arıcılık Makine Ve Ekipmanı	0	0	0	0	7	8	3	4	22
Bahçe El Traktörü Ve Ekipmanları	0	10	0	0	0	0	0	0	10
Balyalama Makinesi	6	17	20	24	22	6	19	18	132
Biçer Bağlar	0	0	0	3	12	3	17	11	46
Çayır Biçme Makinası	0	6	2	20	39	0	16	30	113
Çiftlik Gübresi Dağıtma Makinesi	0	0	0	0	0	1	2	1	4
Dal Parçalama Makinesi	0	0	0	0	0	0	8	52	60
Dip Kazan	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Diskli Tırmık (Diskaro-Goble)	0	0	0	31	100	0	10	18	159
El Traktörü Ve Ekipmanları	0	0	71	22	208	39	18	92	450
File Sistemi Kurulması	0	1	1	3	2	1	6	0	14
Gübre Dağıtma Makinesi	0	0	0	4	7	0	0	0	11
Hasat Tablası	0	0	2	0	0	0	0	0	2
Koyun Kırpma Makinesi	0	0	0	0	1	0	0	0	1
Lazerli Tesviye Aleti	0	12	8	11	4	0	0	0	35
Mısır Hasat Tablası Alımları	0	1	0	1	1	0	0	0	3
Mibzer	0	0	34	24	134	18	62	2	274
Motorlu Tırpan	0	0	0	2	1	0	2	8	13
Pancar Söküm Makinesi	0	0	3	5	2	0	1	1	12
Patates Söküm Makinesi	0	0	0	1	0	0	1	0	2
Pülverizatör	0	0	9	22	185	65	72	49	402
Sap Parçalama Makinası	0	0	2	6	29	6	3	5	51
Sıra Arası Çapa Makinesi	0	0	0	0	0	4	3	8	15
Silaj Makinesi	2	20	12	24	44	3	37	13	155
Soğuk Hava Tesistatlı Taşıma Aracı Alımları	15	2	0	0	1	0	0	0	18
Su Ürünlerinde Buzlama Makinesi	0	0	0	0	1	0	0	0	1
Sulama Sistemleri	23	2	1	1	2	0	2	0	31
Süt Sağım Ünitesi Ve Soğutma Tankı	0	2	3	18	23	5	11	4	66
Tarım Römorkları	0	0	0	0	0	0	0	5	5
Taş Toplama Makinesi	0	0	0	0	0	1	1	1	3
Toprak Frezesi	0	0	15	0	0	0	28	191	234
Yem Hazırlama Araçları	0	6	7	24	54	7	21	24	143
Zeytin Hasat Makinesi	0	0	3	9	46	12	34	44	148
TOPLAM	46	79	193	255	925	179	377	582	2.636

13.4. ÇİFTÇİ EĞİTİMLERİ

Sıra No		2017	2018	2019
1	Faaliyetin Konusu	Genel Kooperatifçilik Eğitimi	Genel Kooperatifçilik Eğitimi	Genel Kooperatifçilik Eğitimi
	Katılan Çiftçi Sayısı	336	664	2407
2	Faaliyetin Konusu	Kooperatif Yöneticileri Eğitimi	Kooperatif Yöneticileri Eğitimi	Kooperatif Yöneticileri Eğitimi
	Katılan Çiftçi Sayısı	539	381	1010
Toplam Faaliyet Sayısı		25	48	49

14. PROJELERİMİZ

14.1. TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI KAYNAKLI PROJELER

PROJELER	AÇIKLAMA
Denizlerin Terkedilmiş Av Araçlarından Temizlenmesi Projesi (2017)	Bakanlığımız tarafından; su ürünleri avcılığı esnasında zemin yapısı, hava koşulları, ağ çakışması veya kullanım hataları ve benzeri nedenlerle denizlerin terk edilmiş av araçlarından temizlenmesi amacıyla Gemlik İlçesi, Narlı Beldesi ve Karacabey İlçesi Bayramdere Mahallesi arasında kalan bölge temizlenmiştir. Bu çalışmalar esnasında; 1 adet trol takımı, çok sayıda çapa, 1 adet algarna takımı, 1 adet dreç, 1500 m misina ve 2800 m sade ağ sucul ortamdan uzaklaştırılmıştır.
Su Ürünleri Üretim Tesisleri Projelendirme İşlemleri (2019)	1.Mudanya-Eğerce: Marmara Denizinde 30.000 m ² alanda 2 zeminde 150 ton/yıl kapasiteli Tellina (Kum Şırlanı) Yetiştiricilik Tesisi. C sınıfı olarak izleme çalışmaları ve yatırımları devam etmektedir. 2.Osmangazi-Demirtaş Barajı: Ağ Kafeslerde 29 ton/yıl kapasiteli Yayın Balığı Üretim ve Yetiştirme Tesisi Projesi. Deneme üretim ön izni verilmiştir.
Halk Elinde Hayvan Islahı Ülkesel Projesi	Orhaneli, Keles ve Büyükorhan ilçelerinde 29 yetiştiricinin yararlandığı Kıvrıkcık ırkı koyun projesidir. Projenin amacı; Kıvrıkcık ırkı sürülerin saf ırk olarak ıslah edilmesi ve muhafaza edilmesidir.
Mustafakemalpaşa İlçesi, Paşalar Mahallesi Mera Islahı ve Amenajmanı Projesi (2016-2021)	Başlangıç ve bitiş tarihi 01.10.2016-01.10.2021'dir. Proje alanı: 876,1204 da olup; toplam maliyet 428.815 TL'dir. Projede, 2018 yılında ön bitki olarak ekilen yemlik arpaya Mart ayında mahalle katkısı ile üre gübresi atılmıştır. Arpa hasadı ise temmuz ayında yapılarak dekardan 10-12 adet balya saman elde edilmiştir.
Mustafakemalpaşa İlçesi, Yeşilova Mahallesi Mera Islahı ve Amenajmanı Projesi (2017-2021)	Başlangıç ve bitiş tarihi 01.10.2017-01.10.2022'dir. Proje alanı: 1207 da da olup; toplam maliyet 489.250 TL'dir. Yeşilova Mahallesinde proje kapsamında 2018 yılında kurulan yapay mera tesisine bahar ayında dekara 5 kg saf azot olacak şekilde üre gübresi atılmıştır. Haziran ayı içinde yapay meranın hasadı gerçekleştirilmiştir.
Mustafakemalpaşa İlçesi, Kayabaşı Mahallesi Mera Islahı ve Amenajmanı Projesi (2017-2021)	Başlangıç ve bitiş tarihi 01.01.2017-01.01.2022'dir. Proje alanı: 724,4 da olup; toplam maliyet 618.475 TL'dir. 2018 yılında ön bitki olarak ekilen yemlik arpaya bahar ayında dekara 5 kg saf azot olacak şekilde üre gübresi atılmıştır ve arpanın temmuz ayında hasadı yapılarak dekardan 6 balya kuru saman elde edilmiştir.
"İyi Tarım Uygulamalarının Yaygınlaştırılması ve Kontrolü Projesi" (2017-2019)	Proje sonucunda 83 çiftçimiz ile İTU tanıtımı ve bilinçlendirilmesi yapılmış, proje başarıyla sonuçlanmıştır. Proje bütçesi 79.000 TL'dir.
Tarla Bitkileri Üretiminin Geliştirilmesi Projesi (2018)	2018 yılında üretim yapılacak alanlar belirlendi. Üretim için gerekli gübrelerin alımı gerçekleştirildi. Proje bütçesi 20.000 TL'dir.

Tarla Bitkileri Üretiminin Geliştirilmesi Projesi (2018-2019)	İlimizde 2019 üretim sezonunda 5 lokasyonda yağlık ayçiçeği, 2 lokasyonda kuru fasulye demonstrasyonları kuruldu (70 da). Nilüfer, Karacabey, Yenişehir İlçelerinde yürütülen demonstrasyon çalışmalarında, üretim öncesi yapılan toprak analizine bağlı olarak toprağın ihtiyacı doğrultusunda uygun gübreleme yapıldı. Bölge için uygun yeni yerli çeşitler üreticilere tanıtıldı.
Zeytin Entegre Mücadele Projesi (2019)	2019 yılında 161 üreticiye ait 2.850 dekar alanda zeytin entegre mücadele programı uygulanmıştır
İtri Ve Tıbbi Bitkiler İle Boya Bitkileri Üretiminin Geliştirilmesi Projesi (2016-2019)	2016-2019 yıllarında toplam 41 üreticiyle 55 demonstrasyon kurulmuş olup, toplam 14 ilçede (Büyükorhan, Keles, Kestel, Harmancık, Orhaneli, Yıldırım, Nilüfer, Osmangazi, Yenişehir, İznik, Gemlik, Gürsu, Karacabey, İnegöl) 13 farklı tür bitkiyle (Adaçayı, Anason, Çörekotu, Ekinezya, Nane, Oğulotu, Limonotu, Kişniş, Portakal nergisi, Salep, Şevketibostan, Kekik, Lavanta) toplam 67.5 da alanda demonstrasyonlar oluşturulmuştur. Proje bütçesi 317.080 TL'dir.
Entegre ve Kontrollü Ürün Yönetimi (EKÜY) Projesi (2010-2019)	2019 yılında 333 üretici ile 536 ha alanda proje gerçekleştirilmiştir.
Bursa İli Organik Tarım Bilinçlendirme Eğitim Projesi (2019)	Proje kapsamında üretim ve satış yerlerinde denetlemeler yapılmış. 25 adet örnek alınarak yetkili laboratuvarlarda analizleri gerçekleştirilmiştir
Kırsalda Kadın Seyisler Yetiştiriyor Projesi (2017)	Proje; Bakanlığımız ile Türkiye Jokey Kulübü Derneği At Yetiştiriciliği ve Yarışları İktisadi İşletmesi arasındaki işbirliği ile hipodrom olan şehirlerde kırsalda kadın istihdamını sağlamaya yönelik olarak uygulanmıştır. İl Müdürlüğümüz ile İŞKUR ve İl Milli Eğitim Müdürlüğü protokolu çerçevesinde Osmangazi Hipodromunda açılışı gerçekleşen projede, 11 kadın kursiyere 47 iş günü toplamda 280 saat veteriner hekimlerimiz tarafından eğitim verilmiştir. Proje sonucunda başarılı olan 9 kadın kursiyer seyislik belgesi almaya hak kazanmış olup; 3 kadın seyis TJK Karacabey Harasında (kısmi sözleşmeli-8 ay), 2 kadın seyis de at sahipleri ile çalışmaya başlamıştır.
Kıraç Arazilerin Kokusu Lavanta Projesi (2017-2019)	İl Müdürlüğümüz ve Atatürk Bahçe Kùltürleri Merkez Araştırma Enstitüsü işbirliği ile gerçekleştirilen proje kapsamında; Büyükorhan ve Keles ilçelerinde 3 kadın çiftçimiz 1'er dekarlık kıraç arazisinde lavanta üretimini gerçekleştirmiştir. 2019 yılında Keles İlçesi Belenören Mahallesi'nde gerçekleştirilen tarla gününde hasadı yapılan lavantalar, distile edilerek pazara sunulmaya başlanmıştır. Proje bütçesi 30.000 TL'dir.
Yeni Geliştirilen Kuru Fasulye Çeşitlerinin Yaygınlaştırılması Projesi (2018-2019)	Tarımsal Yeniliklerin Yaygınlaştırılması kapsamında; İl Müdürlüğümüz ve Geçit Kuşığı Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü işbirliği ile uygulamaya konulan projede; Karaman ve Topçu çeşitlerinin yaygınlaştırılması amacıyla Keles ilçesinden 3 üreticimize, 1'er da alanda demonstrasyon kurulmuştur. Proje kapsamında; tanıtım toplantısı, yayımcılara

	hizmet içi eğitim, çiftçi toplantısı, çiftçi ziyaretleri, çeşitlerin tanınırlığını ölçmek adına anket düzenlenerek, üreticilerimize elektrikli çit, gübre, ilaç, tohum dağıtımı ve toprak analizi yapılmıştır. Proje sonucunda 1. parselde Karaman çeşidinde 60 kg/da, 2. parselde Topçu çeşidinde 140 kg/da, Karaman çeşidinde 120 kg/da, 3. parselde Topçu çeşidinde 120kg/da verim alınarak proje tamamlanmıştır. Proje bütçesi 32.000 TL'dir.
Çocuklar Yesin Diye Zeytini Kuruttuk Yayım Projesi (2019-2020)	Tarımsal Yeniliklerin Yaygınlaştırılması kapsamında; İl Müdürlüğümüz ve Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü işbirliği ile yürütülmekte olan projede; ilimiz zeytin yetiştiriciliğinin yoğun olarak yapıldığı Mudanya İlçesi uygulama alanı olarak belirlenmiştir. Proje ile ilimiz zeytin üreticilerine geleneksel üretim yöntemlerine alternatif yeni bir işleme yöntemi olan kurutma yöntemi ile elde edilen sofralık tuzsuz zeytin üretiminin tanıtılması, yaygınlaştırılması ve katma değeri yüksek bir ürünle piyasada fark yaratmaları amaçlanmaktadır. Bu kapsamda, kurutma yöntemi ile elde edilen tuzsuz zeytin tüketicilerimize tanıtılarak, özellikle çocukların, yaşlıların ve tuz tüketimini azaltmak zorunda olan tansiyon ve diyabet hastalarının zeytin tüketiminin arttırılması sağlanacaktır. Proje kapsamında; kurutma yönteminin uygulamalı olarak gösterildiği iki teknik gezi düzenlenmiş olup, proje devam etmektedir. Proje bütçesi 28.000 TL'dir.

14.2. DIŞ KAYNAKLI PROJELER

PROJELER	AÇIKLAMA
Kırsaldaki Kadın Çiftçilerimizin Eğitimi Projesi (2017)	Eğitimler 31 Ekim 2016- 28 Nisan 2017 tarihleri arasında, 26 hafta boyunca, haftanın ilk 4 günü 09.30-15.30 saatleri arasında, planlanan ilçe/köylerde yapılmıştır. Proje kapsamında 1.000 adet el kitapçığı ve 1.000 adet şal dağıtımı yapılmıştır. 2016-2017 yılında 22 köyde 672 kadın çiftçimize ulaşılmıştır. Proje İl Müdürlüğümüzce yürütülmekte olup, proje ortakları; Bursa Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü, Bursa Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğü, Bursa Büyükşehir Belediyesi-TARIM A.Ş. ve Ziraat Odaları Bursa İl Koordinasyon Kurulu Başkanlığıdır. Finansman TARIM A.Ş tarafından karşılanmış olup, proje bütçesi 9.000 TL'dir
Kırsaldaki Kadınlarımız Federasyon Çatısıyla Değer Buluyor Projesi (2017)	İl Müdürlüğümüz ve Bursa Üreten Kadın Dernekleri Federasyonu arasındaki işbirliği ile gerçekleştirilen proje kapsamında; Bursa'da yer alan 65 adet kadın derneğinin 21 tanesinin oluşturduğu federasyona üye derneklerin işletme kayıt belgeleri tamamlanmış, ürünleri etiket yönetmeliğine uygun hale getirilmiştir. 2016 Tarım Fuarında TÜYAP'tan stant tahsis edilerek, ürettikleri ürünlerin tanıtımı yapılmıştır. Federasyon, Milli Tarım Projesi ve

	Dünya Kadınlar Günü kapsamındaki etkinlik ile İstanbul'da yer alan ulusal bir kanala konuk olarak tanınırlıkları artmıştır. Proje ile federasyon üyeleri müşteri odaklı satış teknikleri eğitimi, temel finans eğitimi, girişimcilik, maliyet-cost hesabı, ürün finansmanı tanıtım ve paketlenmesi, sunum teknikleri gibi eğitimler almışlardır. Proje finansmanı Dernekler Dairesi Başkanlığı'dır. Proje bütçesi 35,109 TL'dir.
Ürünün Yöreseli Kadının Üreteni Projesi (2017-2018)	Bursa Üreten Kadın Dernekleri ve Bursa Kültür Turizm Tanıtma Birliği işbirliği ile gerçekleştirilen projede; yöresel ürünlerin tanıtımı ve turizmin güçlendirilmesi için ilimiz Fatih Sultan Mehmet Caddesinde kurulan tarım markette yer alan ahşap raflarının, büro mobilyalarının, perdelerin, paslanmaz mutfak, yöresel tarzda sunum için mutfak araç ve gereçlerinin alınması, sedirlerin yaptırılması, federasyon binasının fiziki şartlarının iyileştirilmesi gerçekleştirilmiştir. Projenin toplam finansman ihtiyacı 209.599 TL olup, bu bedelin 87.289 TL'si Bursa Üreten Kadınlar Dernekleri Federasyonu tarafından ödenmiş, 100.000 TL'si Bursa Kültür Turizm Tanıtma Birliği tarafından karşılanmıştır.
Kırsaldaki Kadınlarımız "Bereketlim" Markasıyla Değer Buluyor Projesi (2017-2018)	Bursa Üreten Kadın Dernekleri Federasyonu ve Bursa Kültür Turizm Birliği işbirliği ile gerçekleştirilen proje; Ürünün Yöreseli Kadının Üreteni Projesinin devamı niteliğinde olup; Fatih Sultan Mehmet Caddesindeki tarım marketin kalan ihtiyaçlarının tamamlanmasını içerir. Bu kapsamda tarım marketteki boya dekorasyon işleri, elektrik sistemlerinin iyileştirilmesi, güvenlik kamerası, yangın alarmı, masif mobilyalar, ambalajlar alınmış, tabela, etiket, cam kaplama gibi ihtiyaçların giderilmiş ve sedir döşemeler tamamlanmıştır. Proje bütçesi 50.000 TL'dir.
Ekmek Sektöründe Gençlerin(18-26) İstihdam Edilebilirliğinin Artırılması Projesi (2017-2018)	Projede ekmekçilik sektöründe çalışan 18-26 yaş arası gençlere ücretsiz, yenilikçi eğitim materyalleri sunarak onların mesleki bilgi ve becerilerini arttırmak ve iş hayatına adaptasyonlarını kolaylaştırmak amaçlanmaktadır. Proje kapsamında; internet üzerinden eğitim modülü hazırlanmış, akıllı telefon uygulaması ve proje web sayfası oluşturulmuştur. İyi ekmek üretimi, duysal analiz, hijyen ve sanitasyon, mevzuat konularında dört el kitabı hazırlanmıştır. İl Tarım ve Orman Müdürlüğü bütçesi 18.100 Euro olup, 647 kişi projeden faydalanmıştır.
Keles Yazıbaşı Mahallesi Tohum Temizleme Projesi (2017-2019)	Proje ile çörekotu tüketiminin artırılması, çiftçi gelirinin artırılması amaçlanmaktadır. Proje için Bakanlık genel bütçesinden 98.990 TL ve akabinde

	77.500 TL kaynak sağlanmış, projedeki makine alımı Renk Ayırma Makinası (Sortex) şeklinde gerçekleşmiştir. Bursa Büyükşehir Belediyesinin Kırsal Kalkınma ile desteği ile alınarak tesis binası yapılmıştır.2020 Yılı için Ön Eleme Makinesi için 25.000 TL Bakanlık Bütçesinden ödenek talep edilmiştir.
Tarımla Engelleri Aşıyoruz Projesi (2018)	Bu proje ile 20 adet engelli vatandaşımıza Hamidiye Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinin bahçesinde kurulan 320 m ² 'lik serada uygulamalı seracılık eğitim verilerek; meslek edinmeleri ve rehabilitasyonlarının sağlanması amaçlanmıştır. Serada dönemsel olarak domates, hıyar, marul, brokoli, taze fasulye, üretimi yapılmıştır. Proje bütçesi 35.122,40 TL'dir
Organik Siyez Buğdayı Yetiştiriciliği Projesi (2019)	İlimizde yoğun talep gören siyez buğdayı kendi üreticilerimiz tarafından karşılanacak, özellikle kırsal kesimde alternatif üretim olarak üreticilere fayda sağlayacaktır. 415 da alanda 65 çiftçi ile uygulanacaktır. Proje bütçesi 40.000 TL olup, proje finansmanı Bursa Büyükşehir Belediye Başkanlığı tarafından karşılanacaktır.
İncir Çekirdeğini Dolduruyor Projesi (2019)	İlimizde sağlıklı ilek inciri temini için uygulanan proje ile don zararından korunmak ve erkencilik sağlamak için Hamidiye Meslek Lisesi bünyesinde, aynı tiplerle bahçe kurulmaktadır. Tespit edilen 20 tipten 3 er adet fidanın dikimi 14.11.2018 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Diğer tip ve çeşitler ile 2019 yılı içinde bahçe kurulumu tamamlanarak bakımları yapılmıştır. U.Ü. Ziraat Fakültesi koordinatörlüğünde yürütülmekte olup, İl Müdürlüğümüz Proje Paydaşı olarak yer almaktadır
Arazi Kullanım Planlaması ve İlkeleri Eğitimi İle Teknik Kapasiteyi Geliştirme Projesi (2019)	BEBKA Teknik Destek Programı kapsamında desteklenen proje ile etkin; ekonomik olarak uygulanabilir, sosyal açıdan kabul edilebilir, günümüz ihtiyaçlarını karşılayan, gelecek kuşaklar için korunan sürdürülebilir arazi kullanım planları yapılması amaçlanmıştır. 20-24 Mayıs 2019 tarihleri arasında 30 saatlik bir eğitim ile 75 kişinin katılımı gerçekleşmiştir.
Üretici Örgütlerinin Pazarlama Kapasitelerinin Geliştirilmesi Projesi (2019)	2019 yılı Teknik Destek Programı kapsamında BEBKA'ya sunulan projemiz ile bölgemiz tarımsal üreticileri ile kooperatif yönetimlerinin pazarlama kapasitelerindeki yetersizliklerin giderilmesi ve bilgi düzeylerinin artırılması amacıyla seçilen 27 kooperatifin yönetim kurulu üyesi ve 20 İl Müdürlüğümüz personeline temel ekonomi, satış ve pazarlama, e-ticaret, markalaşma, lojistik, kooperatiflere verilen desteklemeler ve hibeler başlıklarında konusunda uzman eğitmenler

	tarafından günde 8 saat olmak üzere, 6 gün boyunca toplamda 48 saat eğitim verilmiştir. Eğitim sonunda gerçekleştirilen törenle katılımcılara sertifikaları verilmiştir.
İstihdam Olanakları Vasıtası İle Mültecilerin Özyeterliklerinin Arttırılması ve Tarıma Dayalı Geçimlerinin Geliştirilmesi Projesi (2019)	Proje, Suriyeli mülteciler ve ev sahibi toplulukların tarımsal konulardaki mesleki becerilerini geliştirmeyi ve onlara sürdürülebilir iş imkânları sağlanması amacıyla 8 ilde yürütülmektedir. Proje faydalanıcılarına; meyve hasat ve muhafaza, ekmek üretimi, zeytin yetiştiriciliği (2 adet), yöresel gıda ürünleri yapımı, gıda ve su sektöründe çalışanlar için hijyen eğitimi (5 adet), çalışanların iş sağlığı ve güvenliği (az tehlikeli, 3 adet) ve çalışanların iş sağlığı ve güvenliği (tehlikeli, 2 adet) olmak üzere toplamda 119 kursiyere eğitim verilmiş, 45 kursiyer istihdam edilmiştir. 29 özel sektör temsilcisiyle diğer iller arasında en yüksek katılım sağlanarak Proje İstihdam Fuarı gerçekleştirilmiştir. Proje bütçesi 606.282 TL'dir.

15. SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

15.1. BURSA İLİNİN TARIMSAL SORUNLARI ve ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- **Sorun** : Hasat sonrası kayıpları azaltmak için, ürünlerin uygun şartlarda muhafaza edilmesi için gerekli olan soğuk hava deposu sayı ve kapasite olarak yeterli değildir.
Çözüm: İlimiz için önem taşıyan, ancak teknolojisi eski ve verimsiz mevcut soğuk hava depolarının modernize edilmesi ve yenilerinin yapımı konusundaki projelerin desteklenmesine öncelik verilmesi, meyve ve sebze sektörüne önemli katkı sağlayacaktır.
- **Sorun**: Balıkçı barınaklarının alt yapı, kiralama ve işletimi ile ilgili işlemlerin; Maliye ve Hazine, Tarım ve Orman, Çevre ve Şehircilik, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlıklarının uhdesinde olması ve dört bakanlık arasındaki yazışma trafiği ve bürokratik işlemler nedeniyle çözülememektedir.
Çözüm: Barınakların alt yapı, kiralama ve işletilmesi ile ilgili sorunların hızlı bir şekilde çözülebilmesi için yetkilerin bir kurumda toplanması veya tamamen yerel yönetimlere devredilmesinin daha uygun olacağı düşünülmektedir.
- **Sorun** : İlimizde bulunan hayvan pazarlarının ruhsatlandırılarak resmi kontrol altına alınması hayvan hastalıkları ile mücadelede önem arz etmektedir. Birçok ilçemizde hayvan pazarı alt yapısı olmadığı gibi olan yerlerde de belediyeler ruhsat almak için gerekli çalışmaları yapmamaktadır.
Çözüm : Sahipsiz hayvan bakım ve tedavi merkezlerinin kurulması için Bakanlığımızca Belediyelere ödenek desteği sağlanmaktadır. Hayvan refahı ve hayvan hastalıkları ile etkin mücadele edilebilmesi için mevcut pazarların modernize edilmesi ve ruhsatlı modern hayvan pazarlarının kurulması ile ilgili projelere Bakanlığımızca ödenek desteği verilmelidir.
- **Sorun**: Küçükbaş hayvanlardaki hayvan hareketlerinin ve yeni doğan hayvan sayısının çok fazla olması nedeniyle küpeleme talepleri iş yoğunluğu nedeniyle İlçe Tarım ve Orman Müdürlüklerince zamanında karşılanamamaktadır.
Çözüm: Büyükbaş hayvanların küpelenmesinde olduğu gibi üretici örgütleri ile küpeleme protokolü yapılabilmesine izin verilmeli, mağduriyetler giderilmelidir.

- **Sorun:** Suni tohumlama uygulamalarında 5 yaş altı kültür ırkı sığırlara et ırkı boğa sperması kullanılamamaktadır. Hayvancılık işletmelerinde bu konuda serbestlik getirilmesi talebi vardır.
Çözüm: Süt fiyatlarının düşük olması, girdi maliyetlerinin yüksek olması nedeniyle damızlık hayvanlarının kesiminin önüne geçilmesi ve piyasaların rahatlatılması amacı ile bir yıl gibi kısa bir süre için sperma tercihinin yetiştiricilerin isteğine bırakılması uygun olacaktır.
- **Sorun:** Yem ve diğer girdi maliyetlerindeki artışlar süt fiyatları belirlenirken eş zamanlı belirlenmediğinden üreticilere mağduriyet yaşatmaktadır.
Çözüm: Süt işletmelerinin yem ve diğer girdilerinin artması durumunda Ulusal Süt Konseyince takip edilerek eş zamanlı olarak süt fiyatlarında da artış yapılmalıdır.
- **Sorun:** Danıştay 10. Dairesinin 2015-3318 esas sayılı kararı ile “Bitki Koruma Ürünlerinin Önerilmesi, Uygulanması ve Kayıt İşlemleri Hakkında Yönetmeliğin 6. maddesinin 1. Fıkrasının (a) ve (b) bentleri ile 7. Maddesinin 1. Fıkrasının (c) bendinin yürütülmesi yani bitki koruma ürünü reçete yazma yetki belgesi verilmesi işlemi durdurulmuştur. Bu konudaki talepler karşılanamamaktadır.
Çözüm: Bakanlığımızca Bitki Koruma Ürünü reçete yazma yetki belgesi verilmesi ile ilgili gerekli düzenlemeler bir an önce yapılmalıdır.
- **Sorun:** Özellikle yaprağı yenen sebzelerde ruhsatlı Bitki Koruma Ürünü bulunmamasından dolayı çiftçilerin ürünleri zarar görmekte ve ruhsatsız ilaçlara yönelmektedirler. Hasat öncesi analiz sonuçlarına göre olumsuz gelen numuneler nedeniyle çiftçilere 5996 sayılı Kanun kapsamında idari yaptırım uygulanmaktadır.
Çözüm: Tarımsal üretimi yapılan tüm bitkiler için hastalık ve zararlılarına yönelik ruhsatlı Bitki Koruma Ürünleri Bakanlığımızca acil olarak belirlenmelidir. Ayrıca zaman içerisinde yasaklananların yerlerine de alternatifleri eş zamanlı olarak bildirilmelidir.
- **Sorun:** İntikalleri yapılmayan araziler Çiftçi Kayıt Sistemine kayıt edilemediğinden tarım arazilerinin yaklaşık % 60’ı kayıt altına alınabilmiştir. Bu nedenle ilimiz çiftçileri önemli bir kısmı ürünlerini sigorta yaptıramamakta, tarımsal desteklemelerden yeteri oranda yararlanamamakta, istatistiki veriler sağlıklı toplanamamakta ve üretim yönlendirmesi yapılamamaktadır.
Çözüm: Bakanlığımız tarafından mevzuat değişikliği yapılarak fiilen üretim yapılan arazilerin çiftçilerin beyanı üzerine sisteme kaydı yapılabilir. Bakanlık tarafından uydu görüntüleri ve arazide yapılan tespitlerle üretici beyanının doğruluğu kontrol edilmelidir. Ayrıca arazisini kiraya veren, ancak kira sözleşmesi yapmak istemeyen vatandaşlara yönelik caydırıcı tedbirler alınmalıdır.

- **Sorun:** Bakanlıkça uygulanan bitkisel üretime yönelik destekleme miktarları ve uygulama esaslarına yönelik mevzuatın geç yayınlanması üreticilerin geleceğe yönelik karar almalarını güçleştirmekte ve azami fayda sağlamayı sekteye uğratmaktadır.
Çözüm: Desteklemelere ilişkin uygulama tebliğleri üretim yılının Çiftçi Kayıt Sistemi kayıtları başlamadan açıklanmalı, şayet mümkünse destekleme politikaları ileriye dönük çok yıllık olarak belirlenerek uygulanmalıdır.
- **Sorun:** Havza bazlı desteklemeler beklenen yararı sağlayamamakta ve üretim planlamasına çözüm üretememektedir. Çünkü her ilçe bir havza olarak belirlenmiştir.
Çözüm: Havza sisteminin; Bakanlığımızca geçmiş yıllarda teknik esaslara göre belirlenen havzaların bir bütün olarak ele alınarak, ekonomik üretim yapmayı sağlayacak şekilde ve ürün grupları ile birlikte, ülke ihtiyaçları ile dış dazar olanakları dikkate alınarak yeniden belirlenmesinin daha yararlı olacağı düşünülmektedir. Şayet havza uygulaması ilçeler bazında devam edecekse, ekonomik getirisi yüksek olan veya önem arz eden ürünlere destekleme sağlanmalıdır. Örneğin: Büyükorhan’ da çilek, Gürsu’da armut (deveci), Gemlik’te gemlik tipi Zeytin, Keles’te Kiraz, Osmangazi’de siyah inciri, Kestel ve Yıldırım’da ahududu ve kestane gibi.
- **Sorun:** Bitkisel üretime yönelik destekleme sayısının çok fazla çeşitlendirilmiş olması uygulamayı zorlaştırmakta ve talebi azaltmaktadır.
Çözüm: Ürün veya ürün grupları; stratejik ürünler, havza ürünleri ve diğer ürünler olarak üç gruba ayrılmalı veya benzer şekilde gruplar oluşturulmalı ve üretilen ürüne tüm girdiler üzerinden belirlenecek olan tek bir destekleme ödemesi yapılmalıdır.
- **Sorun:** Hasat sonrası kalıntı sorununu önlemeye yönelik Entegre Kontrollü Mücadele Yöntemlerinin (EKÜY) uygulanması, üreticiler tarafından cazip görülmediğinden uygulamada sorun yaşanmaktadır.
Çözüm: Entegre Kontrollü Mücadele Yöntemlerinin (EKÜY) ve Üretici Kayıt Defteri gibi izlenebilirliğin sağlanabileceği uygulamalarla ilgili ek destekleme ödemesi yapılmalıdır.
- **Sorun:** İyi Tarım Uygulamaları Sertifikası ihracat yapılan ülkelere ürün gönderilmesi aşamasında tek başına yeterli olmayıp ayrıca Global Gap sertifikası istenmesi nedeniyle iyi tarım uygulamalarında beklenen hedeflere ulaşılamamaktadır. Bir çok ihracatçı, İyi Tarım Sertifikası’nın başka ülkelere bilinmediğini ve kabul görmediğini ifade etmiştir.
Çözüm: Uluslararası geçerliliği olan tek tip sertifikasyon uygulamasına geçilmelidir.

- **Sorun:** Sözleşmeli üretimde, sözleşme metinlerinin üretici lehine olmaması nedeniyle sözleşmeli üretimde istenilen hedeflere ulaşılamamaktadır.
Çözüm: Bakanlığımızca Sözleşme metinlerinin sözleşme taraflarını mağdur etmeyecek şekilde tekrar revize edilmesi gerekmektedir.
- **Sorun:** Zeytincilik Yasası tüm yatırımların önünü kesme noktasına gelmiştir. Zeytincilik yasasında; zeytinlik alanların 3 km yakınına kadar zeytinyağı işleme tesisi dışındaki yatırımlara izin verilmemesi hükmünden dolayı, doğal olarak zeytin alanlarının bulunduğu daha çok marjinal tarım alanlarından mutlak tarım alanlarına ve büyük ovaya doğru yatırım baskısı oluşmaktadır. Ayrıca zeytincilik yasası çiftçilerin mülkiyet hakkını kullanırken tercih yapmasına da büyük engel teşkil etmektedir.
Çözüm: Devlet tarafından kanunun ilk yapıldığı günün ruhuna uygun olarak; ıslah edilmek amacıyla şartlı olarak devlet tarafından tahsis edilen alanlar dışında kalan tarım alanlarında tesis edilen zeytinliklerin hem mülkiyet hakkının kullanımı açısından hem de kamu yatırımları başta olmak üzere kalkınmanın önündeki engelleri ortadan kaldırmak amacıyla yeniden düzenlenmesi gerekir.
- **Sorun:** Kırsaldan kent merkezine göç nedeniyle tarım ve hayvancılık ile uğraşan genç nüfus sürekli azalmaktadır.
Çözüm: Kırsalda ikamet eden ve çiftçilikle uğraşan 18-40 yaş arası gençlerin SGK primlerinin Devlet tarafından karşılanmalı ve proje kabullerinde gençlere daha fazla pozitif ayrımcılık yapılmalıdır.
- **Sorun:** Girdi maliyetlerindeki artışın ürün satış fiyatlarına aynı oranda yansımaması, çiftçilerin üretimlerini sürdürmesini engellemektedir.
Çözüm: Üretilen ürünler için taban fiyat uygulaması daha geniş bir ürün yelpazesi üzerinden yapılmalı, ekim sezonundan önce açıklanmalı ve hasat zamanı ürün satış fiyatının belirlenen taban fiyattan az olması durumunda aradaki fark devlet tarafından sübvansede edilmeli veya tüm destekler kaldırılarak, her işletme için gelir garantisi sağlayan yeni bir sigorta uygulaması başlatılmalıdır.
- **Sorun:** Kayda tabi üretim yerlerinin resmi kontrol yapılmadan beyan esas alınarak İşletme Kayıt Belgesi verilmesi, resmi kontrollerde aksaklıklara yol açmaktadır.
Çözüm: Kayda tabi üretim yerlerine ön denetim yapıldıktan sonra İşletme Kayıt Belgesi düzenlenmesi zorunluluğu getirilmesi uygun olacaktır.

- **Sorun:** Arazilerin parçalanmasının önüne geçilmesi için Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nda 2014 yılında yapılan değişikliğin sahada uygulanmasıyla ilgili problemler giderilememiştir.
Çözüm: Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nda 2014 yılında yapılan değişikliğin sahada uygulanması ve değişiklikte öngörülen konuların hayata geçirilmesine yönelik bir mali fon oluşturulmalı ve bu fon desteğiyle yapılması gereken hukuki işlemler bir an önce başlatılmalıdır.
- **Sorun:** Arazilerin parçalı ve işletme büyüklüklerinin küçük olması,
Çözüm: Arazi toplulaştırma çalışmaları hızlandırılmalı, üretim planlamasına esas olacak arazi kullanım ve kabiliyet sınıflandırması haritaları oluşturulmalıdır.
- **Sorun:** Pazarlamada üretici örgütlerinin etkin olamaması, üreticinin pazarlama ve rekabet gücünü olumsuz etkilemektedir.
Çözüm: Tarımsal örgütler yeniden yapılandırılarak güçlendirilmeli ve üreticilerin girdilerini temin ile üretimlerini pazarlama konusunda aktif görev yapmaları sağlanmalıdır.
- **Sorun :** Tarımsal üretici örgütlerinin (kooperatif, üretici birlikleri, yetiştirici birlikleri) mevzuatlarının farklı olması nedeniyle sahada karşılaşılan sorunların çözümünde güçlükler yaşanmaktadır. Örgüt sayısındaki fazlalık üreticiyi sıkıntıya sokmaktadır.
Çözüm: Üretici örgütlerinin tek çatı altında birleştirilip çok başlılığın ortadan kaldırılması ve sadeleştirilmeleri gereklidir. Mevzuat çeşitliliğin ortadan kalkması ve örgütlerin standart yapıya kavuşturulması büyük önem taşımaktadır.
- **Sorun:** Kırsal Kalkınma yatırımlarında sözleşme aşamasında teminat alınması, projelerin fesih edilmesi aşamasında sorun çıkartmakta, mevzuat açıkları nedeniyle çalışan personelin hukuki yaptırımlara maruz kalması riskini doğurmaktadır.
Çözüm: IPARD ve Ajans projelerinde olmayan bu uygulamanın diğer mevzuat bakımından zorunluluğu yoksa kaldırılması uygun olacaktır.
- **Sorun:** DSI'nin Sulama Birlikleri aracılığıyla tahsil ettiği sulama ücretleri çok yüksek olup; ayrıca geçmiş borçlar cezalı olarak tahsil edilmektedir.
Çözüm: Dekara uygulanan sulama ücretlerinin düşürülmesi ve geçmiş borçların ana para dışındaki cezaların affedilmesi uygun olacaktır.

Üretici Örgütleri İle İlgili Sorun ve Çözüm Önerileri

- 5200 Sayılı Üretici Birlikleri Kanununa göre kurulan birlikler, ticari faaliyet yürütemediklerinden iktisadi işletme kurmak zorunlulukları vardır. Bu durum Üretici Birliklerinin maliyet yükünü artırmaktadır.
- Bakanlığımızın kooperatiflere uyguladığı projelerin (yatırım ve işletme kredilerinin) Ziraat Bankasına devrinden sonra yatırımların bitme noktasına gelmesi nedeniyle tekrar projelerin Bakanlığımız tarafından uygulanması ortaklar tarafından talep edilmektedir.
- Tarımsal Amaçlı Kooperatiflere kullandırılan kredilere ilişkin ödemelerin tekraren yapılandırılması ortaklar tarafından beklenti oluşturmakta ve geri ödemelerde gecikmeye sebep olup ve sorun çıkarmaktadır.
- Tarımsal üretici örgütlerinin (kooperatif, üretici birlikleri, yetiştirici birlikleri) mevzuatlarının farklı olması nedeniyle sahada karşılaşılan sorunların çözümünde güçlükler yaşanmaktadır. Bu nedenle bu alanda faaliyet gösteren örgütler Bakanlığımız çatısı altında birleştirilip çok başlılık ortadan kaldırılarak sistem daha hızlı işler hale getirilebilir. Mevzuat çeşitliliğin ortadan kalkması ile örgütlerin standart yapıya kavuşturulması mümkün olabilir.
- Kuruluş etüd raporu günün gerekliliğini karşılamamakta, tekrar revize edilmelidir.
- Kooperatif ortaklarının şikayeti üzerine yapılan denetimlerde İl Müdürlüğünce yapılan ön incelemeyle kontrolör talebinde bulunmaktadır. Ancak çeşitli nedenlerle Bakanlığımızdan zamanında kontrolör gönderilememektedir. Bu amaçla bu alanda Denetim Hizmeti yapabilecek meslek mensubu kişilerin İl Müdürlüklerinde ihtiyaç sayısı kadar istihdam edilmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir.

Tıbbi-Aromatik Bitkilerle İlgili Sorun ve Çözüm Önerileri

- Tıbbi ve aromatik bitkilerle ilgili çok fazla bilgi kirliliği var. Özellikle şifa özelliği de bulunan bu bitki grubunun yanlış kullanımı söz konusu olduğunda insan sağlığını tehdit edici boyutlara ulaşabilmektedir. Bakanlık bünyesinde kamu spotları hazırlanarak insanların bu konuda bilinçlendirilmesi gerekir. Bilgi ve eğitim platformları da oluşturularak tıbbi aromatik bitkilerin yanlış kullanımının önüne geçilmeli.
- Çok sayıda kullanım alanı bulunan tıbbi ve aromatik bitkilerin farklı kullanım alanlarının belirlenerek, farklı ürün yelpazesi oluşturulmasına ihtiyaç vardır. Tıbbi aromatik bitkilerin ilaç hammaddesi, kozmetik, gıda, fonksiyonel gıdalar, nutrasotikler, gıda takviyeleri, gıda boyaları, gıda katkı maddeleri, hayvan beslemesi, temizlik ürünleri, balık yemi, biogübre, biyoyakıt, biodizel olarak kullanımları teşvik edilmelidir.

15.2. KURUMSAL SORUNLAR

- **Sorun :** İlçe Müdürlüklerimizin hizmet binaları fiziki olarak yetersizdir. İnegöl, Mustafakemalpaşa, Orhangazi ve Kestel İlçe Müdürlüklerimize hizmet binası yapım işi yatırım programlarına alınmış ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca uygulamaya konulmuştur. Ancak 2018 yılı tasarruf tedbirleri nedeniyle Mustafakemalpaşa ve İnegöl ilçeleri hizmet binası yapımı zemin etüdü yapılması aşamasında, Orhangazi ve Kestel İlçeleri hizmet binası yapımı ise projelendirme aşamasında durdurulmuştur.

Gürsu, Kestel ve Keles İlçe Müdürlükleri Kaymakamlık hizmet binalarında fiziki olarak çok yetersiz alanda hizmet vermektedir. Nilüfer, Yıldırım ve Osmangazi ilçe müdürlükleri İl Müdürlüğümüz kampüs alanı içinde fiziki olarak yetersiz alanda hizmet vermektedir.

Çözüm: 2017 yılı yatırım planında yer alan ilçe müdürlükleri hizmet binası yapım süreci, Mustafakemalpaşa, Orhangazi ve Kestel ilçelerinde yeniden başlatılmalıdır.

Gürsu, Kestel ve Keles İlçe Müdürlükleri için de arsa tahsisi ve bina yapımı için izin ve ödenek verilmesi gerekmektedir. Nilüfer, Yıldırım ve Osmangazi ilçe müdürlükleri için Maliye ve Hazine Bakanlığının mülkiyetinde olan binalardan tahsis yapılmak suretiyle bir an önce kendi ilçe sınırları içinde faaliyet gösterecekleri hizmet binalarına ihtiyaç bulunmaktadır.

- **Sorun:** İl ve İlçe Müdürlüklerimiz hizmetlerinde kullanılan resmi ve kiralık araç sayısı hizmetlerin daha hızlı sunumu açısından yetersiz kalmaktadır. Hali hazırda kullanılan döner sermaye bütçesinde kiralaan 65 araç sayısı tasarruf tedbirleri nedeniyle arttırılmamaktadır. İlçe müdürlüklerinin çoğunda resmi araç bulunmamakta, bazılarında ise sadece birer adet resmi araç bulunmaktadır. Kiralama ihalelerine yaşanan ve yaşanabilecek olumsuzluklar nedeniyle hizmetler durma noktasına gelmektedir.

Çözüm: İlçelerdeki hizmetlerin aksamadan yürütülebilmesi için her ilçe müdürlüğüne en az iki resmi aracın daimi olarak sağlanması amacıyla Bakanlığımız tarafından yeteri kadar araç alımı yapılmalı, döner sermaye bütçesinden araç alımı kolaylaştırılmalı ve izni verilmeli, yerel imkanlar ve bağış yolu ile il ve ilçe müdürlüklerimize araç alımı hususunda destek verilmelidir.

- **Sorun:** İl merkezine uzak ilçelerde teknik, sağlık, genel idari hizmetler ve yardımcı hizmetler sınıfı personel yetersizdir. İlimizin bütün ilçeleri Bakanlığımız personellerinin yer değişikliklerinde 1. Bölge olarak değerlendirilmektedir. Bu nedenle diğer illerden dönem atamalarında kırsal bölgede yer alan ilçelerimize talep olmamaktadır.

Çözüm: Bakanlığımız personelleri yer değiştirme yönetmeliğinde değişiklik yapılarak ilçeler üzerinden bölge sınıflandırması yapılmalıdır. Sosyal gelişmişlik düzeylerine göre coğrafi şartları zor, il merkezine uzak olan ilçelerde çalışan personellere öncelikli yöre tazminatı uygulanmalıdır. Ayrıca Büyükşehir ve Harmanlık İlçelerine acilen sözleşmeli personel atanmalıdır.